

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatino7g>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatino7g>

N. IV. a

18

1587
Taly

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAIESTATI A CONSILIIS
AVLICIS, ET ARCHIATRI, MEDICINAE IN AL-
MA ET ANTIQVISSIMA VNIVERSITATE VIENNENSI
PROFESSORIS PRIMARII, PLVRIVM ERVDITO-
RVM SOCIETATVM SOCI

DE MAGIA
LIBER.

VENETIIS,

LITTERIS REMONDINIANIS.
MDCCLXXVI

EMINENTISSIMO PRINCIPI

ANTONIO EVGENIO
VICE - COMITI

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO,

ANTONIUS DE HAEN.

Medicas meas qualescumque lucubrationes Tibi, Cardinalis eminentissime, dicare ausus fui, & partim quidem quod non in solis medicis, verum etiam in divinis codicibus, in sacrosanctæ Ecclesiæ doctrina, inque fontibus theologicis, haud omnino oscitanter versarentur; quorum sine ope aut intelligere, aut exponere eum, qui de Magia faciendus erat, sermonem, æque vane, quam arroganter, suscepissem: partim quod occasio nulla videretur oportunior Tibi sinceras meas de Tua erga me humanitate, benevolentia, familiaritate, atque existimatione, gratias publice testificandi.

Morem porro iis pene cunctis familiarem, qui Summis in Ecclesia, Revere publica Viris, suos dicant, dedicantque labores, in condignas illis laudes exspatiandi, tenuior hæc mea dedicatio minime imitabitur; cum quod laudum humanarum sis osor acerrimus, tum quod ad Tuas, Eminentissime Ecclesiæ Princeps, laudes, pro dignitate celebrandas, non mea rauca tenuique fistula, sed tuba grandisona foret opus. Vale & ultra verita amare me perge.

Dabam Vienna XIV. Kal. Oct. MDCCLXXIV.

PRÆFATIO.

Materiei pertractationem edo, cuius vel titulus ipse forsitan offendet; siquidem post toties recusam Magiam, post acres adeo, & serias, de eadem vel existente, vel non existente lites, eo demum nunc vergit complurium sapientum opinio, ut neque unquam extitisse, neque hodie extare, imo neque existere posse, hæc ars detestanda videatur. Eoque magis, quod ipsa hæc negans Opinio, ad tranquillitatem Rei publicæ conservandam, tutissima multis appareat, & ad innumera iudicia iniqua, rogosque immeritos præveniendos, aptissima.

Si hæc opinio veritati niteretur, digna profecto foret, quam ulnis amplecteremur ambabus, quam rostris unquibusque defenderemus. Nullus ultra Magiæ rumor, nulla Magorum atque Sagarum suspicio foret; æterna tandem oblivione sepelirentur criminalia ecclesiasticorum, politicorumque tribunaliū acta, omnino numerosa, quæ non nisi in iudicium opprobrium, uni

versique generis humani dedecus, extare dolemus.

Minime vero huius erit felicitatis & usus hæc eadem opinio, si illi, qua sine stabile nihil, Veritas desit. Et qui extantem credunt, qui Omnipotentis Dei honori ac majestati, Ecclesiæque auctoritati, detrahi per inficiantem sententiam arbitrantur, suam utique vindicant; veritque ne, si opinio negans invaluerit, alicubi terrarum impune exerceatur Magia, metuque poenarum soluta increbrescat, nullum non movebunt lapidem, ut quidquid hac in quaestione & verum, & demonstratum habetur, clara in luce collocetur. Vtinam modo demonstrari sic Magia posset, ut quæ in tribunalibus per negantem sententiam nunc suppressa creduntur, non videantur in innocentium detrimentum repullulare! Vtinam ea esset huius demonstrationis vis, ut maleficorum rumorem, atque suspicionem, longe certius suffocaret, quam hucusque opposita sententia potuit! Porro hoc factum impossibile esse nullus video, quin fieri facili negotio feliciter reor posse.

Exemplum hic liceat ex medicina perire, & ad melancholicorum me convertere gentem. Centeni centenos mi-

hi morbos, quibus impeti se conquerruntur, enarrant tanta emphasi, tamque serio, ut ni admisero, irascantur; ni credidero, inhumanum me appellent ineptumque Medicum. Nihil interim mihi compertius est, quam quidquid hæc quæribunda plebs omnis effutit, aut totum, aut pro parte saltem, non nisi luxatæ Phantasæ esse progeniem. Alterutra proinde ineunda mihi via est: vel enim, quo unico ictu præscindam totum, veram melancholiam negabo; vel sic melancholiam ipsis admittam, ut desinere discant eadem abuti. Si viam elegerim priorem, veritati detraham, cum vera melancholia nihil certius existat, meosque imaginofos homines, quibus vera melancholia in confesso est, potius agam in furorem: posteriorem autem viam si prætulerim, morbum melancholicum, eumque polymorphum, illis dabo, & explicabo; ne vero explicita ipsis veritate abutantur, blando prudentique sermone conabor vim imaginationis paulatim infirmare, inque curæ spem erigere, sic ut ipsi tandem quantum melancholiæ vere existentis amplificatione a vero aberrarint, sibi que nocuerint, velint nolint fateantur.

Hunc

Hunc in modum Magiam tractare, & oportet, & mihi animus est. Existere eandem reor. Probare id conabor sic, ut ad superstitionem, atque credulitatem hominum diminuendam, & demum tollendam, longe efficacior hæc demonstratio futura sit, quam unquam ab ejusdem negatione sperari potuisset. Multa quidem promitto, sed promissi vadem habeo, eumque eximium, Virum reverendum *Fredericum Spee*, qui ineunte Sæculo XVII. diversis in locis Sagarum nonnullas ad rogam usque concomitatus est. De hoc autem *Iesuita* egregio quædam hic memorare oportet.

Edidit anno 1631. suppresso nomine Libellum 459. paginarum in 8. cui Titulus: *Cautio criminalis, seu de processibus contra sagas liber, ad Magistratus Germaniæ, hoc tempore necessarius, tum autem Consiliariis et Confessariis Principum, Inquisitoribus, Iudicibus, Advocatis, Confessariis Reorum, Concionatoribus, ceterisque lectu utilissimus*. Posuit autem pro epitome, sive summa, totius libri verba *Salomonis Eccl. III. v. 16. vidi sub sole in loco iudicii impietatem, & in loco justitiæ iniquitatem*. Tum & ex *Psalmo II. v. 10. Et nunc Reges intelligite: erudimini, qui iudicatis terram*.

Liber hic magnæ famæ in *Germania* fuit, ast, quod miremur, adeo in vicina *Gallia* exiguæ, ut neque *Ludovicus Moreri* in *Dictionario Edit. 1740.* nec ejus editum anno 1749. *Supplementum*, Autorem, ejusque Librum, cognoverint. *Æternæ* vero memoriæ eundem sacravit eruditissimus Vir *G.G. Leibnitz*, *Essay de Theodicée N. 96. 97. Edit. Amst. 1747. Tom. I. pag. 158.* „Hujus egregii „viri, Autoris quippe Libri cui titulus : „*Cautio criminalis &c.* memoria, ait „*Leibnitzius*, grata adhuc debet esse eruditis, judicioque præditis viris. Multæ „famæ ejus opus fuit, pluresque in linguas conversum. Rescivi a magno „*Electore Moguntiaë*... hunc Rev. Virum „cum tempore rabiei in Magos esset in „*Franconia*, horumque plures esset ad „*Rogum* usque comitatus, quos eo crimine immunes esse censeret, tanta in „eos pietate commotum fuisse, ut ea „etiam temporum iniquitate, in qua „ejusmodi testimonium periculo non „vacabat, hunc librum, ast anonymum, „ederet; qui profuit profecto multum, „mentemque sic mutavit huic... *Electori*, ut, vix auctoritatem adeptus, ne „qui ultra cremarentur, interdixerit, „imitatoresque habuerit *Duces Bruno-*

„*polenses*, maximamque Principum ac „Magistratum *Germaniæ* partem.“ Liber *LII Capita*, seu *Dubia* continet, quæ eum in modum resolvit Autor, ut necesse sit utriusque Fori Iudices, qui moderato animo hæc pervolvunt, de eo plane convinci, quod cuicumque sive accusantium, sive accusatorum de *Magia* examini, sit supersedendum, donec facti major probabilitas, ac fere certitudo, constiterit aliunde. Hæc quoque magni *Estii* sententia erat, de quo Viro plura in Operis mei tertia parte.

Porro si hic Liber, *Leibnitzio* teste, plures Ecclesiæ, Reique publicæ Principes, ac Magistratus, sic illustravit, ut ludicum Inquisitorumque superstitioni, præoccupationi, avaritiæ, ac rabiei in Sagas indomabili, frenum injicientes, rogos pene extinxerint omnes; id profecto non fecit, quod omnem negaret magicam artem, sed quod contra Religionis, autoritatis, & experientiæ cujuscumque Viros, eandem sic existentem affirmaret, ut citra temeritatem, ac præposterum judicii notam, ut ait, negari non posset.

Quapropter in Ecclesiæ ac Reipublicæ emolumentum optandum foret, ut ipsum hunc *Spei* Librum Reges omnes,

ac Magistratus universæ *Europæ*, in suam singuli Linguam verti, & singulis Tribunalibus in normam agendi, quam ultra citraque pergere nefas, traderent. Cessarent brevi digni nostri Autoris exclamations, quod *sub Sole* cum Salomone *vidisset in loco iudicii impietatem*.

At vero si tam præclarum sit *Spei* opus, inquiet quis, cur aliud nunc Publico obtruditur? Inanis omnino videtur ac superfluous esse labor. Haud ita putaverim. Iam fere sesquialtero sæculo *Spei* ossa tegit humus, memoriaque Viri, quæ in Tribunalibus debuisset æterna esse, ita periit, ut per Acta Criminalia, ipsi longe posteriora, utrum vel ipse, vel ejusdem Libellus, unquam lucem viderint, aliæ Regionibus dubitarent. Suppressa quidem superstitio iudicium, non deleta; damnata illorum avaritia, non eradicata fuit. Suprema Potestate ad hæc iterum obdormiscente, vitia hæc repullularunt, *Speanosque* suffocarunt labores. Plane invitus hoc demonstro. Sæculum forte elapsum erat, quod laudatus *Moguntinus* Elector *Ioan. Phil. de Schoenborn*, tunc vero adhuc *Hyperbolenfis* Episcopus, omni Sagarum examini *Hyperboli* supersedere iussisset, ac Magicos interdixisset Processus; quando

anno

anno 1749. die 21. Mensis Iunii, *Maria Renata*, septuagenaria, Vestalis *Unterzellensis*, ut *Saga*, *Hyperboli* combusta est. Quid porro inde? Repullulanti malo, funditus æternumque eradicando, credi ceptum est in *Italia*, & sensim alibi, nihil potentius fore, quam omnis *Magiæ* negationem; utpote, qua concessa, omnis Maleficorum accusatio, omnis eorundem combustio, sponte fatiscerent. Hic nunc est rerum status: tota de *Magia* quæstio ex eo consideranda est. Quantacumque laude *Speanum* opus ornavi, quantumcumque emolumentum ex eodem merito expecto, non ex æquo nunc & abusus *Magiæ* tollet, & eandem docebit existentem; id quod conjungi oportere utrumque superius ostendi ab illis, quibus *Magiam* refringere animus est.

Dico itaque, quam hic oppugno opinionem, præterquam quod citra injuriam erga Deum, Sanctissimamque nostram Religionem, defendi posse vix videatur, plane nihil probare, cum nimium probet. Nimis in confesso apud eruditos, haud sane paucos, est hanc diabolicam artem existere: indubitatis experimentis cum Docti, tum Indocti, idem per omnia Sæcula agnoverunt: ip-sique

sique Iudices, quorum furorem taxavimus, ad ejusmodi extrema nunquam pervenissent, nisi aliquando veros Maleficos indubiis deprehendissent argumentis. Neque enim inter *Sprengeri*, *Institoris*, *Delrii*, aliorumque deliramenta, fidem ac veritatem nonnullarum Historiarum inficias facile ibis. His ergo si omnem Magiam injuria neges, mox extravagari, & quod graviter in uno fallaris, neque ullam in ceteris fidem mereri, certo videbere: sic ut quo Magiam pertinacius negaveris, eo sis eosdem redditurus obstinatiores. Veritatem enim persuadere conaris, negando veritatem; quosque de Veritate rei convincere studes, his ipsius originationem negas. Qualisnam hic persuadendi modus? Quæ spes unquam convincendi? Simplex Veritas est, nec se defendi unquam erubescit, nec mutilata defendi amat. Verum itaque fac homines intelligant: ex vero clare perspecto, qui obfuscarint contaminarintque illud, quot falsa, incerta, atque indecora, illi commiscuerint, quot Victimæ innocentes furori suo mactarint, quis eundem corrigendi, evitandique sit modus, fac intelligant, & convincantur.

Hic

Hic demum meus erit Magiam tractandi modus, ad quem nonnulla experientia me duxit. Erat mihi, una cum *Ill. L. B. Van Suvieten*, ab *Aug. nostra Imperatrice ac Regina* datum in mandatis, ut tres feminas, Rogo, quod Sagæ haberentur, damnatas, ejusque jussu ex *Croatia* in meum Nosocomium ductas, an veræ Sagæ essent, nec ne examinaremus. Nos ambo de Magia existente convicti, has feminas hoc crimine immunes esse judicavimus; easdem proinde ut innocentes, & munificentiae regiae suæ participes, suis ædibus familiisque *Augusta* restituit. Aptos profecto nos ad hoc examen non mutilata, sed integra veritas reddidit, & ut ejusmodi millenas absolveremus, aptavit. Fatendum interim est intricatum sæpe negotium esse, gravemque, ac nonnunquam multiplicem esse quæstionem, quæ haud a suprema duntaxat potestate, sed & a Rev. Ecclesiasticis, atque privatis hominibus, Medico proponatur; ita ut haud omnino mediocrem oporteat eum in hac materie operam locare. Hac de causa eandem ab incunabulis repetii, & veritatem rerum integram per omnia sequutus, ad postremam hanc ætatem perduxî; a *Rev. Patre Spee*

in

in eo dissimilis, quod ille iis scribens temporibus, quibus pauci existerant, qui Magiam negarent, eandem non probavit, sed ut demonstratam præsupposuit: ego vero in eam incidens temporum conditionem, in qua Opinio negans cum vulgatiores sit, tum expurgandis Tribunalibus ineptior, sic Magiam propono, ut primum quid veri in ea sit, tam aperte, ac fuse, quam forte fecerit quisquam, exponam; & deinde ex hoc capite rite probato, omnem superstitionem, quamcumque temerariam suspicionem, omnem in putatitios Magos, Sagasque immanitatem, ac furorem, averruncem; sic tamen ut si rariore casu alicubi ejusmodi execranda impietas committeretur, ea contra Divinarum, Ecclesiasticarum, ac Politicarum Legum intentionem, impunitate minime gauderet, qua gavisura foret, si Opinio negans prædominaretur.

ORDO OPERIS.

EXORDIVM.

Magiæ species, ac singulæ speciei Definitio. Divisio Operis pag. I.

P A R S I.

CAPVT I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc descriptam, vere existentem contendunt, ac primo quidem ea, quæ ex utroque Codice sacro petuntur 5

CAPVT II.

Argumenta eorundem ex Doctrina, Consuetudine, & Legibus Ecclesiæ, Patrumque doctrina. 29

CAPVT III.

Idem videntur ipsis confirmare Medicorum inclutorum experientia, Virorum sapientum observatio, accuratissimorum Historiographorum intemerata fides. 42

P A R S II.

CAPVT I.

De præcipuis Scriptoribus, qui Magiam, ut vere existentem Artem, negaverunt 56

CAPVT II.

Objectiones, quas recensiti Capite proxime priore Autores contra Magiam formarunt,

marunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Responsa ad eadem. 69

CAPVT III.

Responsa ad Objectiones contra Magiam, petitas a Doctrina, Consuetudine, & Legibus Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum autoritate. 78

P A R S III.

CAPVT I.

Elucidatio quorundam quæ Parte I. & II. dicta sunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum sit, sponte patet 153

CAPVT II.

Quam prudenter & circumspecte ad primos Magiæ rumores incedere oporteat: & an signa dentur, quibus Magiam veram possimus a supposita internoscere? Sapientissima Estii monita. Spei Declamatio de iudicum furore in homines de Magia, falso plerumque, accusatos 168

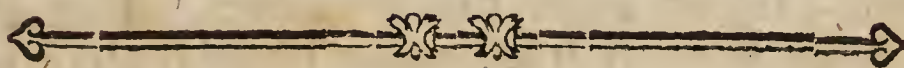
CAPVT III.

Cum Factis evictum sit, quamvis rarius, nonnunquam tamen dari Magicos morbos, an Medicus certis signis a naturalibus morbis eosdem discriminet. De triplici eorundem curatione Discussio. 175

DE

DE
M A G I A.

P A R S I.
P R O O E M I V M.

*Magiæ species, ac singulæ speciei definitio.
Motæ de eadem existente, vel non
existente lites. Operis divisio.*

Tres quæstiones sunt, quæ & ad *Theo-*
logiam potissimum, & pro parte ad
Iurisprudentiam propius spectare, quam
ad *Medicinam*, videntur; quibus nihilomi-
us intermisceri etiam Medicos haud perraro
portet. Ac *Prima* quidem hominum a Dæ-
mone obsessorum est: hanc, qua Medicus,
olvere conatus sum *Rat. Med. Tom. XV.*
Cap. IV. Altera Magiam spectat; quæ hoc
Hæp. de Mag. A Opere

Opere pertractatur. *Tertia* novorum miraculorum examinat veritatem: de hac *tertia* forte postea, si Deus dignetur conservare vitam viresque.

Magia, Goëtia, Theurgia, diversa nomina sunt, diversam aliquando, sæpe eandem, habentia significationem. Videatur hic contra *Porphyrium Platonium* S. Pater *Augustinus*, *Lib. X. de Civ. Dei Cap. IX. de Moy-sis* miraculis loquens: „Hæc, inquit, & alia „multa hujusmodi, fiebant ad commen- „dandum unius Dei veri cultum, & multo- „rum, falsorumque prohibendum. Fiebant „autem simplici fide, atque fiducia pietatis, „non incantationibus, & carminibus, nefariæ „curiositatis arte compositis, quam vel *Ma- „giam*, vel detestabiliore nomine *Goëtiam*, „vel honorabiliore nomine *Theurgiam*, vo- „cant: qui quasi conantur ista discernere, & „illicitis artibus deditos *alios damnabiles*, quos „& Maleficos vulgus appellat (hos enim ad „*Goëtiam* pertinere dicunt,) *alios autem lau- „dabiles* videri volunt, quibus *Theurgiam* de- „putant; cum sint utrique ritibus fallacibus „*Dæmonum* obstricti, sub nominibus An- „gelorum.

In Edit. Op. Aug. Veneta anni 1764. ad-
jecta hæc nota est: „*Goëtia* genus *Magiæ*
„est, quæ fit per excitationem mortuorum,
„sic dicta a planctu circa sepulcra. *Theurgia*
„vero, quasi *divina operatio*, appellatur ea,
„qua Dii, seu *Dæmones*, certis sacrificiis &
„cere-

ceremoniis, Paganorum opinione bonis, invocantur.“

Ne autem nominum & horum, & aliorum, continua repetitione sermonem tædiosum reddam; confusumque Lectorem, *Magorum, Divinatorum, Pythonum, Augurum, Sagarum, trigum*, & quæ plura id genus sint, nomine os appellabo, qui quodam, quod ajunt, sive implicito, sive explicito pacto, cum Angelo rævaricatore inito, res nonnullas, Deo permittente, perpetrant, quæ vires excedunt humanas; seu in emolumentum Mortalium, seu in eorundem detrimentum: qualia narrantur esse Morbos hominibus pecudibusque ut inferre, aut auferre; quid rescire a mortuis; excitare, moderari, auferre Ventos, tonitrua, Fulgura, Grandines, Pluvias; annunciare futura; per aëra nunc imaginarie, nunc vere, vehi a Diabolo; impedire confirmationem Matrimonii; indicare res peritas; infanda cum Dæmone exercere, & quæ cetera talia.

Vnde primum quæritur an detestanda ejusmodi Ars, hoc definita modo, *Vere* extet?

Veros Magos dari, eo quo explicui sensu, firmiter plurimi, multi autem negant: quod item in hoc mirabile, utrique, & qui affirmant, & qui negent, iisdem argumentis, eodem fonte scaturientibus, probari, atque ipso se clarius evinci, suam singuli sententiam statuunt. Vtriusque Testamenti pagina sciet; Divina & Apostolica Traditio; & Ec-

PROOEMIUM.

clesiæ universæ sive in Conciliis adunatæ, sive per suas Apostolicas traditiones instructæ, sive sua per orbem universum unita Patrum, Doctorum, ac Theologorum voce loquentis, sententia; Historia omnium sæculorum; ipsorum demum cum ludicum testimonium, tum accusatorum sive confessio, sive negatio, fundamenta argumentandi utrisque præbent.

Desperandum profecto hic foret, nisi & in Theologicis, in Physicis, & in Medicis visum jam pluries esset, ut eorum, qui iisdem armis instructi manus confererent, alter alterum vinceret, ac justam de hoste victoriam reportaret. Igitur quid Scriptura Sacra, quid Traditio, quid Historia profana, experientiaque docuerit eos, qui affirmant, prima Parte sollicite inquiram. In Parte altera quid cum ista hæc sacra, profanaque adminicula eis, qui veram Magiam negent, persuaferint. In tertia denique, audita parte utraque, iudicium discretis sapientibusque Lectoribus relinquam.

PRI

PRIMÆ PARTIS

CAP. I.

Argumenta illorum, qui Magiam, nunc descriptam, vere existentem contendunt; ac primo quidem ea, quæ ex utroque Codicc Sacro petuntur.

§. I.

In referendo eo, quod ex S. Scripturæ *Vulgata* editione affertur, operæ pretium erit extus origines consulere, ne qua aut offensa, aut negligentiae accusatio sit. Magiam Iudei & Catholici negarunt, & Acatholici: *Vulgatæ* priores acquiescunt, posteriores minime. Hinc usui venit nunc mihi, in quod venis haud mediocrem operam locavi, Linearum Orientalium studium, quodque proinde diu inter ceteras lucubrationes semisepulchrum, ad incudem revocavi.

Primus Locus S. Scripturæ invenitur *Libri Exodus Cap. VII. & VIII.* Cum Aaronis vir-
ginis in Colubram mutata esset, vocavit autem
Mara Sapientes & Maleficos: & fecerunt
Magiam ipsi, per incantationes ægyptiacas, &
magica quædam, similia. Cum Moyses &
Aaron Aquam in sanguinem mutassent, Feceruntque similiter Malefici ægyptiorum incan-
tationibus suis. Cum iidem sancti Viri Ranas
roduxissent, Fecerunt autem & Malefici per
A 3 incan-

incantationes suas similiter, eduxeruntque Ranas super terram Ægypti. Cum tandem Moyses & Aaron Sciniphes produxissent, Feceruntque similiter Malefici incantationibus suis, ut educerent sciniphes, & non potuerunt . . . & dixerunt Malefici ad Pharaonem : Digitus Dei est hic.

Nomina hæc tria in textu hebraico
 חֲרָטְמִים & מַכְשִׁפִּים, חֲכָמִים

Incantatores, Magos, Genethliacos, Præstigiatores, promiscue significant. Quod autem hic legitur *feceruntque similiter*, scriptores, qui Magiam negant, censent sic intelligendum esse, quod Magi non idem per omnia, ut *Moy-ses, & Aaron* fecerint, sed quid, quod utcumque videretur simile esse: textus hebraicus ubique tamen habet : וַיַּעֲשׂוּ כֵן & *fecerunt sic*,

ut Moyses & Aaron. Apparet ergo Magos, Deo permittente, auxilio Diaboli, et Serpentes seu Dracones, & Ranas, non creatas a Diabolo, sed ejus ope raptim collectas, exhibuisse *Pharaoni*, ut indurarent cor ejus: Aquas vero *recenter effossas*, & necdum rubras, (fluvius enim Nilus, ejusque Rivi, nec non omnia stagna, *Moy-sis & Aaronis* opera jam rubuerunt penitus, & putruerunt,) rubro quoque colore infectas putidasque, *Pharaonis, Ægyptiorumque* adstantium oculis, ac naribus, adposuisse: quæ autumamus eo modo & rubra & putrida ne a summo quidem præstigiatore,

ore, Physices ac Chemiæ etiam summe gnaro,
unico momento, perque Regnum universum,
præstari posse.

Quod si quem suspicio hic tenet ac si, ad
Magorum firmissimam assertionem, & *Pharao*
Rex, & *Ægyptiaci* Aulici, Proceresque, se
serpentes, se Ranas, se Aquas colore rubras,
etque odore putridas, vehementi vi imagina-
tionis videre credidissent, qualem vim ima-
nationis *Paracelsus* olim, & suo sæculo *Baco*
Verulamius, & hoc sæculo *Andreus*, statue-
unt, de qua postea latius; negamus hujus
possibilitatem. Et quidem *Primo* statuimus:
ut vis firmissimæ huiusmodi, indelebilisque
imaginationis, aliquem inter mortales occu-
ret, oportere eundem hominem Nervis te-
rerrimum esse, nec per omnium sæculorum
exempla tantæ imaginationis vim non nisi in
paucis eorum, quos Hypochondriacos, Hy-
pericasque, Medicina vocat, animadversam
esse. Adeoque rogamus qua autoritate, qua
e ratione vere physica, statuere audeant,
quod & raro, & in perpaucis duntaxat, per
tot sæcula observatum est, id universam
mentem cum hypochondriacam, tum ab
Hypochondria remotissimam, tantopere
invasisse, ut inter tot hominum millio-
nes ne unicus quidem extaret, qui Re-
gem, qui Regni proceres, populique
Præcæces, de fūco monuisset? *Secundo*. Si
Ægyptios, a puero ad senem usque, vis ad-
modum enormis imaginationis excæcasset, ut Ser-
pentes,

pentēs, Ranasque, quæ non aderant, adesse crederent; utque Aquam colore, odoreque carentem, & rubram & putrem vocarent; cur non continuavit hæc imaginationis vis, a Magis in cæteros propagata, ut æque sciniphes jam se videre, quemadmodum olim ranas, serpentesque, sibi fortiter imaginarentur? præsertim cum Magi nunc idem, quod prius, molirentur, tentarentque sciniphes producere? *Tertio.* Si rariore casu Atrabiliarii hominis Phantasia eousque læsa est, ut, quod minime adest, juret adesse, idemque velit singulis persuadere; ejus profecto mens nullis aliis ideis, hanc delentibus, aut per longum tempus, aut per omnem vitam, occupari consuevit: incredibilis imaginationis vi serpentes se videre universa *Ægyptus* rata, mox oblita serpentum, non nisi Aquas rubras putresque videt, olfacitque; brevique post, ac si nunquam aut serpentum, aut mutatæ aquæ ideam concepisset, nunc nihil nisi Ranas contuetur. An unquam Ὑποχονδριακοτάτων idea ejusmodi obfirmata, brevi tempore in aliam, æque fortem, convertatur, novisse illos oportuisset, qui mœsti laborum recordantur, quos ad mutandam Hypochondriacorum phantasiā læsam frustraneos quondam admoverunt. Nec dicant debiliorem ideam fortiore pelli, adeoque ideam serpentum deletam ab ea aquarum; hanc iterum a superveniente idea Ranarum; nam, fatentibus ipsis, prima serpentum idea non potuit nisi invincibilis esse: ergo quod de altera tertiaque fabulantur, suis ipsorum principiis adversatur. Si

Si vero sint, qui putent, Magos neque produxisse aut serpentes, aut mutatas aquas, aut Ranas veras; neque easdem imaginationi *Pbaraonis*, *Ægyptiorumque*, repræsentasse; sed potius eorum oculos sic fascinasse, ac si reuera talia viderent; his dico *primo* ejusmodi explicationem Verbo divino aduersari, quod dicit, repetitque, Magos non phantastico apparatu, sed ipsa sua natura vere existentia animalia produxisse: quid enim clarius exprimere textus posset? *Eduxeruntque Ranas super terram Ægypti.* Qui Magiam negantes historias similes referunt in suis scriptis, ea utuntur prudentia, ut addant *hoc vel illud contingere visum esse; Magos hæc vel illa ignoræ plebi, vel phantastico homini, falso persuasisse*: Verbum Dei simplicius enarrat Magos hæc fecisse, Magos fecisse quæ *Moyfes* cum fratre fecisset, *Magos eduxisse Ranas super terram Ægypti.* Respondeo *secundo* quemadmodum qui, ut scopulum evadant, in alterum impingentes nihil lucrati fuerunt, ita quoque qui ne fateantur Magos similia produxisse, præferunt sic eiusmodi potestatem Diaboli, in phantasiam omnium vasti hujus Regni incolarum, ut postmodum, urgentibus aliis argumentis, hanc potestatem totam negent: unde eorum inconstantia nihil hic probat, ut in parte altera constabit.

Concludimus itaque ex hoc textu, Dei justissimo judicio permissum Angelis prævaricatoribus fuisse, ut ipsorum opera Magi quædam efficerent, quæ superarent vires humanas;

A 5

haud

haud vero ultra *tertiam Ægypti plagam*: ad *quartam* enim, & sequentes sex, visum Deo fuit hanc ipsis negare potestatem.

§. II. Censemus Magiam veram designari *Deuteronomii Libri Cap. XIII.* *Si surrexerit, inquit Deus, in medio tui Prophetes, aut qui somnium vidisse se dicat, & prædixerit signum atque portentum, & evenerit quod locutus est, & dixerit tibi: Eamus ut sequamur Deos alienos, quos ignoras, & serviamus eis: non audies verba Prophetæ illius, aut Somniatoris: quia tentat vos Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis eum.* Prophetes quippe ille, vel Somniator, Dei operatione, & revelatione, futura vaticinabatur, eaque vera, quibus Deus populi sui erga se fidem probare volebat. Sed de hac difficili quæstione, quomodo Magi futura, quæ Deo soli nota, vere vaticinari queant, latius postea.

§. III. Legitur *Deuteronomii Cap. XVIII. v. 9.* *Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium: nec inveniat in te qui lustrat filium suum, aut filiam, ducens per ignem, aut qui ariolos sciscitetur, & observet somnia atque auguria, nec sit maleficus, nec incantator, nec qui Pythones consulat, nec Divinos, nec quærat a mortuis veritatem . . . Centes istæ, quarum possidebitis terram, augures & divinos audiunt.*

In

In Hebræo est: *Nec inveniatur in te transire faciens filium suum, & filiam suam in igne, divinans divinationes.* Divinationes, **וְיִמְסֹק** vel in bonam sumuntur, vel in

malam partem. In bonam *Ezech. XXI. v. 21. & Prov. XVI. v. 10.* significantes sagacitatem, & veluti ab oraculo sapientiam: in malam vero, & Deo abominabilem, ut hic. *LXX. interpretes* habent quoque *μαντευόμενος* *μαντεῖαν*, divinans divinationem, idque diversimode: est enim *Ἀξωμαντεία*, divinatio per securim aut asciam: *Ἀστρομαντεία*, quæ est ex Astrorum contemplatione futurorum prædictio: *Βελομαντία*, seu *Ράβδομαντία*, quam *Scapula* ex *B. Hieron. in Cap. 21. Ezech.* exponit id Divinationis genus esse, ubi mittuntur sagittæ in Pharetram, & commiscentur inscriptæ nominibus singulorum, ut videatur cujus sagitta exeat, & quæ prius civitas debeat expugnari. *Νεκρομαντεῖον*, vel *Νεκρόμαντεία*, Vaticinatio ex evocatis mortuis. Responsum quod inferorum umbræ evocatæ de futuris reddunt. *Οἰωνομαντεία*, Vaticinium ex auspiciis, seu ex avibus. *Πυρομαντεία*, Ignispicium. *Στερνόμαντις*, ex cujus pectore Dæmon responsa dat. *Ψυχομαντεῖον*, Locus ubi animæ sacrificiis evocatæ responsa dabant consulentibus. Hæc semel explicanda erant, ne continuo in sequentibus ea repeteremus. Quod autem *Divinans divinationes* in nostro textu pravis fuerit abominandisque artificiis usus, arguit data mortis a Deo sententia. Redeamus ad textum hebraicum.

Præsti-

Præstigiator מַעֲשֵׂה מַגִּים *Buxtorfius* in hoc no-

men exponit ejus significationem, ut hominis, qui mira dexteritate oculos spectantium eludit: verum secundum *Aben-Esra* & *Rabbi Salomonem*, explicat magis in malam partem, ut qui ex nubibus, tempestate, & astris, prophetam agit; & quidem prava vel arte, vel intentione; cum occidere ejusmodi *Præstigiatorum* Deus jubeat.

LXX. habent: κληδονίζόμενος, ominatus. Codex *Alexandrinus*: καὶ κληδονίζόμενος, Et ominatus. *Scapulæ* Augur est, *Schrevelio* Ariolus. LXX autem Interpretes vocem מַעֲשֵׂה in malam partem accepere: nec mi-

rum, cum mortis pœnam illi indixerit Deus. Ut profecto mirer hanc vocem ab iis, qui negant Magiam, in bonam partem accipi pro Pantomimo, sive gesticulatore.

Et Augur מַעֲשֵׂה מַגִּים accipitur in malam par-

tem pro augurari pravo artificio, ut hic, quia morte punitur. Accipitur & in bonam partem pro inspiratione Prophetarum *Libr. Num. Cap. XXIV. Balaam*, qui bis perrexerat in occursum Dei, ut ab eo, quid vaticinaturus esset, peteret, quum vidisset, quod placeret Domino ut benediceret *Israëli*; nequaquam abiit, ut ante perrexerat, ut augurium quæreret. Hic vox eadem adhibetur in plurali מַעֲשֵׂה מַגִּים.

LXX

LXX autem εἰς ἀπάρτησιν τοῖς οἰωνοῖς, in occursum auguriis. Quæ vox hic non stricta significatione, veluti captum per aves augurium, sed ut οἰωνὸς, commune omnis augurii & divinationis nomen, sumitur. Sic ut eadem vox in singulo textu sit, sive a bono, sive a malo spiritu, quis fuerit inspiratus; & ut Dei spiritus in Prophetarum inspiratu voce eadem utatur, qua solet inspirationes non a se, adeoque a spiritu immundo, hominibus factas, exprimere.

Balaam, famosus in *Moabitide* regione vel Magus, vel Propheta Dei, (de hoc enim multa est Eruditorum dissensio) quem Deus hac occasione suo vaticinari spiritu voluit, vilis ac vendibilis animi homo, quem ob id *Israelitæ*, Regni *Moabitidis* potiti, occiderunt; hic, inquam, dum in suo a Deo sibi inspirato vaticinio in hæc verba erumperet: *Non est augurium in Iacob, nec divinatio in Israel*, eadem verba adhibet de auguriis & divinationibus magicis, quibus antea divinas insigniverat inspirationes. וְנִי et וְדַבֵּר.

Græcus textus pariter Οἰωνισμὸς & μαντεῖα. Sunt ergo eadem S. Scripturæ verba, quibus exprimitur modus, quò hominibus aut revelentur secreta, aut superantes humanam naturam vires suppeditentur, a Spiritu Sancto: & quo abdita pandendi, ac naturam superantia patrandi, potestas impiis hominibus datur, non a Spiritu Sancto, sed diabolico; quando, quamdiu, ac quantum, ipsis permittit Deus.

Et

Et Maleficus **וּמַכְשֵׁף**. Significat **כַּשֵּׁף**

in *Pibel præstigiis usus sum*. Dicitur de iis, qui mutant & transformant res naturales ad aspectum oculi. Sic *Aben-Efra* in *Exodi VII. LXX* **Φάρις**. Is est, qui vel Medicamenta vel Venena parat; posteriore sensu accipiendus hoc loco videtur. Idem ille, qui in textu hebraico *Præstigator* dictus est, & in *Vulgata incantator*. Vnde videntur Magorum nonnulli venena cognovisse, quibus homines incantarent.

Nec incantator; hoc mox vidimus. Nec qui Pythones consulat, nec divinos. Hebr.

וְחֵבֶר חֵבֶר. Significat **חֵבֶר** & societatem

conjunctionemque, & incantationem vel adjurando factam. Non capio cur Linguæ hebr. peritissimus *Arias Montanus* hunc textus locum reddat *Iungens junctionem*, ut & in *Psalmo LVIII. v. 6*. Vix enim significationem habere videtur: maxime dum idem ipse *Isaiæ XXXVII. v. 9*. hanc vocem ipsam per *incantatores*, altera scilicet ejus significatione, interpretatus sit. *Buxtorf*, &, quos excitat, *Rabbini* cum eo, reddunt *incantans incantationes*. LXX **Ἐπαείδων ἐπαείδην**, . . . *Incantans incantationem*. Ab **Ἄδω**, vel potius ab **Αείδω**, cano; & cum præpositione **ἐπὶ**, *cantum laudabilem quemcunque cano*, vel & *cantum prævum*, seu *incantationem*, unde **ἐπωδός** *incantator*. Iam de *Pythonibus*.

Nec

Nec qui Pythones consulat. Hebr. **וְשֵׂאֵל אֹנִי** *consulens vel interrogans Py-*

thonem. **אֹנִי** Pythonem significat, ait Buxtorfius, „qui responsa dando diabolicis artibus homines a Deo avocat. *Levit. XX.* significat & *Vtrem*. Hinc Pythonis significatio juxta *Aben-Esram* quod ex tumido ventre, quasi utre, oracula depromeret, unde & ἐγγαστριουδὸς ventriloquus dictus fuit.“ Sed plura de hoc, ubi de Pythonibus Saulis & Pauli sermo erit.

Nec Ariolos. Hebr. **וְיִרְעֵנִי** futurorum divinator a verbo **יָרַע** *scivit, agnovit, per-*
cepit, unde *Sciolus* dictus, vel qui sat bene liquid novit. *Buxtorf* „Apud veteres legitur: Iiddioni est, qui ponit os animantis **וְיִרְעֵנִי**

in os suum, & os illud postea ex se loquitur . . . species divinationis prohibet Lev. *X. v. 21.*“ LXX habent Τερατοσκόπος. Τέρας ignum plerumque portentosum, & licet sæpe naturali sensu sumatur, multoties tamen de insolitis monstris & prodigiis dicitur. Itaque τερατοσκόπος homo est, qui ex rebus prodigiosis futura concludit.

Nec quærat a mortuis veritatem. Hebr. **וְרִשָּׁא אֶל-הַמֵּתִים** *Et sciscitatus a*

mor-

mortuis. LXX habent: ἐπερωτῶν τῶν νεκρῶν. *Sciscitans, percunctans mortuos:* quo sensu referunt textum *Libri I. Regum, sive Samuelis Cap. XXX. v. 8.* Καὶ ἐπηρώτησε Δαβὶδ διὰ τῶν Κυρίων, λέγων· Εἰ κατὰ δούλο ὁπίσω γεδδῶν ταῦτά; *Et sciscitatus est David a Domino, dicens: An persequar raptores istos?* Unde hoc quoque in sensu, notante *Scapula ἐπερωτᾶς Θεῶν, pro percunctari Deos* sumitur. Ergo *Chananæi* secundum *Hebraicum* textum percunctabantur a mortuis; secundum *Septuaginta* percunctabantur mortuos; & secundum *Vulgatam* percunctabantur, vel quærebant, a mortuis veritatem.

Morem detestandum hunc *Israëliticæ* genti, tempore primi sui Regis haud infrequentem fuisse ex *Libr. I. Regum* manifestum fit; ut postea latius patebit.

Nec tempore Regum posteriorum immunes hoc crimine fuisse videntur *Iudæi.* *Isaiæ Cap. VIII. v. 19.* *Et cum dixerint ad vos: Quærite a Pythonibus, & a Divinis, qui strident in Incantationibus: Nunquid non populus a Deo suo requireret pro vivis a mortuis?* Et fere sic in *Hebræo* est. LXX vero videntur utrumque hunc elucidare. *Nonne gens requirit a Deo suo? Quid ergo pro vivis requireret a Mortuis?*

Perpetuavitque sese hic nefandus mos per varios populos, usque in *Ecclesiæ* tempora. Ita ut celeberrimus *Van Espen Juris Eccl. Part. III. Tit. IV. Cap. III.* hanc *Magiæ* ipe.

speciem finiente Sæculo II. ceptoque tertio, invenerit communem fuisse; excitatque quoque *Tertullianum*, *Libro de Anima Cap. 57.* sic scribentem: „Publica jam Littera est, quæ animas etiam iusta ætate sopitas, etiam pro- ba morte disjunctas, etiam prompta huma- tione dispunctas, evocaturam se ab infero- rum incolatu pollicetur.” Sed de his ad *Samuelem* mox pluribus.

§. IV. *Levit. XIX. v. 26. Non augurabi- mini, nec observabitis somnia. Et V. 31. Non declinetis ad Magos, nec ab Ariolis ali- quid sciscitemini, ut polluamini per eos. Et Cap. XX. v. 6. Anima quæ declinaverit ad Magos & Ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui.*

In nullo horum trium, quos collegi, tex- tum, Deus adversus Magiam præmunit, eandem negando existentem; sed ab eadem, & existente, & abominanda, deterruit. Alio profecto, qui Magiam existentem negant, non eo, quo Deus, modo, absterrent ab ea po- pulum; nam populi simplicitatem, credulita- temque, tanquam veram ideæ magicæ origi- nem causati, eundem false rident, quod con- fugiat ad rem, quæ neque extiterit unquam, neque existere possit. Cum igitur Deus Ma- giam tam populari argumento non confode- rit, sed populum suum ab eadem & toties, & tam severe, dehortatus fuerit, an non diffi- dere debemus iis, qui alio, quam Deus, mo-
B do,

do, deterrere homines a Magia contendunt? Sed clarius hoc patet *versu ult. Cap. XX. Libr. Levit. Vir, sive mulier, in quibus Pythonicus vel Divinationis fuerit Spiritus, morte moriatur.* Hebr. *Et vir, sive mulier, cum fuerit in iis* אִיב Pytho, *vel* יִרְעֵנִי *divinans Spiritus, moriendo morietur.* Græce. Καὶ ἀνὴρ, καὶ γυνή, ὅς ἂν γένηται αὐτῶν ἐγγαστριυδοῦ, ἢ ἐπαίδος, θανάτῳ θανατῶσθαι οὐκ ἀμφοτέροι. *Vir, vel mulier, quiscumque eorum Pytho vel Incantator fit, morte moriantur ambo.* Sic dixerat Deus Exod. XXII. v. 18. *Maleficos non patieris vivere.* Hebr. תִּוְיָה לֹא

מְשִׁפָּה. *Sagam vel Præstigiatrix non vivificabis.* LXX. Φαρμακὸς ἔπι ποιήσετε, seu, ut Codices *Alexandrinus, Aldinus, & Complutenses* habent, ἔπι βιώσετε, *Veneficos non finite vivere.* Veneficos Magorum nomine intelligi supra patuit.

Qui Magiam negant, an sic hanc Legem composuissent? Deus nullibi dicit: si quis falso se Pythonem, se Divinatorem, se Veneficum appellat, morte puniatur; sed, *qui fit talis: in quo fuerit spiritus pythonicus, in quo fuerit Spiritus Divinationis.* Nostri Adversarii utique in sua Legge scripsissent: *qui eo aut dementiæ, aut pravitatis pervenerit, ut se talem venditet, qualis nusquam vel quis fuerit, vel esse possit.* Cum igitur Deus in singulis hisce textibus eos spiritum magicum ve

re

re habere, asseveret, quo titulo illi oppositam ferant divino sententiam? Profecto qui Magiam vere existentem statuunt, si errarent, nonne jure asserere, quod tamen nefas, possent, sui causam erroris a divina Lege petendam esse, qui ipsis Magiam nunquam ut imaginarii quid, verum ut rem, vere existentem, semper proposuerit? Nonne id inde consequeretur, quod Magiæ omnis inficiatores, in suis Legibus Magiam ut rem imaginariam, statuantes, longe prudentiores Deo essent? Præsertim cum nihil efficacius fuisset ad hominum animos a Magia avertendos, quam si Deus eosdem præmonuisset quod diabolica ejusmodi ars nulla, imo impossibilis, esset?

§. V. Sequitur *Pythoniæ Endoranæ* historia, . Reg. Cap. XXVIII. *Et vidit Saul Castra Philistiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. Consuluitque Dominum, et non respondit ei, neque per somnia, neque per sacerdotes, neque per Prophetas. Dixitque Saul servis suis: Quærite mihi mulierem habentem Pythonem, et vadam ad eam, et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi ejus ad eum: Est mulier Pythonem habens in Endor.*

Hebr. אִשָּׁה בְּעֵלְתָּ-אוֹב Quærite mulierem, dominam Pythonis, Pythonicam eruditam, experram valde, LXX. Γυναικα ἐγγαίαν. *Mulierem de ventre loquentem.* Videmus nomina Magica promiscue sumi, nam

B 2

quæ

quæ hic pythonica excellens quæritur, artis Magicæ præstare suprema debebat.

Mutavit igitur habitum suum, vestitusque est aliis vestimentis, et abiit ipse et duo viri cum eo, veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in Pythone, et suscita mihi quem dixerò Tibi. Hebraice, et Græce, eodem modo. Iussit ergo Rex Magicam artem suam in actum vocaret, et cum eum, quem indicaturus esset, exsuscitare de Sepulcro deberet, credidit certo, quæ id præstaret, existere artem.

*Et ait Mulier ad eum: Ecce tu nosti quanta fecerit Saul, et quomodo eraserit Magos et Ariolos de terra: quare ergo insidiaris animæ meæ, ut occidar? Confirmatur, quod mox notavi, Pythonum, Magorum, Ariolorum, cet. nomina promiscue sumi. Hoc ipso in Capite Libr. I. Reg. sive Sam. legitur mox ab enarrata nocte Samuelis prophetæ: Et Saul abstulit Magos, et Ariolos, de terra *).*

*) Posset hic forte reddi *Sagas* seu *Pythonicas*, quia in plurali femineo scribitur **הַאֲבוֹת**.

Sed in secunda declinatione inter numerosas a generali regula exceptiones et hæc est, quæ **אֲבוֹת** femineæ terminetur in Masculino plurali. Hinc non mutavi. An tamen, quia non virum, sed mulierem potenter pythonicam, quærit Rex, hic textus *Sagas* seu *Pythonicas* intelligit, et Divinorum nomine *Magos*? Tunc pluralis feminei hic non esset exceptio.

Si meliores Chronologicos sequamur, *Saul* Magos et Ariolos biennio ante mortem, forte consilio *Samuelis*, deleverat de suo Regno: persuasus tamen intra tam breve temporis spatium exterminari funditus tenacem adeo gentem non sic potuisse, quin hinc inde superstites nonnulli essent, aut saltem relaxata Lege quosdam rediisse, jubet quæri num invenendus eorum quisquam foret, & maxime an optima Saga, an Mulier potenter pythonica, invenienda esset?

Quæri solet cur, quos ante biennium Magos Sagasque pepulerat *Saul*, nunc consultaturus eosdem advolet? Credibile fit *Saulem* persuadente idem vi divinæ Legis *Samuele*, hoc fecisse, ut Dei iram, quam per inobedientias suas in se contraxerat, non nihil placaret; minime vero quod ipsi Magiam nullam esse persuasum esset: jam vero penitus repulsum a Deo, & tamen suæ populi que sortis prænoscentæ avidum, quod divino Spiritu ultra non posset, immundo Spiritu prænoscere cupivisse.

Persuasus, inquam, de Magiæ efficacia ita fuit, ut ad hanc Sagam magistram accedens, quemadmodum supra iam constitit, non prius an, quod rogaturus sit, præstare eadem posset? roget; sed ut, quod iussurus sit, præstare iubeat. Pari ratione Saga doctrix mortuum exuscitare iussa, pro excusationis ratione non prætendit mandati impossibilitatem, sed ex Regis prohibitione pœnam mortis. Sic ut &

Rex, & Saga, mortuum excitari per Magiam posse, crediderint.

Et iuravit ei Saul in Domino dicens: Vivit Dominus! quia non eveniet quidquam mali propter hanc rem. Dixitque mulier: Quem suscitabo Tibi? Ad hoc iuramentum mortis deponit formidinem, paratamque, ut quem Saul iusserit exsuscitet, se exhibet. Quam certa, quam secunda de suæ artis potestate esse non debuit; cum eadem in promissis fallente, iratus is, quem, quis esset, ignorabat, deferre illam, ut Magam, a se Magiæ convictam, ad Regem debuisset? Qui ait: Samuelem mihi suscita. Cum autem mulier vidisset Samuelem, exclamavit voce magna. Videmus hic id fieri, quod Deut. XVIII. Deus adeo severe prohibuerat, veritatem quærevit a mortuis: adeoque non prohibere hic inanem hoc faciendi iactantiam, sed ipsam veritatis a mortuis exquisitionem; ut hic iterum fit.

Disputatum est, utrum Magi mortuos vere præsentem, an vero phantasticam duntaxat exhiberent imaginem, ei similem, quæ hominem, quibus in vita notus fuerat, voce, statura, vultuque, referret?

Sunt, qui prioris opinionis, dantur, qui posterioris sint. Et ipsi illi qui prioris sunt sententiæ, negare solent hoc erga Samuelem locum habuisse: sic ut vel Dæmonis operæ umbra Prophetæ tantum exhibita fuerit, & Deus ea occasione verba, ab hac veluti um-

bra

bra in aures Regis sonantia, sua omnipotentia, Angelorumve ministerio, produxerit; vel si vere *Samuel* fuerit, eum iussu Dei, non magica vi, exsuscitatum fuisse.

Ita Libro de anima *Tertullianus* „sic in illa „specie Magiæ, inquit, quæ iam quiescentes „animas evellere ab inferis creditur, & con- „spectui exhibere, non alia fallaciæ vis est o- „peratior. Plane quia & Phantasma præsta- „tur, quia & corpus affingitur, nec magnum „illi (Diabolo) exteriores oculos circumscri- „bere, cui interiorum mentis aciem excæca- „re per facile est. „ Sic ut Diaboli quidem o- „pus *Tertullianus* in hac Historia agnoscat, sed non nisi *Samuelis* phantasma apparuisse arbitretur.

S. Pater *Augustinus* Tom. XI. Edit. *Venetæ* antea laudatæ, qua semper utar in Libro cui Titulus: *De octo Quæstionibus Dulcitii Liber unus*, Quæst. VI *utrum Samuel per Pythoni- sam vere fuerit de inferno evocatus?* argumen- tis utrinque prolatis, integrum cuique reliquit negantem, affirmantemve sententiam, amplecti.

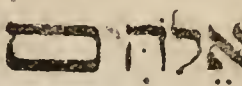
Porro hoc iis licitum temporibus erat, quan- do Liber *Iesu filii Syrach*, *Ecclesiasticus dictus*, necdum ab omnibus Catholicis exstimabatur Canonicus. Vbi vero post Sæculum VI. sen- sim dubium hac de re sublatum est, ac præser- tim postquam ab Ecclesia in *Sacro-Sancto Conc. Tridentino* ut canonicus pronuntiatus est, quin *Samuel* apparuerit ipse, ultra dubitare non li-

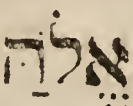
cet. Sic enim *Eccl. cap. XLVI. v. ult. legitur*: Et post hoc dormivit (*Samuel*) & notum fecit Regi, & ostendit illi finem vitæ suæ, & exaltavit vocem suam de terra in prophetia delere impietatem gentis. Idem de verbo ad verbum Græcus textus: hebraicus, si extiterit olim, periit nobis.

Igitur vere *Samuel* fuit, qui num *Sagæ* opera, an peculiari Dei dispositione, apparuerit, iam supra quæsitum fuit. Qui Dei dispositione unice id contigisse censent, & Sanctis indignum fore aiunt, & Diabolo impossibile, in mundum ab eo revocari. Quin id falsum esse manifesto argui putant ex ipso illo terrore, qui invasit, conspecto *Samuele*, *Sagam*: quo postremo quoque argumento id constare autumant plures, ipsam *Pythonissam* vim nullam *Magiæ* esse credidisse. Ad hoc elucidandum textus continuandus est.

Quum autem vidisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, & dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul. Perterrita *Saga* fuit, non quod videret *Samuelem*, sed quod ex *Samuele* resciret ignotum eousque sibi virum ipsum Regem esse, qui forte tantummodo, an *Saga* esset, tentaturus venisset; iamque eam ipso actu quod *Saga* esset convictus, morte puniturus esset. *Exclamavit voce magna & dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? Tu es enim Saul.* Confirmatur hæc expositio responso Regis. *Dixitque ei Rex: Noli time-*
re.

re. *Quid vidisti?* Firmat mori timidam animam, modo quæ viderit annunciet:

Et ait Mulier ad Saul: Deos vidi adscendentes de terra. Hebr. *Elobim*,

Dii; in Sing. *Eloah* vel *Eloah*, Deus.

Verum *Elobim*, Dii, centies in Sing. pro Deo ponitur, ut in initio Geneseos: *In principio creauit Elobim, Dii, cælum & terram.* Sed & *Elobim* Angelos significat. Psalm. V. II. *Minorasti eum paulo minus* *ab Ange-*

lis. Ita & *Pf. XCVIII.* & *Iob. I. v. 6.* Sic ut necesse non sit concludere Deos Deumve intellexisse feminam: imo neque Angelos vel Angelum; nam Exodi XXI. & XXII. & *Pf. LXXXI.* *Elobim* Magistratus, iudicesque vocantur. Ipsaque idola *Iud. XVI. III. Reg. II.* Imo Moyſes in plurali *elohim* vocatur *Exod. IV.* Et Vitulus aureus *Ex. XXXII.* & Arca fœderis *I. Reg. IV.* Quod autem Pythonissa intellexerit voce *Elobim* unam modo personam, eamque neque Deum, neque Angelum, sed virum spectabilem, primo ex eo liquet, quod legatur *vidisse Samuelem*, & viso eo conclusisse illum, qui se ignotus convenisset, *Saulem* esse. Secundo quod rogante Rege: *Qualis est formæ?* responderit: *Vir Senex adscendit, & ipse amictus est pallio.* In græco Codice Vati-

cani Exemplaris: *Virum video erectum, adscendentem de terra, qui Diploide indutus est.*

Ex tota igitur historia conficitur id, ut Saga viderit ab initio *Samuelem*, eumque se videre confirmaverit; ut non expaverit viso eo, sed per eum cognito Rege, tamquam flagrante, ut vocant, delicto ab eodem deprehensa; tandem ut per Regem nunc pacata, haud ultra, etiamsi pergeret videre *Samuelem*, quid timuerit: *Samuelem* enim, a *Saule* petitem, exhibere, intentio eius magica erat, universique augurii finis.

Et intellexit Saul quod Samuel esset, & inclinavit se super faciem suam in terram, & adoravit. Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietasti me, ut suscitarer? Confirmatur iterum hoc Samuelis sermone eum vere exsuscitatum fuisse, eum vere adparuisse, eumque ipsum, qui loqueretur, esse. Quemadmodum etiam in fine sui cum Rege colloquii: Cras autem tu, et filii tui, mecum eritis. Hebraica & Vulgata sic, uti etiam Græcus Complutensium Codex; Vaticanus vero: Κρί ἀντίον σου, καὶ οἱ υἱοὶ σὺ, μετὰ σὺ, προσῶνται. Et crās tu, & filii tui tecum, cadent. In hac ultima translatione nulla difficultas est, est autem in reliquis textibus, nisi subintelligamus: in regione mortis mecum eritis.

§. VI. *Philippica Pythonissa* examinanda tandem est. Habetur historia Actor. Cap. XVI. *Factum est autem euntibus nobis ad orationem,*
puel-

*puellam quandam habentem Spiritum Pytho-
nem, obviare nobis, quæ quæstum magnum
præstabat Dominus suis divinando. Hæc
subsecuta Paulum & nos, clamabat dicens: Isti
homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant
vobis viam salutis. Hoc autem faciebat mul-
tis diebus. Dolens autem Paulus, & conver-
sus, Spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine
Iesu Christi exire ab eâ. Et exiit eadem hora.
Videntes autem Domini ejus quia exiit spes
quæstus eorum, apprehendentes Paulum & Si-
lam, perduxerunt in forum ad Principes &c.
Vulgata Editio & Græcus textus hic per o-
mnia conveniunt.*

Ex hac historia concludimus Imò Philippi-
cam puellam Spiritu pythonico præditam fuisse;
qui Spiritus, quemadmodum in prioribus
constitit abunde, & divinatorius Spiritus est,
& magicus, & diabolicus; futura, præsentia,
præterita, enuncians. Illo Diabolicum hunc
Spiritus testimonium veritati reddidisse, quem-
admodum in Evangelio pluries: id quod cum
Veritati præjudicaret a Spiritu mendaci lauda-
ri, hincque veluti Diaboli, non nisi sua lau-
dantis, opus videri; & in Evangelio *Serva-
torem*, & hic *Paulum*, ejusmodi testimonium
prohibuisse, ut Sacræ Religioni & indecorum,
& detrimentosum. Illud Puellam hanc Dia-
boli multifcii opera multa, quæ laterent, pan-
disse, & plura magica edidisse, cum legatur
multum lucri Dominis suppeditasse suis; & cum,
expulso Spiritu, tanti lucri præcisam spem o-
mnem

mnem esse dolerent, manus in *Paulum* & *Silam* coniecisse. Nisi enim multa vera aut pandisset, aut præstasset, brevi actum de ejus fama fuisset, *nec magnum quæstum Dominis suis conciliasset*. IVto Non agi hic, ut quidam volunt, de ea aptitudine, astutia, calliditate, qua in foris ac nundinis polleant Mimi, seu Ludii, utpote nullum habente cum Religione commercium; verum de Spiritu divinatorio, quo Diabolus Sacram Religionem, ut suum opus, prostitueret, risuique exponeret; de Spiritu, quem in nomine Iesu *Paulus* exire protinus juberet, & quo expulso omnis quæstus Dominorum actutum cessaret.

PRIMÆ PARTIS

CAP. II.

Argumenta eorundem ex Doctrina, consuetudine, & Legibus Ecclesiæ, Patrumque doctrina.

§. I.

Qui Magiam, ut vere diabolicam artem, proprie dictam, existere credunt, non aliud eos credere, quam universa Scripturæ utriusque pagina pluries statuerit, totiesque repetiverit, ex *primo Capite* manifestum fit. Vbi vero hi a Sacris Bibliis convertunt se ad primitivæ Ecclesiæ Leges, consuetudinesque, ad Conciliorum antiquissimorum Canones, ad Sanctiones Imperatorum, Principumque, qui partim ut Sanctam Ecclesiam hac in re iuvarent, partim quia Magiæ crimen etiam ad publicam potestatem spectat, & salubres contra eandem, & severas condidere Leges; dum tandem S. S. Patrum ad hæc omnia doctrinam adjiciunt; gaudent affatim & Ecclesiasticam potestatem sic ea loca S. Scripturæ intellexisse, ut exposita eadem *primum Caput* dedit, & Auctoritatem publicam tum propria experientia, tum veneratione Scripturæ Sacræ, atque Traditionis Ecclesiæ, ad easdem suas leges accommodasse.

Cui

Cui hæc singula congesta videre volupe est, adeat is Celeberr. Virum *L. B. Van Espen, Part. III. Tit. IV Cap. III.* Eo enim in loco gesta Ecclesiastica atque politica Potestatis, a primis Ecclesiæ Sæculis, usque in hæc posteriora, concinno ordine referuntur: gesta, inquam, quæ uno omnia ore Magiam, eiusque partes singulas, tanquam Diaboli ope peractas, ac quoddam hominis cum Diabolo pactum includentes, pronunciant. Describit *Espenius* noster singulas nefandæ artis species, Sortilegium, Aruspicium, quo Mathematici, tunc sic dicti, Astrologi quoque, & Genethliaci, comprehenduntur, Maleficium, Necromantiam. Nomina hæc canonice exposita ab Autore, hic inferere non est opus, cum in horum singulis diabolicum agnosci commercium sponte fateatur; de quo commercio solo tota nostra existit Disceptatio. Laudat hic Concilium *Ancyranum*, quod celebratum ad annum 314. videtur, cuius XXIV. Can. legitur „Illos, qui Gentilium more Divinos consulant, homines ad se vocantes, ad Maleficia seu detegenda seu solvenda, quinque annorum poenitentiam agere debere, & quidem tribus annis prostratos, & duobus necdum S. Sacrificio admissos., Addiderim ad hoc Concilium aliud dictum *Illiberitanum*, quod ad annum 305. refertur, cuius Canon VI. sic habet. „Si quis Maleficio interficiat alterum, eo quod sine idololatria perficere scelus non potuit, nec in fine impertiendam illi esse communionem. „

Por

Porro notari præprimis oportere videtur, hunc Canonistarum Principem, omnes Ecclesiæ, Principumque Leges, tam ad damnandam Magiam, quam ad Magos quoscunque, siue pœnis ecclesiasticis subiiciendos, siue ad eosdem a Potestate politica igne cremandos, referentem, nullius unquam seu Legis, seu Dissertationis, meminisse, quibus alii & Ecclesiasticorum errorem, & Principum deceptionem, vel ex eo demonstrarent, quod nulla existeret Dæmonis in res creatas, hominesque potestas, quodque nulla daretur ope Diaboli Magia, adeoque hæc non nisi præstigatrix ars esset. Si enim id verum foret, quod in eorum Dissertationibus, qui veram Magiam negant, audacter scriptitatum fuit, scilicet *Ecclesiam nunquam Magiam veram admisisse*; Leges utique, Dissertationesque extarent, contrariæ prioribus: & quia consuetudine generali Conciliorum particularium Actus & ad Ecclesias alias, & præprimis ad Romanam, mitti solebant: & hæc duo Concilia ad alias Ecclesias, ac præcipue ad Romanam, proinde missa erant; Ecclesia, *Ancyрани* saltem tempore, pace tranquilla in Occidente gaudente; Pontifex Romanus, & aliæ Ecclesiæ, reclamassent contra utriusque Synodi de Magia errorem, eumque mox in alio Concilio correxissent. Porro, cum nihil simile tunc contingerit, palam fit, quæma imodum *Illiberitanos*, *Ancyranosque* Patres, ita uniuersam Ecclesiam credidisse. Equidem ut passim in aliis negotiis, ita & in hocce, fatetur, imo innuit

Espe

Espernius, homines quosdam præoccupatione mentis errare, extravagarique posse; verum hæc ad Ecclesiæ ipsius doctrinam non pertinent: ut postea constabit latius.

Profecto ab ipsis prioribus Ecclesiæ Sæculis, Ecclesia prævaricatorum Angelorum malitiam, in homines invidiam, nocendique voluntatem, tum & Dei, per omnia æque sapientis, ac iusti, permissu potestatem, constanter agnovit. Vnde Exorcistas singulis in locis constituit, eosque deinde inter *quatuor Ordines minores* disposuit. Hinc Dæmonum in homines potestatis gnara, a Baptizandis eosdem adjutando repellit; jubetque hos renunciare Diabolo, omnibusque Diaboli & operibus & pompis: id quod ab Ecclesia, præter alias significationes, etiam de Magiæ renuntiatione intelligi *Daniel Sennertus*, acatholicus quidem, sed egregius Medicinæ Scriptor, *Pract. Libr. VI. Part. IX. Cap. VIII.* optime explicuit. „Et non sine „causa, inquit, de Magia agens, ab antiqua Ecclesia institutum, ut baptizandi renuncient Diabolo, & omnibus operibus ejus.” Eru- ditissimus hic Medicus hanc ipsam Ecclesiæ ceremoniam, ejusque talem significationem, im- pio *Paracelso* opposuit, qui *Libro de occulta Philosophia* Medicos, in *Vniversitatibus* bene- edoctos Medicinam, oportere deinde Magos Sagasque consulere, ac iisdemque Magiam ad- discere, contendebat.

Si præterea legamus Orationes, quas a re-
motissi-

motissimis Sæculis universa per orbem Ecclesia Dei in administrando Regenerationis Sacramento, in benedicendo Aquæ, Sali, ceterisque Eduliis, fundere Deo solet: Si attendamus ad preces, quibus ad mensam Deum rogat, ut benedicat assumendis; preces, inquam, quas ad prandium, cœnamque, per XVII. Sæcula fundi solitas, intoleranda recentium hominum protervitas abrogare contendens, iam, insalutato Deo, se ferarum more saginat: Si denique attendamus ad morem Ecclesiæ, se adversus Diabolum muniendi, cuius, Sæculo secundo finiente, jam meminit *Tertullianus* in *Apologia*, ad omnem ingressum & egressum, ad cibos potusque, ad dormiendum, & evigilandum, frontem crucis signo, ut ait, tendendi; Si, inquam, ad singula hæc animum advertimus, an non cum *Vicentio Livinensi*, Autore Sæculi V. inchoantis, *Libro contra Hæreses, Cap. III.* dicente: „In ipsa Catholica Ecclesia magnopere curandum est, ut id teneamus, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est; hoc enim vere, proprieque Catholicum” an, inquam, cum hoc Autore, quod vera Magia extet Catholicam Ecclesiam statuere, fateri non cogimur?

Sed ultra pergendum est. Per ipsos S. S. Patres luculenter confirmari hanc consuetudinem, sententiamque Ecclesiæ, certo certius est. Iuvat hic aliquorum meminisse, ac præpue *S. Augustini*, quem Summi Pontifices, *Hæn. de Mag.* C quem

quem Concilia, universæ Ecclesiæ catholicæ & testem, & vocem, appellarunt.

Libr. de Civ. Dei X. Cap. XVI. „Quibus
„igitur Angelis, inquit, de beata & sempiter-
„na vita credendum esse censemus? utrum illis,
„qui se religionis ritibus coli volunt, sibi sa-
„cra, & sacrificia flagitantes a mortalibus exhi-
„beri, an iis, qui hunc omnem cultum uni
„Deo creatori omnium, deberi dicunt?”
Qui hic nequaquam magicum pravorum An-
gelorum cultum, sed solam, in qua hi adora-
bantur, idololatriam intelligentes, Magiam
negant, ostendunt se minime attendisse ad S.
Patris distinctionem, quam hoc ipso Capite in-
ter & cultum Dei, & falsorum Deorum, &
pravorum Angelorum, fecit.

Qui negant aliquam sive expressæ conditio-
nis, sive pacti, cum dæmone mentionem prio-
ribus Ecclesiæ Sæculis factam esse, audiant
Augustinum hoc ipso Libro Cap. IX. dicentem:
„Quamquam *Porphyrus* admoneat utendum
„alicuius dæmonis amicitia . . . cavendum
„tamen dæmonum societatem expressa
„quodammodo confessione.”

Libr. VIII. Cap. XIX. de Civ. D. „Omnia
„miracula Magorum quos recte adversarius
„censet esse damnandos, doctrinis fiunt & o-
„peribus Dæmonum.”

Libr. XXI. de C. D. Cap. VI. cui titulus
*Quod non omnia Miracula naturalia sint, sed
pleraque humano ingenio modificata, pleraque
autem*

PARS I. CAPVT II.

35

autem dæmonum arte composita; agens de iis quæ pro Miraculis habentur, quia non ea ingenium humanum comprehendit, & tamen naturalia sunt; deque his, quæ tam apud Ethnicos, quam apud Christianos, vera miracula fuerunt; addimus, ait, ad istam Lucem (in Veneris templo) inextinguibilem & humanarum & magicarum, id est per homines dæmoniacarum artium, & ipsorum per se ipsos Dæmonum multa miracula: quæ si negare voluerimus, eidem ipsi, cui credimus, sacrarum Litterarum adversabimur veritati."

Memorable autem est, quomodo Magiæ omnis originem explicat eodem in loco *Augustinus*. „Illiciuntur autem dæmones ad inhabitandum per Creaturas, quas non ipsi, sed Deus condidit, delectabilibus pro sua diversitate diversis, non ut animalia cibus, sed ut Spiritus signis, quæ cujusque delectationi congruunt, per varia genera lapidum, herbarum, lignorum, animalium, carminum, rituum. Ut autem illiciantur ab hominibus, prius eos ipsi astutissima calliditate seducunt, vel inspirando eorum cordibus virus occultum, vel etiam fallaciis amicitiiis apparendo, eorumque paucos suos Discipulos faciunt, plurimorumque Doctores. Neque enim potuit, nisi primum ipsis docentibus, disci quid quisque illorum appetat, quid exhorreat, quo invitetur nomine, quo

C 2

coga-

„cogatur. Vnde Magicæ artes, ea-
„rumque artifices, extiterunt.”

*Serm. XC. No. V. p. 450. Edit. Ven. Augu-
stinus* quid *vestis nuptialis* sit exponens,
non sitam hanc esse docet in Sacramentorum
usu, cum hisce & Mali abutantur; nec in je-
juniis, quo & se mali macerent; neque etiam
in Miraculis: „hæc enim non soli boni faci-
„unt & mali; sed aliquando non faciunt bo-
„ni. Ecce in vetere populo Magi *Pha-
„raonis* miracula faciebant, *Israelitæ* non fa-
„ciebant: in *Israelitis* solus *Moyse* & *Aaron*
„faciebant, ceteri non faciebant, sed vide-
„bant, timebant, credebant. Numquid
„meliores Magi *Pharaonis*, miracu-
„la facientes, quam populus *Israel*, qui
„miracula facere non valebat, & ad Deum
„tamen populus pertinebat?”

De Trin. Libr. III. p. 65. Tom. XI. „E-
„unus Creator Deus, ex cuius ineffabili po-
„tentatu fit etiam, ut quod possent hi Angel
„si permitterentur, ideo non possint, quia
„non permittuntur. Neque enim occurri
„alia ratio cur non potuerint facere minutis-
„simas muscas, qui ranas serpentesque
„fecerunt, nisi quia major erat do-
„minatio prohibentis Dei per Spiri-
„tum Sanctum: quod etiam ipsi Magi con-
„fessi sunt dicentes: *Digitus Dei est hoc*
„Quid autem possint per naturam, nec pot-
„sint per prohibitionem, & quid per ipsi
„naturæ suæ conditionem facere non finar-
„tur, homini explorare difficile est, imo ver-
„im

impossibile, nisi per illud donum Dei, quod Apostolus commemorat dicens: *Aliis dijudicatio Spirituum.*“

Et ibidem p 61. Postquam de veris miraculis, manu Dei peractis multa differuerat, tandem sic pergit: „Hic video quid infirmæ cogitationi possit occurrere: cur scilicet ista miracula etiam magicis artibus fiant? Nam & Magi *Pharaonis* similiter fecerunt & alia similia. Sed illud amplius est admirandum, quomodo Magorum illa potentia, quæ serpentes facere potuit, ubi ad muscas minutissimas ventum est, omnino defecit. Scyniphes enim musculæ lunbrevissimæ, qua tertia plaga superbus populus Ægyptiorum cædebatur. Ibi certe deficientes Magi, dixerunt: *Digitus Dei est hoc.* Vnde intelligi datur, ne ipsos quidem transgressores Angelos, & aëreas Potestates, in imam istam caliginem, tanquam in sui generis carcerem, ab illius sublimis æthereæ puritatis habitatione detrusas, per quas magicæ artes possunt, quidquid possunt, valere aliquid, nisi data desuper potestate.“

Ostensa deinde ratione ob quam id permittit Deus, pergit: „Nec ideo putandum est istis transgressoribus Angelis ad nutum inservire hanc visibilium rerum materiem, sed Deo potius, a quo hæc potestas datur, quantum in sublimi & spiritali sede incommutabilis iudicat. . . . Nec fane

„*Creatores* illi mali Angeli dicendi sunt, quia
 „per illos Magi, resistentes famulo Dei, Ra-
 „nas & Serpentes fecerunt; non enim ipsi
 „eas creaverunt. . . . Sicut ergo nec Pa-
 „rentes Creatores hominum, nec Agricolas
 „Creatores frugum, quamvis eorum extrin-
 „secus adhibitis motibus ista creanda Dei vir-
 „tus interius operetur; ita non solum ma-
 „los, sed nec bonos Angelos, fas est putare
 „Creatores, si pro subtilitate sui sensus, &
 „corporis, semina rerum istarum, nobis oc-
 „cultiora noverant, & ea per congruas tem-
 „perature elementorum latenter spargunt,
 „atque ita gignendarum rerum, & acceleran-
 „dorum incrementorum præbent occasiones.
 „Sed nec boni hæc, nisi quantum Deus ju-
 „bet; nec mali hoc injuste faciunt, nisi quan-
 „tum juste ipse permittit. Nam iniqui ma-
 „litia voluntatem suam habet injustam, po-
 „testatem autem non nisi juste accepit, sive
 „ad pœnam suam, sive ad aliorum, vel pœ-
 „nam malorum, vel laudem bonorum.“

Et Tom. II. Ep. 137. ad Volusianum. „Nos
 „legimus Magos Ægyptiorum artium istarum
 „(magicarum) peritissimos, a Moyse famulo
 „Dei fuisse superatos; cum illi quædam
 „mira nefandis artibus agerent, Ille
 „Deo simpliciter invocato, machinamenta
 „eorum cuncta subverteret.“

Libr. III. de Doctrina Christ. p. 47. 48.
 de cognitione naturæ animalium, lignorum,
 herbarum, lapidum, B. Pater agens: „de quo
 gene

,genere superius egimus , inquit , eamque
,cognitionem valere ad anigmata scriptura-
,rum solvenda docuimus : non ut pro qui-
,busdam signis adhibeantur, tanquam ad re-
,media vel machinamenta superstitionis ali-
,cujus : nam & illud genus jam distinctum ab
,hoc licito & libero separavimus. Aliud est
,enim dicere : Tritam istam herbam si bibe-
,ris, venter non dolebit; & aliud est dicere:
,istam herbam collo si suspenderis , venter
,non dolebit. Ibi enim probatur contempe-
,ratio salubris , hic significatio superstitiosa
,damnatur. Quanquam ubi præcantationes,
,& invocationes , & characteres non sunt,
,plerumque dubium est utrum res, quæ alli-
,gatur, aut quoquo modo adjungitur sanando
,corpori, vi naturæ valeat; quod libere ad-
,hibendum est; an *significativa quadam ob-*
,*ligatione* proveniat: quod tanto prudentius
,oportet cavere Christianum, quanto effica-
,cius prodesse videbitur. Sed ubi latet qua
,causa quid valeat, quo animo quisque uta-
,tur interest duntaxat, in sanandis vel tem-
,perandis corporibus, sive in Medicina, sive
in Agricultura.“

Ex *Tertulliano* jam supra locum citavi,
quo patuit ejusdem eum mentis circa Magiam
fuisse. Et ante *Tertullianum* medio sæculo
secundo *S. Iustinus* martyr in prima sua Apo-
logia pro Christianis ad *Antonium Pium*,
conqueritur, quod Gentiles solos Christianos
persequerentur, interea dum homines pravos

& diabolicos aut tolerarent aut afficerent honoribus ut v.g. *Simonem Samaritanum*, qui tempore Imperatoris *Claudii* multas operationes *Magicas*, *Dæmonum*, quibus obsidebatur ope perfecerat, divino honore Romæ cultus erat.

B. *Hieronymus in Vita S. Hilarionis Eremitæ Edit. Antverp. Plantin. 1579. Tom. II. pag. 108.* „De *Gazensis* Emporii oppido, „inquit, Virginem Dei vicinus juvenis deperi- „bat : qui cum frequenter tactu, jocis, nuti- „bus, sibilis, & ceteris huiusmodi, quæ so- „lent morituræ Virginitatis esse principia, „nihil profecisset, perrexit, *Memphim*, ut „confesso vulnere suo, magicis artibus redi- „ret armatus ad Virginem. Igitur post an- „num doctus ab *Æsculapii* vatibus, non re- „mediantis animas, sed perdentis, venit præ- „sumtum animo stuprum gestiens, & subter „limen domus puellæ tormenta quædam ver- „borum, & portentosas figuras, sculptas in „æris *Cyprii* lamina, defodit. Illico insanire „Virgo, & amictu capitis abjecto, rotare cri- „nem, stridere dentibus, inclamare nomen „Adolescentis; magnitudine quippe amoris „se in fugam verterat. Perducta ergo a Pa- „rentibus ad Monasterium, Seni (*Hilarioni*) „traditur. Ululante statim & confitente Dæ- „mone: Vim sustinui, invitus abductus sum : „quam bene *Memphis* somniis homines de- „ludebam ! O cruces ! O tormenta, quæ pa- „tior ! Exire me cogis, & ligatus subter li- „men teneor : non exeo, nisi me Adolescens, „qui

„qui tenet, dimiserit. . . . Noluit autem Sanctus, antea quam purgaret Virginem, vel Adolescentem, signa jubere perquiri: ne aut solitis incantationibus recessisse Dæmon videretur, aut ipse sermoni ejus accommodasse fidem; asserens fallaces esse Dæmones, & ad simulandum esse callidos.“

Constabit igitur cuique, nisi me animus fallat, Sæculo aræ Christianæ II. III. IV. & V. Magiam & ut Artem, & ut Artem diabolo præceptore edoctam, ejusque auxilio cultam, Ecclesiæ visam fuisse: Ecclesiam credidisse Angelorum prævaricatorum potestatem quandam, Deo & juste, & misericorditer id permittente, in Sublunaria corpora, hominesque, mansisse: Sic ut non modo eadem homines tententur, verum etiam labantur sæpe, haud in communia peccata duntaxat, verum etiam in familiare quoddam cum his Spiritibus immundis commercium.

PRIMÆ PARTIS

CAP. III.

Magiam vere existentem confirmare videntur Medicorum inclytorum experientia, Virorum sapientum Observatio, accuratissimorum Historiographorum intemperate fides.

§. I.

Historiæ Magicæ perhibentur plurimæ, quarum vel nollem vades esse, vel manifestissima falsitas est. Veritatis cultus & amor, raræ in Mortalibus aves; nec mirum, cum *Psalmo 115.* mendax dicatur homo omnis. Ita ut, quemadmodum in materia quacumque alia, ita quoque in magica, Fides historica multa historiarum emendatione indigeat. Ea de causa eas omnes missas faciam, quas *Plinius secundus*, quas *Valerius maximus*, aliique Ethnici Scriptores, tradiderunt, nec non fere omnes sequentium Sæculorum, quæ vel ab unico teste non spectatæ prorsus fidei, vel ex aliorum enarratione, traditioneque, consignatæ Litteris fuere.

Ac primum quidem ea *Simonis Magi* nota est, quem præter ea, quæ Sacra Scriptura notat, etiam primi Ecclesiæ Patres, ut paulo ante ex *S. Iustino Martyre* constitit, ope Dæmonis

monis multas Magicas artes exercuisse, statuerunt: Optandum fuisset, ut qui totam huius Magi Historiam fabulosam scribunt, prius consulissent *Tillemontium*, qui *Memoriarum Ecclesiasticæ Historiæ suæ Tom. I. Part. II. in Vita S. Petri Cap. 34.* ejusdem Historiæ veritatem, innumeris adductis tum Patrum, tum Historicorum testimoniis docte ac erudite confirmat, asseritque nullo nixos solido fundamento nonnullos de ea re dubitare. Vid. quid de *Simone Fleury Libr. I. & II.* habet, ut *Parte II. Cap. II. Object. IX.* ostendam.

II. Inter veteris Ecclesiæ Historias ea *Apollonii Thyasæi* præprimis notanda est, qui primo Ecclesiæ sæculo vel sub finem *Tiberii*, vel initio imperii *Caligulae*, innotescere cepit, mirabilis per omnia Philosophi, quem propter doctrinam, & mira gesta, Ethnici Apostolis, imo & Iesu Christo parem, hostemque, opponere ausi sunt. Nihil hic ex fabulosa ejusdem historia referam, quam ex *Damidis*, fidelis *Apollonii* discipuli fragmentis, *Philostatus* 120. postmodum annis adornavit; verum ea modo, quæ Historicorum accuratissimus, & prudentissimus *Fleury* de eo tradidit.

Contigit primo *Ephesi*, ut in media ad populum Concione Aves proximæ Sylvæ advolarent, unaque præcipue convocaret cæteras. „Nihil est, inquit, casu modo contigit, ut juvenis per talem in urbe plateam transeuns, partem effuderit, quod gestabat, frumenti. „Avis una inde saginata reliquas convocat.“
Con-

Convolantes illuc Auditorum nonnulli, sparsum in platea frumentum reperiunt.

2do. *Smyrna Ephesum* ad pestem auferendam vocatus, ad *Herculis* Fanum jubet Senem mendicum lapidibus obrui, ut hostem Deorum; Sic ut demum sub lapidum acervo sepultus senex esset. Acervum amovere jussit, ut viderent quodnam animal occidissent; invenerunt non Senem, sed Canem. Peltis autem actutum cessavit.

3tio. In ejus Oratione ad *Athenienses*, ridet affatim juvenis auditor. Obsessum eum Dæmone dixit Orator. Imo mox obsessi signa juvenis dat. *Apollonius* exire Dæmonem de juvene jubet, ea conditione ut in signum exitus proximam statuam subvertat. Exiens Dæmon statuam subvertit, juvenisque bene habet. Ad quod prodigium *Fleury* sic commentatur: „Si cum Dæmonibus *Apollonius* „commercium habuit, cujus ipsum etiam „Ethnici accusarunt, illos cum eo colluisse „facile credimus, sicque hominem obsedisse & „reliquisse, quo ipsi fama cresceret, eoque modo „miracula Christianorum, qui quotidie Dæmonia ejiciebant, obscurarentur.“

Obiter notare hic debeo, præstantissimo nostro Historiographo veram Magiam difficulter admissam fuisse, ut latius *Part. II.* patebit. Eandemque ob causam eum primum & alterum *Apollonii* portentum conjectura quæpiam ad causas naturales referre conatum; tertium vero Diaboli cum eo commercio adscri-

scribere tandem coactum fuisse. Non video autem, si in unico ejus facto de ejus cum Diabolo commercio convincamur, cur in ceteris horum simillimis factis nobis, ad naturales causas detegendas, vim tantam faciamus.

4to. Ad *Corinthe* isthmum „hæc terræ, inquit, prominentia abscindetur, vel potius „non abscindetur.“ *Nero* postmodum incipit quidem opus, sed profectus non est.

5to. Sponsa consularis mortua aperto lecto deferitur ad sepulchrum, sponso sequente lacrymis perfuso. *Apollonius* accedens jubet sisti mortuam, daturum se finem lacrymis spondet. Rogat nomen puellæ, tangit, & quædam verba musitat. Ad hæc veluti evigilat illa, loquitur, repetitque lares paternos. Refert *Fleury* fuisse qui dubitarent verene mortua esset sponsa, halitu de vultu percepto: credidisse alios ex *Leipopsychia*, vel *Syncope*, frigore Roris, seu *Nebulæ* cadentis, eam resuscitatam fuisse. Verum an, percepto inter deferendum vapore de facie avolante puellæ, non declarassent, qui hoc advertissent, viventem illam? An non mox pompam stitissent funeralem, antequam accederet *Philosophus*? Sed repetam hanc *Hist. Parte II. Cap. II.*

6to. *Apollonius* ex *Asia* *Romam* venit purgaturus se a congestis in se accusationibus coram *Domitiano*. In carcerem cum *Damide* Discipulo conjectus, illi dixit nihil ultra se toleraturum malis morti traditum non iri. Petente *Damide* quandonam liberaretur? A meo
lu-

Iudice, ait, hoc ipso die; a me ipso, hoc momento. Protinusque ipsi pedes ostendit catenis solutos. Iam haud ultra Magum credidit Præceptorem, sed Divum esse, *Damis*; cum citra Sacrificium, citra preces, citrave verbum ullum, hoc prodigium contigisset. Ad hæc vero *Fleury* : „Ac si Dæmones non possent citra hunc apparatusum agere : sed sic saltem credebatur.“ Eodem die in carcerem commodiorem missus est; eodem die coram Imperatore se defendit, & sic quidem ut ab eo absolveretur, ea lege, ut maneret ad privatum cum illo colloquium. Interim disparuit ex Auditorio, *Domitiano* vehementer ob id commoto. Adjungit Historia antequam coram Imperatore admitteretur, quæsitum per omnes vestes ejus fuisse, an non alicubi quædam ant Chartulæ, aut alii characteres, laterent ?

7mo. Apollonius qui ante meridiem ex Auditorio Romæ evanuerat, circa Vesperam *Puteolis* fuit, quæ urbs prope quinquaginta Leucis *Roma* distat. Hoc *Fleury* citra Diaboli auxilium fatetur impossibile videri.

8vo. Quando anno 96. *Domitianus* interficiebatur, *Apollonius* Orationem *Ephesi* ad populum faciens, idque, quod notandum, inter XI & XII antemeridianam horam, veluti in perorando perturbatus, mox *percute Tyrannum*, vociferabatur : post aliquod silentium, *Maçte Amici*, ait, *hodie Tyrannus occisus est; sed quid dico hodie ! Per Minervam ! hoc ipso*
momento.

momento occisus est. Quid indicare vellet, *Ephesi* intellexere quidem, impossibiliorem autem rem, quam ut illi, tam immenso itinere *Roma* remoto, fidem adhiberent. Hoc videns, neque miror, inquit, vos fidem non adhibere facto, quod tota urbs *Roma* nondum scit: sed jam, aiebat paulo post, internecionis fama urbem implevit. Nuncii deinde in *Asiam* venerunt, totamque *Historiam* narrarunt sic, ut ad *Apollonii* assertiones omnes exacte conveniret. Anno sequenti summo senio mortuus est *Apollonius Thyanaeus*, statuis illi a more erectis, Divino honore cultis.

§. II. Haud minus certa *Historia Albicerii*, civis *Carthaginensis*, est, quam ex *B. Aug.* (mo. Libro contra Academicos, Cap. VI. tractam. Disputatio de sapientiæ definitione cum *Augustinum*, *Alypium*, *Licentium*, atque *Trygetium*, totos occuparet; dixissetque *Augustinus*: Sapientiam esse rerum humanarum divinarumque scientiam; „hic *Licentius*, pergit *Augustinus*, quem post istam definitionem diu putabam quæsiturum esse, quod diceret, subiecit statim: Cur ergo, quæso, sapientem non vocamus flagitiosissimum illum hominem, quem ipsi bene novimus per innumera scorta solere dissolvi: *Albicerium* dico illum, qui apud *Carthaginem* multos annos consulentibus mira quædam, & certa, respondit? Innumerabilia commemorare possem, nisi & apud eos loquerer, qui experti sunt, & paucis nunc satis sit, ad id, quod

„quod volo. Nonne Cochlearium (mihi au-
„tem dicebat) cum domi non inveniretur, tuo
„jussu percunctatus, non solum quid quære-
„retur, verum etiam nominatim cujus res
„esset, & ubi lateret, citissime verissimeque
„respondit? Item me præsente, (omitto il-
„lud quod in eo, quod rogabatur, nihil
„omnino falsus est,) sed cum puer, qui num-
„mos ferebat, certam eorum partem, cum ad
„eum pergeremus, furatus esset, omnes sibi
„numerari jussit, coëgitque illum ante oculos
„nostros quos abstulerat reddere, priusquam
„omnino ipse aut eosdem vidisset, aut quan-
„tum sibi allatum fuerit, audivisset ex nobis.

„Quid quod doctissimum & clarissimum vi-
„rum *Flaccianum* mirari solitum esse abs te
„accepimus, qui cum de Fundo emendo esset
„locutus, ad illum Divinum rem ita detu-
„lit, ut quid egisset, si potis esset, ediceret.
„Atque ille statim non modo negotii genus,
„sed etiam, in quo ille vehementer clamabat
„admirans, ipsum Fundi nomen pronuntiavit,
„cum ita esset absurdum, (hoc nomen) ut vix
„ejus *Flaccianus* ipse meminisset.

„Iam illud sine stupore animi non queo di-
„cere, quod amico nostro, discipulo tuo, sese
„volenti exagitare, flagitantique insolenter,
„ut diceret quid ipse secum tacitus volveret?
„*Virgilii* versum eum cogitare respondit.
„Cum ille obstupefactus negare non posset,
„perrexit quærere quisnam versus esset? Nec
„*Albicerius*, qui Grammatici scholam vix
„tran-

transiens vidisset aliquando , verſum ipſum ſecurus & garrulus canere dubitavit.“

§. III. Ab hiſtoria Eccleſiaſtica tranſeamus ad profanam; a Medicis Scriptoribus ducenſes exordium.

1. *Alexander Benedictus* Medicus *Veronenſis* , cujus priora opera æſtumatiffima anno 1505. edita ſunt, *Libr. VII. Prax. Cap. XV.* „Vidiſſe ſe narrat duas mulieres vicinas, uno die malis medicamentis potio-
natas, quæ mirificis poſtea vomitibus exagitatae fuerunt; alteram acum crinale in-
gentem, in modum hami implicatam, cum capillo muliebri pluſculo, cum reſegmentis unguium reuoluto, rejeciſſe magnis conati-
bus, quæ ſequenti die mortem obiit: alteram capillamentum muliebre, vitri fruſta, cum canis caudæ pilosæ tribus fruſtis arefactis, ita ut bene integræ caudæ quantitatem, ſi in unum compositæ fuiſſent, adæquaſſent, evomuiſſe.“

2. *Antonius Benivenius*, Medicus celeberrimus *Florentinus*, edidit anno 1507. Libellum *de abditis nonnullis ac mirandis morborum, & Sanationum, cauſis*, cujus *Capite XVI.* narrat, cum educationem teli hamati nulla arte humana poſſibilem intellexiſſet Miſis, eum „advocaſſe ariolum, qui duobus digitis plagæ ſuperpoſitis, & carminibus neſcio quibus infuſurratis, *telum ex oſſe redire ju-
bet*: quo, etſi absque ægri corporis noxa, non tamen ſine utriusque animæ diſpendio, *Haen de Mag.* D obtem-

„obtemperante, miles ille paucis post diebus
„rite curatus convaluit.“

3. *Ioannes Fernelius*, e doctioribus *Gallie*
Medicis, atque Archiattrorum Comes, qui
circa annum 1526. incepit scribere, in do-
ctissimo suo opere *de Abditis rerum causis*
Lib. II. Cap. XVI. pag. 802. demonstravit
Magicam artem vere existere ex S. Scriptura
Traditione, & propria sua experientia; in
eosque, qui hanc negabant, Gentilitatis de-
eadem sententiam refert, quæ nisi verissimè
constitisset, notissimarum Romanarum Legum
ab ipsis XII. Tabulis inceptarum, tantam non
habuisset necessitatem. „Vidi, inquit, scriptam
„Chartula collo subnexa, universi corporis
„læterum una nocte detergeri: vidi & febre
„verbis, ceremoniis, quadantenus profligari.
Sed usu didicerat Vir sapiens non juvandum
sed lædendi potius causa, Cacodæmonem hæc
portenta suorum ministrorum edere, cum
morbi sic curati revertere soleant: hincquid
eum simulare sæpe curam ejusmodi „cujus ac-
„miratione perversas hominum mentes irro-
„tuit, sibi que infidelitate subjungat; hoc unum
„præprimis annitens, ut ab his, quos seduxit
„rit, divino cultu & honore dignetur.“

Quo eodem modo *I. C. Scaliger Exer.*
349. „Malus Dæmon ista facit, non ut ho-
„minem faceret potentiolem, sed ut ipsum
„deciperet credulitate, atque socium habere
„tum impietatis, tum æterni exilii. igitur
„ipse agit Dæmon; stultus ille, ac vecor
„putat suis se verbis agere.“

4. Co

4. *Cornelius Gemma* Prof. *Lovanienſis* ſcripſit de *Naturæ diuinis characteriſmis* *Libros duos*, editos anno 1575. In *Libro II. Cap. IV.* longe plura & mirabilia ſuſum, deorſumque, a iuſuſcula 15. annorum, per integrum fere annum dimiſſa eſſe, teſtis reſert oculatus.

5. *Ambroſius Pareus* quatuor *Regum Gallie* Conſiliarius & Archichirurgus, in *Operum omnium* anno 1582. editorum *Libro XXV. & Cap. XXV. uſque ad XXXI.* plura habet quæ exiſtentem Magiam confirment, ex aliorum quippe petita teſtimonio pleraque, ſed auctoritatem magnam legitime probatis factis accedere arbitratur, quod tot ſapientes Nationes contra hanc Artem diabolicam tot Leſes condidiſſent; proſecto minime conditura, ſi de ejusdem veritate conſictæ fuiſſent. Hæc vero miſſa faciens, memorabo duntaxat, quod *ibid. Cap. XXX.* ſcribit. „Haud ita pridem præſente Rege *Carolo IX.* præſentibus ſummis belli Dictatoribus *Mommoranceo, de Retzio, & Lanzacio*, nec non Archiatro *Mazillio*, cæterisque teſtibus, vidi Sagum multa edentem, quæ vires humanas multis ſane ſuperent paraſangis, fatentemque audiui ſe hæc Diaboli perficere opera; ab eo vehementer torqueri ſe, verum poſt triennium ab illo liberandum fore.“

6. *Baptiſta Codronchius* Medicus *Imolenſis*, ſuius prima opera anno 1591. primam lucem viderunt, narrat *Libr. II. de morb. veneficis*,

D 2

poſt

post varias historias mirandarum, ac vomitu ejectionum rerum, tandem Filiam suam *Franciscam* admirando adeo morbo laborasse, ut propter natam veneficii suspicionem, quæcumque in lecto essent perlustrarentur: adeoque in Culcitra inventa esse Ciceris semen, grana Coriandri, frustum Carbonis, Ossisque humani, aliquid ignotum cuique, præterea Plumas quibusdam filis tam artificiose insertas, ut pileo, sicuti moris est imponi facile potuissent. Fuere etiam eodem in Lecto inventa frustula duo nucis siccæ, & ossis albi, novem vel decem ossa piscium quæ in formam pectinis fabricata cum quibusdam corollis, ex variis rebus paratis, mire intertextis. In ignem vero cum hæc omnia projecta essent, mutataque domus, & omnia, absque vel minimo auxilio adhibito puella convaluit.

7. *Zacutus Lusitanus*, cujus prima opera prodire anno 1629. *Prax. Med. Mirab. Libro III. Obs. XXXIX.* postquam historiam Virginis nobilis narrasset, quæ ubi ignobilem juvenem, se pereuntem, repulerat, tam horrendo morbo, enormique præternaturalium rerum vomitu laboraret, ut incantata crederetur, sic proseguitur: „Parentes rei novitate & periculo filiæ commoti, consulunt „Ariolos, Sagas, Sortilegos, Magos & Incantatores. Ex iis unus se eam sanaturum „proposita multa mercede, constanter pollicetur, dicens ut adventante paroxysmo vocaretur. Sic factum. Nam cum Accessio „velo

velociter invalescit, convocatur ipse; qui super Caput ægræ prius abrasum, me præsentente, imposuit papyraceam chartam albißimam, in qua Scriptæ erant binæ litteræ T. M. & imposita erat ungula Asini semi-combusta; & ille nescio quæ verba ad aurem obmurmurans, illam ab insultu, & omni symptomate, in posterum liberavit.“

8. Doctissimus Medicus *Daniel Senertus*, ob experientia, eruditione, fide, commentatissimus, quid ad hanc rem demonstrandam præstiterit, in sequentibus multa dicendi oportunitas erit.

9. In *Gallia* initio Sæculi XVII. testimonio *Lazari Riverii*, apud omnes in confesso rat conjugium ac conceptum impediri per Magiam posse: & sub ejusdem Sæculi finem concludimus *Galliam* totam veros extare Magicos credidisse, eo quod Rex *Lud. XIV.* Joanni edicto eosdem morte puniendos esse per universum Regnum sanciverit.

§. IV. Quum de re agatur, quæ ferocissime impugnata, nunquam satis propugnari potest, curiositas meprehendit examinandi cum in sacris Litteris Magiam apud Idololatrias gentes familiarissimam fuisse *Cap. I.* constiterit, in apud easdem hætenus coleretur. Non videtur, ut volunt Scriptores multi, an unice existeret cum Idololatria; nam eandem in populo Christiano heu nimium viguisse, sat superque jam vidimus ac doluimus; sed eo fine ut an apud barbaras Gentes Magia, nullis legibus

gibus coërcita, nullis pœnis repulsa, frequentior ac famosior foret. Bibliothecam igitur meam percurrans, *Asiæ, Africæ, & Americæ* Itineratores notavi, ordineque pervolvi: *Barlæos, ajo, Nieumbosios, Dapperos, De Bruinios, Schoutenios, Montanos, Kæniferos, Dumontios, Dampierios, Waferos, Reverendos Patres Hennepin & Labat, La Martiniere, Maartens, De Vries*, aliosque complures. Vix hic meta dabatur. Quamvis enim singulam Historiam summatim contraherem, Opus tamen meum XXX. paginis voluminosius proditum deprehendi; idque iis duntaxat notatis, quæ Itineratorum eruditiores, exactiores, prudentioresque, & hos inter adhuc præcipue, qui ad hosce populos Magiæ omnis inficiatores ingressi, indubiis vero, numerosisque experimentis contrarium edocti, fideliter, ista, quæ a se visa essent, conscripserant.

Vix fando sum quantus me horror, hæc scribentem, invaserit. Obstupui, steteruntque comæ, & vox faucibus hæsit. Pluriesque pergeremne, an desisterem, animo suspensus, perfeci tamen. Revolvens postmodum Opus, intellexi quidem convincentiora quidem Magiæ existentis argumenta necdum forte alibi sic collecta haberi, abundeque eadem ad omnem litem determinandam sufficere; verum ab altera parte gravis me tenuit metus ne aliis, sive Simplicioribus, sive Malitiosioribus, hujuscemodi nefandorum enarratio detrimentosa foret. Paulatimque menti cepere ea obversari Præcepta, quæ in similibus rebus

S.

. Spiritus nobis B. Pauli calamo dedit
 Rom. XIV. & I. Cor. VIII. ne scilicet etiam
 illa, quæ alias licite tutoque facere potuisse-
 mus, tunc faceremus, quando *fratribus no-*
stris, pro quibus Christus mortuus est, esse-
 mus offendiculo; & quidem sic, ut dicat Apo-
 colus: *Quapropter si esca scandalizet fratrem*
meum, non manducabo Carnem in æternum,
ne fratrem meum scandalizem. Itaque animo
 dubius, editurusne hæc, an suppressurus essem;
 certus si demonstrandæ veritatis necessitate
 impulsus ea ederem, me cum *Tertulliano,*
quem Libro de anima Cap. XIII. de Concubitu
loquendi necessitas urgebat, fidenter monere
lectores posse: „Ne itaque pudeat necessa-
riæ demonstrationis;“ formidans ta-
 men, quem facere ex iisdem nonnulli abusum
 offent; operæ pretium duxi conscriptum,
 et erat, Opus, Virorum sapientum, optimo-
 rum Criticorum, summorumque pariter Theo-
 logorum, iudicio subicere, ab illorumque
 pendere oraculo: præsertim quia hanc totam
 quæstionem pertractare, citra multum Libro-
 rum Theologorum auxilium, non potueram.
 Porro Viri hi gravissimi singula iusta lance li-
 tantes, in suppressionem inclinarunt. Sup-
 pressi itaque eosque Lectorum, quos offendere
 nec minime possint, ad Itineratores laudatos
 mitto.

P A R S II.

CAP. I.

*De præcipuis Scriptoribus , qui Magiam,
ut vere existentem Artem, negaverunt.*

§. I.

Ingens est clarorum Virorum agmen , qui Magiam negent ; Ecclesiasticorum , Iuridicorum , Politicorum , Medicorum , Philosophorum : quorum præcipuos temporum , quibus florebant , ordine recensebo.

1mo. *Henr. Corn. Agrippa*, natus Colonien-
sis, Theologiæ, Iurisprudentiæ, ac Medicinæ,
apprime gnarus, singulam illarum publice pro-
fessus, vir per omnia singularis, Regibus Prin-
cipibusque æque inconstanter, quam vehemen-
ter, aut acceptus, aut odiosus, Carcerum
haud paucorum incola, satyricus homo, in-
digus, litigiosus, vagus, professione Magus,
tandem post varium denique Carcerem anno
1535. obiit. Brevi ante finem autem Magiam
repudiavit, ejusque vanitatem ostendit. Est
autem summi momenti testimonium hominis
famosi olim Magi, & tandem Magiæ prosti-
tuentis vanitatem.

2do. *Conradus Wolfhartt*, *Lycostenes* di-
ctus, qui usque ad annum 1561. vixit. Inter
plura ejus Opera extat *Prodigiorum & Osten-
torum*

torum Chronicon; in quo Dæmoniacorum, & Magorum, vaframenta pluribus, iisque notabilibus, exemplis prostituit. Quæ inter notabile illud, quod de *Margaretæ Ulmer*, civis *Eslingensis* filiæ, præstigiis tradidit. Hanc enim & Medici Urbis, & *Tubingæ* fama clarus *Leonardus Fuschius*, & tandem Imperatoris *Caroli V.* ac Hungariæ Regis *Ferdinandi* Archiatri, omni sollicitudine examinantes, siquam unquam, hanc saltem artificia Diaboli demonstrare, publicis actis testati sunt; dum interea elapso ab inde quadriennio Magistratus lepidum fucum manifestum fecit.

3tio. *Ioannes Wierus*, dictus *Piscinarius*, *Henrici Cornelii Agrippæ* famulus quondam, & discipulus, *Cliviæ* ac *Iulii Ducis* Archiater, scripsit Libros VI. *De Dæmonum præstigiis, de Incantatoribus, de Lamiis*: & *Librum Apologeticum in Pseudomachiam Dæmonum*. Magistri *Agrippæ* senescentis exemplo *Sagas* mortis eripere supplicio conabatur, mera imaginatione, nullo vero cum Dæmone commercio, easdem agi ratus.

4to. Cancellarius Anglici Regni *Baco Verulamius*, *Oper. omn. a pag. 947. ad 966. in Cent. X. Hist. nat. sive Sylvæ Sylvarum*, in Imaginationis vi, in Imaginationis in alia corpora operatione, inque ejusdem manifestis, efficacibusque in alia effluviis, adeo diffunditur, ut videatur, idque maxime *pag. 948. & 949.* Magiam penitus excludere, inanemque

D 5

osten-

ostendere. Editio mea *Francofurtana* est anni 1665.

5to. *I. G. Godelmannus*, Iuris Professor *Rostockiensis*, eodem, quo *Wierus* fundamento, eripere a mortis supplicio *Sagas* molitus est.

6to. Rev. Iesuita *Fredericus Spe*, de quo in *Præfatione*, *Sagas* fere omnes innocentiter deflagrari, integro Libro testatus est, propria experientia convictus. Ad *Dubium XI*. enim sic fatur: „si & mihi aliquid Lector concedit, fateor me ipsum nonnullas superioribus annis in diversis locis ad mortem comitatum fuisse; de quarum innocentia tam minime etiamnum vacillo, quam nihil uspiam studii & industriæ, pene nimix, quod non adhibuerim ad veritatem detegendam. Stimulavit me curiositas, quid enim dissimulem? „& pene ultra metam traduxit, ut in re incerta, certum aliquid cognoscerem; neque aliud tamen, nisi ubique innocentiam, deprehendi.“ Et ad finem *Dubii XXX*. in hæc verba erupit: „Ego id cum juramento depono, me quidem hætenus (ut *Confessarium*) nullam ad rogum duxisse, de qua, *omnibus consideratis*, prudenter statuere potuerim esse ream. Idem ego, a duobus aliis accuratis Theologis audi. Neque tamen non omnem industriam adhibui, qua ad veritatem penetrarem, ut dixi supra ad *Dubium XI*.“

7mo. *Christianus Thomafius*, Director & Professor Iurisprudentiæ *Hallensis*, sub finem elapsi

apſi ſæculi huiusque principio, florens, per
quæ de Magia inter ſua Opera hinc inde
terſperſit, in eandem veluti imaginariam
c inuectus eſt, ut inter ejus inficiatores me-
to recenſeatur.

8vo. *Rev. Claudius Fleury, Hiſt. Eccl. Tom.*
IX. Libr. XCII. §. 40. poſtquam enarraſſet
arias in Papam *Ioannem XXII.* conſpiratio-
es, Pontificisque ipſius querelas de Magicis
ſe per annos 1317. & 1320. tentaminibus,
c proſequitur: „Phyſices ignorantia in cauſa
erat, cur plures Naturæ opera ſupra eandem
transcendere crederent. Cum autem fide
conſtet a Deo ſæpe permiſſum Dæmonibus
uiſſe ut homini prodigiis imponerent, atque
extraordinariis nocerent modis; citra exa-
men ſuppoſita Magia ut vera Ars fuit, cre-
ditæque certæ Regulæ, quibus Dæmonum
ope & ſecreta nonnulla pateſcerent, quædam
infauſta in homines immitterentur: plane ac
ſi Deus non potuiſſet ſemper Diabolos aut
ſinere, aut impedire ad hæc præſtanda, &
ac ſi pacta cum Spiritibus malignis rata ha-
buiſſet. Proſecto ſi prætenſam Magiam at-
tentius contemplemur, non niſi Veneficia
(empoisonnemens) ſuperſtitionibus, impoſtu-
risque ſociata, deprehendimus.“

9no. *Rev. Pater Campanella, Calaber, e S.*
Dominici familia, ſiniente XIV. Sæculo, &
inchoante XV. florens, Libros IV. De Senſu
erum, & Magia, ſcripſit, oſtenditque omnem
Magiam non niſi Naturæ operam eſſe.

Iomo.

10mo. *Reginaldus Scotus* anno 1602. *Treatatum de Magia* edidit. Vix datur Autor, qui majore cum exemplorum, tum argumentorum numero, & vi, totam Magiam profligare conatus est: putavit enim se S. S. Scripturarum, Conciliorum, S. S. Patrum, Legumque civilium autoritate, nec non ipsis de Magia accusatorum testimoniis & juramentis, Magiam ridiculam, imo plane impossibilem, Orbi universo demonstrasse; solum vero aut odium, aut avaritiam, aut ignorantiam, prætentam hanc artem genuisse: Confirmari autem hoc luculenter vafrosum horum hominum Confessionibus, qui Diaboli simulantes concursum, summa quidem astutia & dexteritate res prorsum mirandas, minime autem præternaturales, effecissent: ejusmodi fuisse Pythonissam anni 1535. quæ *Sancta Virgo Cantiana* vulgo audiret, & *Alidam Norinton* anno 1574. in *Westmel*, & *Ioannem Stikelbau*, anno 1572. in *Maidston*: quos nefarios omnes fuisse insignisque artificii impostores, iuridicum examen demum ostendisset: eoque vehementius in populum *Anglicanum* invehitur, quod non modo ante mutatam Religionem, verum post eandem mutatam, licet *Henricus VIII.* & sui Regni anno quinto *Elisabetha*, hanc superstitionem confodere sapientissimis Legibus annisi essent, adhuc & ille, & ipsi ejus Prædicatores, tanta credulitate laborarent.

11mo. Eruditissimus ac Reverendus *Jacobus Meyer*, commercio Litterarum, cum *Erasmo*,
mo,

no, Despautevo, aliisque eruditus clarus, in *Annalibus Flandriæ ad annum 1459*. Magos non exiltere, sed inhumana criminatione fingi exemplis ostendit. , *Atrebat*, ait, horrendum quid contigisse legimus. Complures fuisse inhumaniter igne crematos, qui de nocte occultas coitiones habuere cum Diabolo, unde magnam accepere pecuniam Viri primarii, Mulieresque complures. Indiciis Crematorum deprehenfi, pars capti, & sævissimis tormentis admoti, alii vi pecuniæ redempti, nonnulli solum verterunt. Quidam vero adeo in pœnis constantes fuerunt, ut nihil confiterentur. Fuisse referuntur quidam ex ludicibus adeo detestabiles, ut quosdam sibi inimicos indicari curaverint, tanquam conscios, reis in tormentis ad hoc coactis.“

12mo. Quæ eruditus iste Ecclesiasticus ad annum 1459. hæc fusius descripsit *Jacobus Cle-icus*, Toparcha in *Beauvoir*, per annos 1459. 1460. 1461. in *Historia sui temporis*, sive *Diario earum rerum, quæ Atrebat, & in locis finitimis contigerunt*. Accusabantur Magiæ *Dionysia*, civis cujuspiam impudica uxor; Vir, quem vulgo vocabant *L'Abbé de Neu de Sens*; Illustrissima Domina *Ioanna d'Auvergne* cum tribus suis pedissequis puellis; Chirurgus *Huguet*, & Scabinorum Minister *Ioannes Le Febure*.

Ab Inquisitoribus hi accusati, pluries Toruræ admoti, demum confessi sunt se easdem
ma-

magicas artes exercuisse, quas ipsis in Tortura, alias, post alias, inquisitores enumerabant: monente enim Magistro *Gillis Flamen*. Jurisconsulto, ut annuerent modo ad singula fore tunc ut haud ultra admoverentur ad Torturam; exiguam quippe pœnam alicujus multæ, leviorisque religiosæ peregrinationis, quæ infligenda esset, præ immani totiesque repetita tortura præferendam esse. Itaque deinceps, quæcumque proponebant Inquisitores, sponte, veluti si commississent, fatebantur. Brevi autem postea tantquam Magi ac Sagæ damnabantur, tradebanturque Scabinis, a quibus, cum bonorum Confiscatione, Rogo damnati sunt.

Hanc vero dum pronunciari sibi sententiam audiebant, horrendum quot diras Advocato imprecarentur, qui suaserat Torturæ evitandæ gratia, ut, quæ ignorabant qualia essent, quæ nec cogitaverant, nec audiverant unquam, ideo sponte tantum faterentur, quod non nisi modica pœna multarentur! Singuli Deum testabantur nunquam ejusmodi crimina a se commissa esse, & quantumcumque pie ac christiane mortem subirent, suam nihilominus innocentiam, ac Iudicium, suam hæreditatem invadentium, exclamarunt vafritiem.

Capite IX. & X. ejusmodi plura enarrantur, additurque fuisse, qui decies & quinquies Torturam, eamque aliquoties omnium sævissimam, & quidem bis die admotam, sustinuisent: contigisse quoque, ut hisce, qui negabant

bant constanter, Carnifex stricto gladio adstaret, obvelatisque, tanquam decollandis, luminibus, comminati Inquisitores essent, ni mox faterentur, Caput truncatum iri.

Interim Romæ degente *Atrebatensi* Præfule, Vicarii ejus e Carcere dimisere multos, quos inter unus qui post Torturam octavam, alius, qui post decimam & quintam, (in quarum ultima plantæ pedum comburendo sic consumptæ, ut pessime inde haberet,) innocentiam tuiti semper erant.

Tandem causa Domini *De Beaufort* ad Supremum Parisiensium Senatum delata, Senatus amplissimus hic annihilavit per Delegatos suos processum integrum *prope quadraginta Accusatorum*: in perpetuam autem rei memoriam primo diem publicæ resipiscentiæ spectabili prorsum pompa, religiosissime instituit; & postmodum, ob urbem, ab ejusmodi Tyrannide liberatam, publicas agere festiuitates, & gaudia, jussit.

13mo. Anno 1601. prodiit in *Galliis*, ubi idem qui alibi, in Magiam furor, Oratio Advocati Regii, *Ludovici Servini*, in causa feminæ, quæ de Magia accusata, cum in nudato corpore quædam stigmata viserentur, quæ utut a Variolis, aliisque pustulis, imo a nævis maternis, oriri vel relinqui solent, tamen in his, qui de Magia suspecti habentur, stigmata a Dæmone impressa, & ignarum Vulgus, & stolidi ludices, esse censebant, damnata ad aquæ tentamen fuit. Iamque siquidem
liga-

ligatis manibus pedibusque, ter ab altitudine 7. vel 8. pedum in aquam præceps data, ad singulam vicem fluminis repeteret superficiem, (quod impossibile citra Diaboli opem præoccupatæ plebi videtur,) patibulo damnata fuit: Sed cum vita torturis sic confracta esset, ut in patibulum non perduraret, post mortem tamen & suspensa fuit, & igne concremata. Senatus supremus *Parisiensis* damnavit latam atque executioni mandatam Sententiam, vetuitque ne postea in hoc per aquam tentamen, ad Magiam quasi detegendam Iudices adhiberent.

14mo. Eruditus Medicus Gallus *de St. André* Gallicum tractatum epistolari forma edidit anno 1725. *de Magia ac Maleficis, Magis, Sagisque*, quo conatus est Magiam subvertere omnem. Primo plurima falsa proferri censet tam ab iis, qui se Magos dicant, quam ab illis, qui Magiæ incusent priores. Multa a Magis Sagisque proferri, quæ meræ imaginationis vi tribuenda esse videantur: eosdem a Diabolo sic disponi sua in Phantasia posse, ut vere hæc contigisse jurent, quæ in somno & vividissimo, & protracto, menti obversarentur: plerasque demum Magicas historias, quas aut ex antiquioribus monumentis eruiisset, aut ipse examinasset præsens, aut denique a fidis percepisset amicis, vel omnino falsas, vel minime præternaturales, habendas esse.

Itaque plura, quæ videri poterant super-
gressa naturæ vires, sic ipse explicat, ut in

Nat

Naturæ terminis omnino sita esse sibi videntur. Hinc *Paracelsi*, ac *Verulamii* exemplo, multus admodum est in exponenda dilatandaque Imaginationis stupenda vi, inque determinata vafrorum hominum nocendi voluntate: nec parcior in explicandis Spiritibus est, qui Malevolorum de corpore in proinquos sive homines, sive res, quo noceant eodem, exhalant: tandem modicus non est in exponenda virtute Spirituum, post irritationem exhalantium de hominum rerumve corporibus illis, quibus nocuerant Malefici, in ipsa Maleficorum corpora retrogradorum; neque, si credere fas est, ad multorum, imo centenorum Milliarium distantiam.

Exspatiatur dein egregius *Andreas* per historias Acicularum, Cultrorum, Gladiorumque fragmenti majoris minorisve; Globorum, Arreorum, Insectorum, Laciniorum vestium, Filorum &c. quæ vomitu, alvo, abessu vario, de Corpore humano, eoque illoso, ejecta perhibentur. Hic eruditus Vir tam Bibliothecam medicam percurrans, exempla cunctorum Sæculorum profert, quibus videns fit ejusmodi res variis humani corporis e partibus expulsa fuisse, absque vel minima sive ægrorum, sive Medicorum delugia suspicione, imo cum ebrundem Corporum excretionis naturalis persuasione.

Quin ipsum hoc omnino naturale Autor se censet, quod Magi Sagæve, quando exatis illa veneficia, quæ ad pecus necandum, *Hæn, de Mag.* E fru-

frugesve corrumpendas, occultaverant in iisdem, auferunt, sæpe moriantur. Vulgus quidem credit hos a maligno Spiritu, quod suum opus destruant, necari; nihil autem plus esse secundum Naturam censet *Andreus*, quam ut subfossis in rebus fermentatio suboriatur, cuius subito explosi vapores eos, qui effodiunt, afficiunt atque præfocant. Ex quibus omnibus concludit nihil indignius vero Philosopho ac Physico esse, quam cum imperito Vulgo opinari res enarratas & naturæ transgredi potestatem, & Angeli prævaricatoris opus esse.

15mo. Vir illustris *Scipio Maffeus*, contra egregium *Tartorottum*, anno 1748. de noturno *Lamiarum congressu* scribentem, Epistolam *Veronæ* edidit anno 1749. *Artis magicæ dissolutæ* titulo; in qua singulari sententia veram quidem ante Christum natum Magiam extitisse fatetur, eandem vero post Christum natum ita exulasse, ut quidquid de illa in diebus Novi Testamenti perhibetur, mera fabulæ sint.

16mo. Prodierunt anno 1770. duo Tomi in quarto, aucti autem & emendati anno 1771. Viri eruditissimi *Constantini Francisci de Cauz*, in Academia Roberetana *Quiriniana* titulo hoc: *De Cultibus magicis eorumque perpetuo ad Ecclesiam, & Rempublicam habitu*. Censet præclarus Autor se hoc sole ipso evidentius reddidisse, quod Ars magica neque extet hodie, neque extiterit unquam. Præter omnia quæ priores Magiam negantes Auctores

ores, quæque maxime clarus *Andreus*, scripto tradiderunt, noster stupendæ eruditionis scriptor Historiam dictæ sic Magiæ, dictique cum Sathana pacti, per omnia Sæcula extriusque S. Scripturæ pagina, ex Concilio-um testimonio, ex S. S. Patrum autoritate, tandem ex Sæculorum Barbarorum cum præma ignorantia, tum stupidissima simplicitate, sic se credit refutasse, ut ultra nemo næ mentis existere possit, quin Magiam, vulgi sensu intellectam, dari neget.

17mo. Prodiit haud ita pridem scil. 1772.

Galliis Opusculum eruditum eruditi Abbat^{is} *De la Chapelle*, cui Titulus: *Relatio historiarum stupendarum de dictis ita Pythoniis, seu Ventriloquis, quæ haud ita pridem in Gallia observatæ sunt; cum examine causarum phænomeni mirabilis, & cum ejusdem exemplis tam venerandæ Antiquitatis, quam temporum nostrorum exemplis, confirmatione: examinata ab Acad. Reg. Scient. Parisina, ac reputatorum Academiæ testimonio confirmata.* Ectū utilis & jucundus hic Tractatus, genuina Pythorum, ut saltem opinatur Autor, nobis præbet aliquot exempla, quibus Pythonismum nonnem merum, sed singulare Naturæ opus, se censet: ut proinde funditus ea eorum argumenta ruant, qui eundem citra Dæmonum vim exerceri non posse arbitrabantur; & ut plorandus generis humani error, quo Ventriloquos, Magos, Sagas, Ariolos, haud citra pactum implicitum expressumve cum Diabolo initum, Artis suæ experimenta edere

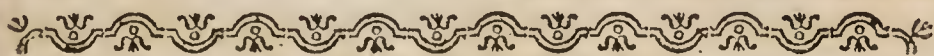
E 2

posse.

posse, creditum fuerat, plane dispellatur: siquidem in his omnibus quidam habitus a natura deprehenditur, quem industriosi hi homines callide exercentes, eo demum perveniunt, ut in operibus suis naturam longe superare videantur.

18mo. Agmen claudit præclarum *Vindobonensis* Universitatis lumen, Nobilissimus *Paulus Iosephus a Riegger*, Consiliarius aulicus actualis, nec non Iuris publici Ecclesiastici olim Prof. ordinarius, in præmissa *Parti II. Spec. Corp. Iurisprud. Eccl. Dissertatione De Magia*, anno 1773. Multa eruditione, pro more suo, inclytus Autor tractat universam hanc materiem, per singulas ejusdem partes: Scilicet Magiam Ethnicam, Iudæis haud ignotam, cultam quoque Christianis; Divinationem, ad quam & Astrologiam refert; Auguria; Necromantiam; Sortilegium; Sortes Sanctorum; Magiam stricte dictam, ejusque species; ut Incantationem, Præstigium, Vanas observantias, earumque species. Leges deinde tam Ecclesiasticas, quam Civiles contra singulas Magiæ partes, per decursum Sæculorum recenset: quibus omnibus cunctas imaginariæ Artis fabulas funditus everti arbitrat. Transit tandem ad Magiam quam Ethnico-Christianam, seu Semichristianam appellat: cujus leve quoddam principium Sæculo XIII. deprehendit: Sæculo XIV. auctiorem quidem, sed adhuc plebejam Magiam; Sæculo XV. autem multum propagatam; tum Sæculo XVI. autoritate stabilitam; & tandem Sæculo XVII.

XVII. penitus confirmatam. Totus sub finem est in refutanda descriptæ hujus Artis possibilitate, respondetque ad omnia argumenta, quæ ad illam stabiliendam ex Sacris Bibliis, ex S. S. Patribus, ex ipsis Accusatorum seu spontaneis, seu Tortura expressis, Confessionibus, proferri solent.

SECUNDÆ PARTIS

CAP. II.

Objectiones, quas recensiti Capite proxime priore Autores contra Magiam fecerunt, & primo quidem ex S. Scriptura. Subjunguntur ad singulas Responsa.

§. I.

Eruditos Viros omnes veneratus, ob idque horum neminem privatim non nisi raro, circumspēctēque, aggressurus, opportunius esse existimaui, ad certa quædam capita singula singulorum revocare argumenta, objectionesque, & ad singula ordine respondere. Quemadmodum autem priori in Capite feci, ut non modo, quos Adversarii nostri Scriptores laudarint, recensuerim, verum pluribus Autoribus horum numerum compleverim; ita in hoc Capite haud consueta tan-

tum eorum, qui Magiam negant, argumenta enumerabo, & objectionibus respondebo, verum numerum horum iis, quæ præterviderunt illi, diligenter supplebo; ne in inquirenda veritate cuiquam, vel minimæ etiam parti, defuisse videar. Ac primum quidem discutienda argumenta sunt, quæ contra S. Scripturæ auctoritatem formantur.

OBIECTIO I.

Hanc auctoritatem ad probandam magicam artem hi, qui Magiam negant, perperam adhiberi arbitrantur, censentque S. Scripturam in allatis Parte I. textibus non nisi de Idololatriis, de Impostoribus, deque Ceremoniis atque Cultibus loqui, qui ad Idololatriam aut inducendam, aut confirmandam, propagandamque, unice spectabant.

RESPONSIO *).

In hisce textibus referendis *Vulgatam* editionem ubique cum fontibus *Hebraico* ac *Græco* conferentes, vidimus in nonnullis textibus, & Idololatriæ & Magiæ mentionem jungi, in aliis solius Magiæ mentionem fieri, in

*) Ordo equidem exigeret, ut omnes Objectiones Capite singulari recenserentur, & Capite altero Responsiones: verum cum aliis Responsiones ibi appositissimæ locari videantur, ubi Objectionis vis recens præprimis ac vivax in memoria est, consuere Responsiones ad Objectiones debui.

in aliis iterum solius primum Magiæ, deinde Magiæ tam Idololatriæ junctæ, quam in Idololatriam præcipitantis. Sic, etsi mirum non foret Magiam & Idololatriam perpetuo in textibus junctas esse, cum Magia vera & exquisita, etiam apud Christianos, detestanda maxime Idololatria erga Diabolum sit; tamen Magiæ & prohibitio, & punitio, pluribus sacris in textibus, laudato loco inveniendis, ab Idololatriæ adeo discretæ enuntiantur, ut evidens sit Magiam, qua Magiam, qua per se solam existentem, damnari, ac puniri, adeoque ab Idololatria, proprie dicta, rem diver- sam esse.

OBJECTIO II.

Magi *Pharaonis* non fecere idem, quod *Moyfes* & *Aaron*, sed quid simile duntaxat: Sic ut Diabolus vel imaginationem *Ægyptiorum* adeo vivam excitaverit, ut Serpentes, Ranas, rubrasque aquas, revera contuerentur; vel fascinaverit eorum oculos, ex aëre formando corpora, quæ Serpentes &c. referrent.

RESPONSIO.

Ad hanc Objectionem respondi, explicando Textum *Exodi Cap. VII.* Cum vero de imaginationis vi brevi nova sequatur Objectionis, simul ad hanc latius respondebitur.

OBIECTIO III.

Falso illud וַיַּעֲשׂוּ כֵן Exodi VII. &

VIII. interpretatur quis sic, ac si Magi idem, quod *Moyſes & Aaron*, fecerant, feciſſent: nam ubi ſacer textus ter hac Phraſi uſus eſt ad Serpentes, ad Ranas, ad Rubras putidasque aquas, quodammodo a Magis repræſentatas, mox ubi *Moyſes & Aaron* Scinipheſ, Scinipeſ, pediculoſ, produxerant, *hebræuſ* textus quarta vice eadem phraſi, quam *Vulgata* reddit, *Et fecere Magi ſimiliter*: uſus eſt; ac pari modo *græcuſ textuſ* in ſingulis horum quatuor locorum: Ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως οἱ Ἐπαῖδοι. Ubi nihilominuſ conſtat eoſdem nihil feciſſe, & ad ſuam gignendorum Pediculorum impotentiam exclamaſſe quod hic *Dei* digituſ, manuſ, virtuſque ſubeſſet. Ergo cum hic nihil fecerint, ubi textuſ dicit, *Et fecere ſimiliter*, nihil quoque fecere, nec veros Serpenteſ, Ranaſve produxerunt, ubi ter dictuſ fuerat: *Et fecerunt ſimiliter*; ſed ex aëre aliſſive elementis aliquid compoſuere ſimile, aut oculoſ *Ægyptiorum* fascinarunt, aut eorundem commoverunt imaginationem.

RESPONSIO.

Habet proſecto phraſiſ iſta aliquam difficultatem explicandi in hoc quarto loco, nec facile quacumque explicatione hæc difficultaſ tollitur: Sive enim Serpenteſ veros, veras Ra-

Ranas, veras putridas rubellasque aquas, pro-
luserunt, sive phantastice tantum repræsen-
tarunt, aut oculos fascinarunt, aut imagina-
tionem moverunt, cur sacra Scriptura ad *Sci-*
ziphes, seu pediculos, a Sanctis Viris Dei pro-
ductos, dicit Magos similiter fecisse, ubi nec
veros, ne fictos, imaginariosve Sciniphes ex-
hibere potuere *Pharaoni*? Ergo in utraque
explicatione, licet in quarto loco dicatur ite-
rum: *Et Magi fecerunt similiter*; certum sem-
per est in tribus prioribus prodigiis aliquid
magnum, seu verum, seu fictum illos exhi-
uisse, in quarto vero nihil omnino. Ergo
secundum utramque explicationem, in tribus
prioribus prodigiis Magi & tentarunt, & effe-
cerunt, quod tentaverant; in quarto tenta-
runt, nec efficere quidquam. Sic ut hoc
quarto loco intelligendum ab utraque parte
sit, Magos fecisse similiter, ut prius, tentan-
do; sed non, ut prius, efficiundo. Igitur hæc
difficultas per se eam non infirmat, quæ hujus
phræseos data fuit, expositionem. Ceterum
particula *וְ* *idem facere, idem fieri*, in sa-
cris significat. Vide Gen. I. v. 7. 9. 11. 15.
24. 30. Hic certe *וַיֵּשְׁבֶה* & *factum est*
hic, non apparentur quid simile, sed id ipsum,
quod Deus jusserat, creatum fuisse significat.
Reliqua solutio hujus Difficultatis data est
Part. I. Cap. I. ad text. Exod. VII. ad quam
emitto Lectorem.

OBIECTIO IV.

*Ex Libri Sapientiae Capite XVII. v. 7. demonstratur Magorum Ægyptiorum artem mere illusoriam fuisse, ac derisoriam, illisque contumeliosam. Et Magicæ artis apppositi erant derisus, & sapientiæ gloriæ correptio cum contumelia. Hebraicus fons, si extiterit olim, nobis periit, Græcus autem sic habet: Μαγικῆς δὲ ἐπαίγματα κατέκειτο τέχνης, καὶ τῆς ἐπὶ Φρονήσει ἀλαζονείας ἔλεγγος ἐφύβριστος. Magicæ autem artis derisus apppositi erant, & suæ de sapientia ja-
stantiæ redargutio contumeliosa.*

RESPONSIO.

Non videtur ab his, qui hunc versum *Capitis XVII.* objiciunt, integrum caput lectum fuisse. Loquitur *Salomon* de terrificâ trium dierum apud *Ægyptios* nocte, quam in diem convertere sua *Magia* frustra tentabant, vel respicit ad *Sciniphum* plagam, ad quam *Deus* haud ultra *Magis*, seu *Spiritibus immundis*, permisit vera sua miracula imitari. Unde sive hic sapiens de tertia plaga *Ciniphum*, sive de nona tenebrarum loquitur, ostendit *Deum*, qui *Diabolo* aliquid permiserat, nunc illum cohibuisse; minime vero *Magos* *Diaboli* ope effecisse unquam nihil.

OBIECTIO V.

Ad Magicam artem stabiliendam perperam adhibetur *Cap. XIII. Deuteronomii*, in
pag.

pag. 15. Part. 1. Cap. I. §. II. Nam totum *fictum* hic esse, quod de falso Propheta Deus hic dicit, Deus indicat ipse : *Propheta autem ille, ait, aut fictor somniorum, interficietur.*

RESPONSIO.

Sic quidem in Vulgata habetur, minime vero in textu *hebraico*, aut *græco* חלם החרות *somnians somnia*, ut in hujus textus principio, hac sola exceptione, quod Littera ה, accusativum designans, desit, ubi Vulgata sola non *Somnium fingentem*, ut hic, sed *Somnium videntem*, ponit. LXX habent: Καὶ ὁ προφήτης ἐκεῖνος, ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος, αἰνεῖται ἀποθανεῖ. *Et propheta ille, vel ille hoc somnium somnians, ille morietur.* Conferentes ergo omnes inter se textus, intelligimus non finxisse hoc somnium Prophetam illum, sed hoc somnium, eventu comprobatum, vere somniasse.

OBIECTIO VI.

De Pythonissa *Saulis* est, quam statuunt nihil fecisse nisi ceremonias ineptas; præterrore, dum simulacrum *Samuelis* conspexisset, exclamasse, adeoque se *Samuelem* per sua præstigia minime expectasse falsam esse: præterea vel umbram duntaxat apparuisse *Samuelis*, vel si ipsemet fuerit, non Sagæ, ut patuit, sed peculiari Dei dispositione

sitione sola eum apparuisse. Sed ad hæc omnia puto in *Part. I. Cap. I. §. V.* sufficienter responsum esse.

OBIECTIO VII.

De *Philippica* Puella est, quæ *Pythonica* Cap. XVI. *Act. Apost.* dicitur.

RESPONSIO.

Ad hanc historiam *Part. I. Cap. I. §. VI.* responsum satis fuisset, nisi in Scriptis quorundam legeremus, hanc puellam non fuisse vere *Pythonicam*, sed *Dæmone obsessam*; ad quod respondendum paucis est: paucis, inquam, quandoquidem *Dæmoniacorum* non est multum lucri divinando comparare: quid enim hi faciunt, *Tom. XV. Rat. Med. Cap. IV.* clare, ni fallor, ostendi: *divinare* *μαντεύωμεν* ut textus sacer dicit, eos qui non Magi, sed duntaxat obsessi a Diabolo essent, nullibi in Sacris legitur. Et quid plura? Scriptura hanc puellam *Pythonem Spiritum* habuisse asserit: qui Spiritus nullibi *Dæmoniacos* obsidere legitur, sed vere Magicus est, ut toties jam in *parte prima* patuit. Quod si omnino *Dæmoniacam* hanc Puellam fuisse velint, tunc quoque & *Pythonicam* una fuisse, atque adeo a *Dæmone* & *obsessam*, & *fatidicam*, fateantur oportet; cum ea præstiterit, quæ *Dæmoniacy* præstare non soleant.

OB.

OBIECTIO VIII.

Nulla ars magica est, nec esse potest, si eam Deus irritam fecit. Atqui hoc se fecisse dixit ipse Deus Isaiaë XLIV. *Ego sum Dominus . . . irrita faciens signa divinorum & ariolos in furorem vertens*, dum nempe vident omnem suum laborem inanem esse. Hebr. **מפר אתות** *Infringens, dissipans, Signa &c.* Ergo nulla omnino ejusmodi Ars existit.

RESPONSIO.

Altera pars ejusdem Versiculi Prophetæ totam hanc difficultatem solvit: Sic enim proquitur Deus. *Convertens sapientes retrorsum, & scientiam eorum stultam faciens.* Si nulla *Magia* existat, quia eam Deus irritam fecit, non existit eandem ob causam *Sapientia*. Utraque ergo existit, sed hanc & illam Deus sistit, dissipat, ubi æterna sua Decreta requiritur, quidquid artificio suo *Magi*, quidquid astutia prudentiaque sua *Sapientes*, in contrarium moliantur. *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* Prov. XXI. v. 30.

SECUNDÆ PARTIS

CAP. III.

Responsio ad Objectiones contra Magiam, petitas a doctrina, consuetudine, & legibus Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum autoritate.

OBJECTIO I.

§. I.

Quemadmodum ex Sacris Bibliis, sic & ex doctrina autoritateque Ecclesiæ, atque Sanctorum ejusdem Doctrinarum, probare conantur multi, ac fere omnes Magiæ veræ negatores, nullam eandem esse: Siquidem extent plurimæ Ecclesiæ leges generales, latæ cum in omnem Magiam, tum & in singulas ejus species, quæ Magiam negent. Occupant hæ Leges magnam Librorum Adversariorum partem, eo quod ex iisdem palmarium contra existentis Magiæ sententiam argumentum peti censeant.

RESPONSIO I.

Ex perpetua Ecclesiæ Catholicæ ad nostra usque tempora consuetudine, Ceremoniis, Precibus, & Decretis, nos, cum Canonistarum

am Principe *Van Espen*, dudum coacti fui-
us fateri, ab eadem Ecclesia Magiam, ut ve-
re diabolicam artem, & creditam, & prohi-
tam fuisse. *Vide Part. I. Cap. II.*

RESPONSIO II.

Ex Reipublicæ Legibus contra Nummos
falterinos, eorumque fabros, inepte omni-
o conficerem, neque veram Monetam, ne-
que ejusdem existere fabricatores: e contra-
o ex his Legibus merito concludo cum pro-
pter nihil, nihil fiat, ideo veram Monetam
existere, quia contra falsam, ut vere existen-
tem, Respublica & leges edidit, & pœnas
dixit. Hisce porro ad nostram quæstionem
relatis, ex Ecclesiæ Legibus, contra falsam
Magiam datis, Magiam veram dari potiore
re conficio, quam ex iisdem Legibus eam
non existere conficiunt Adversarii.

OBIECTIO II.

Ecclesiam Leges condidisse affirmant, non
in vere existentem Magiam, sed tantum-
modo in putatitiam, in ostentariam, splen-
dorem Religionis sacratissimæ obfuscantem,
pietati adversam, atque dæmoniacæ in Chri-
stianos potestatis assertione Religioni pro-
brosam. Cum in hoc versetur negotii om-
nis cardo, audienda suis in Legibus Eccle-
sia est. Laudant Consilii Toletani primi
Regulam contra *Priscillianistas*: *Si quis*
Astrologiæ, vel Matthesi, existimat esse cre-
den-

*dendum, anathema sit; adduntque ad hanc Toletani Synodi Regulam Sti Leonis Papæ verba hæc: quoniam qui se talibus persuasione-
nibus dedit, a Christi corpore totus abscessit.*

RESPONSIO.

Anathema S. Synodus dixit his, qui Magiæ credunt, Arti diabolicæ, Arti, in qua Diabolus divinis colitur honoribus: An potuit artem detestandam talem non condemnare, non Anathema eidem credenti dicere? An ejusmodi homo non ideo Anathemate dignus, quod, ut B. Leo ait, *a Christi corpore totus abscesserit?* Acclamamus utrique sententiæ, sollicitè autem quærimus an Magiam veram non existere & Synodus, & Pontifex, pronuntiarint? Nos e contrario arbitramur eandem, ut vere existentem, ab utroque damnari.

OBIECTIO III.

Canon objicitur nobis 9. XXVI. q. v. *Si quis Clericus, Monachus, vel Secularis, divinationem vel auguria, crediderit ob-
servanda . . . cum his, qui eis crediderint, ab Ecclesiæ communione pelluntur.*

RESPONSIO.

Nihil justius est, quam eos de Ecclesia pelli, seu excommunicari, quibus pro Deo diabolus est. Sed an hoc Canone demonstrare quis vult veram Magiam non dari? Condonet mihi, ve-

eram Magiam ab Ecclesia hoc canone agniti-
m esse credenti.

OBIECTIO IV.

Magiam nihil nisi imaginarii quid esse de-
finivisse dicitur Concilium *Agathense* suo
Canone 42. qui sic se habet: *Quod maxime*
fidem Catholicæ Ecclesiæ infestat, aliquanti
Clerici sive Laici student auguriis, & sub
nomine fictæ Religionis per eas, quas sortes
Sanctorum vocant, divinationis scientiam
profitentur, aut quarumcumque Scriptura-
rum inspectione futura promittunt. Hoc
quicumque Clericus, vel Laicus, detextus
fuerit vel consulere, vel docere, ab Ecclesiâ
habeatur Extraneus.

RESPONSIO.

Hic nihil video dici a Synodo, quod Ma-
iam imaginariam esse declaret, sed ab Eccle-
a separari omnes, qui vel Magiam colant,
el proximas illi superstitiones exercent.

OBIECTIO V.

Ad ostendendam Artis magicæ inanita-
tem affertur Concilii *Laodicæi* Canon VI.
Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod
sine Idololatria perficere scelus non potuit,
nec in fine impertiendam esse Communionem.

RESPONSIO.

Ego prorsum contrarium hic a Concilio
firmari intelligo: statuit enim adeo poten-
Haen de Mag. F *tem*

82
tem Artem Magicam esse, ut quis Diaboli auxilio, veraque erga Diabolum idololatria occidere alium maleficio possit.

OBIECTIO VI.

Eundem in finem Canon XVI. ejusdem Concilii laudatur: *Qui Magicis falsitatibus in grandinariis tempestatibus credunt, sciant se fidem Christianam, & Baptismum prævaricasse, & ut paganism & apostatam id est, retro abeuntem, & Dei inimicorum iram Dei graviter in æternum incurrisse.* Putant Adversarii hic omnem Magiam penitus confodi, cum *Magica falsitas* appellatur a Concilio; adeoque hujus Synodi sub finem IV. Sæculi celebratæ, & totius Antiquitatis veneratione honoratæ, Patre credidisse, id omne, quod de Magiæ virtute atque potentia imperitum vulgus credit, ridiculum ac falsum esse: quod nunc sic se habeat, videamus.

RESPONSIO.

Ac *primo* quidem mentem hujus Concilii hanc fuisse ideo cum *Van Espen* negamus quod Ecclesia ab omni tempore Magiam potentem artem esse crediderit.

Secundo. Vbi Concilium hoc rationem datur cur hos damnet, qui *credunt Magicis falsitatibus & grandinariis tempestatibus*, si nullam existeret Magiam credidisset, primariam rationem, & ad movendos Christianorum animos

po

otentissimam, petitam scilicet ex Magiæ in-
ptitudine, & vanitate, omisisset; hanc ra-
onem autem non dedit. Ergo non credi-
it Concilium totam Magiam imaginariam esse.

Tertio. Criminis magnitudo seu enormi-
as a Concilio determinata, solius veræ Ma-
iæ est, non vero imprudentis credulitatis
orum, qui Magiam veram, quæ tota tantum
maginaria sit, esse credant. Constat *St. Hie-*
ronymum, *S. Augustinum*, Magiam stupen-
am artem esse credidisse: statuuntne idcirco
i Magiæ negatores Sanctissimos hosce Patres
idem Christianam & Baptismum prævaricasse,
& ut paganos, & Apostatas, Deique inimicos
eam Dei graviter in æternum incurvisse?
demne de Espenio, innumerisque aliis, af-
rment? Ergo magnitudo criminis aperte de-
arat Patres hujus Synodi & veram efficacem-
ue Magiam dari, & in talem se sententiam
nice ferre voluisse. Et demonstratur ejus-
odi mentem ipsis fuisse ex Canone XXXVI.
ui de exercitio veræ Magiæ agit.

OBIECTIO VII.

Synodus *Quinisexta* seu *Trullanum Con-*
cilium, ex 211. Episcopis *Constantinopoli*
in loco *Trullo* dicto collectum, eos qui *nubes*
fugare dicuntur, & imprecatores, Canon,
qui est de Sexennio, subicit. In his autem
perseverantes, nec mutantes sententiam, nec
fugientes hæc perniciofa, & ethnica instituta,
omnino ejiciendos ab Ecclesia definivit. Qui

F 2

existen-

existentem veram Magiam negant, hunc Canonem sibi faventissimum arbitrantur.

Et plures Leges, Textus, Canonesque huic similes, quibus suam stabili sententiam putant, in nos congerunt. Novell. Leon. LXV. *Sacerdotes admonere fideles populo. jussit (Ecclesia) ut noverint Magicas artes, incantationesque, quibuslibet infirmitatibus nihil remedii posse conferre.* Addunt huic Karlomanni Leges, hæc omnia vocari *paganias, & paganorum observationes.* Leges alias civiles, permultasque easdem, in Magiam credentes compellunt, Magiæ negantes vires, imposturamque declarantes. *Fecerunt Magos suis maleficiis aëra posse conturbare, & grandines immittere, futura prædicere, fructus & lac auferre, aliisque dare, & innumera a talibus fieri dicuntur: Et iterum: diversa finguntur solummodo portenta.* Et iterum in alia Legge: *Si quis a Diabolo deceptus crediderit secundum morem paganorum virum aliquem aut feminam strigam esse, & homines comedere, & propter hoc ipsam incenderit, vel carnem ejus ad comedendum dederit, vel ipsam comederit, capitis sententia punietur.*

Instant hic Adversarii, atque ex omnibus hisce adparere ajunt Legislatores & Ecclesiasticos, & Politicos, definivisse Magiam non esse, sed dici; Magos Sagasque non existere, sed videri; Magos mala non in-

inferre, sed *perhiberi, ferri*, ac si hæc facerent; portenta quæ edere dicuntur, tantummodo *fingi*: nec posse eos infirmitatibus sua arte mederi: qui credunt ea illos posse, quæ affirmant, præstare, capitis sententia puniendos esse: tandem qui Magos veros strigasque existere credat, eum secundum Paganorum observationes atque mores hæc credere: imo totam Magiam ut *Canon VI. Conc. Laodicæi* ait, per omnia ad Paganismum adeoque ad idololatriam pertinere.

RESPONSIO.

Primo. Leges tam Ecclesiasticæ quam Civiles, ut supra patuit, Magiam veram crediderunt, & sic, uti nos, descripserunt. Vide responsa omnia priora in *hoc II. Capite*. Erant tempora fuere, in quibus plerique Patres variis Conciliis, plerique quoque Principes & Legislatores, veram Magiam existere crediderunt, sicuti nos; tempora iterum, quibus Episcopi & Principes multi, forte propria experientia destituti, aliorumque relatu contentat instructi, eum se enunciandi modum *per videri, perhiberi, dici*, elegerint. Dico secundo: Quod & *fingi* talia statuerint, mihi vel ideo miror, quod in Historia Magiæ, quæ in Accusatorum responsis, sæpe occurrunt ejusmodi fictio, qua multa se præstaturos infirmi homines sponderent, nec efficerent quidquam, nisi quod calliditatem naturalem minime excederet. Hoc adeo verum ut in

pluribus Magorum confessionibus jam *Sennertus* adverterit, aliique cum eo, Diabolum sæpe torquere Sagas & Magos, ut nonnunquam in viginti operationibus ille vix bis tenax promissi fuerit. Hinc non minus ii, qui Magiam veram admittunt, quam qui negant, fallacem hanc esse rentur artem. Eoque magis, quod attentius consideremus malitiam Dæmonum exercere suam non posse, nisi quantum, & quando, & ubi, id permittit Deus. Adeoque Deo non permittente, hominemque suis fidelibus Angelis defendente, credibile admodum est Dæmonem in Magicis operationibus frequenter deficere; ac proinde artem magicam fallacem appellandam esse.

OBIECTIO VIII.

Magiæ efficacis inficiatores autoritatem multam suæ opinioni dari a Sancto *Agobardo*, sub finem octavi Sæculi, bonamque Noni partem, Archiepiscopo *Lugdunensi*, cujus hæc verba objicere nobis solent *Tanta jam stultitia oppressit miserum mundum, ut nunc sic absurdæ res credantur a Christianis, quales nunquam antea ad credendum poterat quis suadere paganis, creatorum omnium ignorantibus.* Invehitur vehementer Zelotus hic Archiepiscopus in eos, qui Grandines, tempestatesque, posse credunt excitari a Magis, eosque & falsos *Testes Dei, & Mendaces vocat, qui admirabile & valde terribile opus Dei, Deo auferant, ut homini tribuant.* Et cum
omnes

omnes asseuerarent hanc grandinandi potestatem Magorum, nec tamen quisquam eorum id vidisset, sed aliorum duntaxat percepisset relatu, *Agobardus* voluit demum per illos relatores ad ipsos eos cognoscendos examinandosque ascendere, a quibus, ut a testibus oculatis, se hoc percepisse affirmantibus, perciperet, nunquam vero ad eorum vel unicum, qui vidisset ipse, peruenit.

RESPONSIO.

Dignissimus hic *Lugdunensium* Præsul, cui eo non præfigo titulum *Sancti*, qui illi avaris Viris, qui contra Magiam scribere, prægitur, eo quod in sola Diœcesi sua *Sanctus* abeat, in Historia autem Ecclesiastica simpliciter *Agobardus*, scribatur; hic, inquam, reclusus & actuosus Archiepiscopus, iuste quem inuectus fuit in ludices, qui ad innocentiam inter duos litigantes, mutuoque se accusantes, detegendam juberent, aut mutuos se stringere gladios, cum *Gundebaudus* Rex Burgundorum *Duellum* sua autoritate permittendum declarasset; aut per ignem, qui innocentem adurere non deberet; aut per aquam, in quam quis præcipitatus mergi non deberet, si iustus, quo accusabatur, criminis reus esset; merito, ajo, horum omnium & vanitatem, & illitium, exercitium in foro criminali strenue oppugnavit: nimio vero impetu Magiam aggressus est. Falsam enim hanc in multis expertus, falsam

F 4

dixit

dixit universam, imo impossibilem; sic ut ve-
is, qui eandem minime exercens, imo dete-
stans, existentem tamen crederet, injuriam
Deo faceret, paganisque deterior esset.

Hæc porro in *Agobardo* minime miramur
in *Agobardo*, inquam, Prælato præjudiciis
& vehementia animi pleno, quo eum titulus
Historia Ecclesiastica recenset, cujusque Spe-
cimina adhuc sub vitæ finem dedit, in Contro-
versia de *divina Psalmidia* contra *Amalatium*
Vid. Fleury Tom. X. Libr. XLVII.

Quemadmodum vero in millenis aliis occa-
sionibus tantam experimur Veritatis vim, ut
etiam sui confessionem vel invitis extorqueat
sic & in *Agobardo* agnoscimus. Dum S. Vir
Iobi Historiam explicat, sic scribit: *Cum Dia-*
bolus, inventor mali, & caput omnium Malo-
rum, accusator fratrum, accusasset B. Iob apud
Dominum, expetissetque eum tentandum, qua-
tenus tentando ita verum esse ostenderet, quod
mentem Viri Dei melius nosset, quam Condi-
tor ejus, Dominus justus ad confundendum Dia-
bolum, misericors ad exaltandum fidelem famu-
lum suum, concessit illi potestatem, primum
quidem in rebus omnibus, deinde vero in filiis,
post etiam in salute corporis, ac deinceps in
suasione Conjugis, postremo autem in expro-
bratione, & nefaria despectione famulorum.
Sic Diabolus victus & confusus recessit, Ser-
vus Domini victor & triumphans excrevit.

Et in alio loco refutaturus eos, qui obji-
ciebant verba *Davidis Ps. LXXVII. Immis-*
siones

ones per Angelos malos, sciendum est, inquit, quod vindictarum aut probationum flagella per ministros malos exercent Deus, qui voluntatem quidem nocendi de se habeant, potestatem autem ab illo excipiant, in quantum ille vult.

Quid jam fortius, quid crebrius clamarunt illi, qui fatentur veram Magiam existere, quam quod Diabolus nullam habeat in homines elementaque potestatem, nisi quantum, quantumque, illi permittit Creator? quodque, eo permittente, Diabolus vim hauserit excitandi *Sabæos*, ut *Iobi* furarentur, Boves & Asinos? gignendi de caelo ignem, qui & oves, & earundem combureret custodes? convocandi tres *Chaldaeorum* turmas, ut *Iobi* Camelos raperent, custodesque trucidarent? excitandi atque determinandi quatuor ab angulis ventos, ad perdendam unam cum domo omnem *Iobi* familiam? & tandem, (quod bene attendendum,) in singulo infortunio, ubi æque homines occidebantur, quam aut rapiebantur bestiae, aut occidebantur, unicum hominem semper servandi, qui nuncius deferret calamitatem ad Sanctum virum, ut ad desperationem eum, Deique maledictionem, duceret? Et recte hoc *Agobardus*, & nos omnes, a Diabolo factum esse, Deo permittente, statuimus: quid enim aliud ea S. Scripturae verba significare possunt: *Dixit ergo Dominus ad Satan: ecce universa quæ habet in manu tua sunt; tantum in eum non extendās manum tuam.* Igitur permissione Dei, potestatem Diabolus habuit perdendi, occi-

dendique omne quod *Iobi* erat ; Boves & Asinos per *Sabæos* , Oves per *ignem celestem* , Camelos per *Chaldæos* , ædes prolesque per *ventum enormem* . Supererat S. Viri corpus & valetudo . Hanc turbandi auferendique potestatem Deus negaverat . Interim callidissimus generis humani hostis capiebat citra hanc nullam adesse spem animam *Iobi* perdendi ; cum hac , fore maximam . Igitur hanc potestatem conatur totis viribus Deo veluti extorquere . Deus , cujus consilia a sua voluntate non ab ea Diaboli pendebant , quique hac vice Prophetæ corpori nocendi potestatem illi permittere decreverat , hanc permisit illi , ne occideret tamen vetuit : *dixit ergo Dominus ad Sathan : Ecce in manu tua est , verum tamen animam illius serva . Egredius igitur Sathan a facie Domini percussit Iob ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem ejus .*

Cum *Agobardo* ergo agnoscimus Diabolum efficere , nolente Deo , nihil posse ; Deo permittente quædam , ea posse facere , sed nihil ultra ; Deo permittente partem tantummodo rei , eam facere integram Diabolum non posse . Intelligi sic , cur omnes Christiani firmiter semper crediderint , credantque , Angelos malos hominibus ex se nocere nunquam posse : Ubi nocent , hoc vel ad homines puniendos , vel purificandos , a Deo permitti : habere proinde potestatem Angelos pravos in hominum facultates & divitias , in ignem provocandum , in tempestates

es excitandas , in morbos sanis hominum
 corporibus infligendos. Dum igitur optimus
 te Præful, dum *Laodiceæ* Synodi Patres, dum
 ii, ut v. g. *St. Ioannes Damascenus* , decla-
 rant in eos, qui Magicis Operationibus fidem
 adhibent, eosque apostatas quodammodo vo-
 cant, convincimur per temporum historiam hos
 S. Viros ad fidem veram revocare illos vo-
 luisse, qui & Sagis Magisque longe plus quam
 præstare possent, adscriberent, & divinam
 tribuerent Diabolo potestatem, ac si citra
 Dei permissionem quæcumque vellet, ageret.

Inficias autem ire nequimus peccatum in eo
 b *Agobardo* fuisse, quod sæpe sic scripserit,
 c si Christiani omnes hanc indeterminatam
 Lacodæmonum potestatem credidissent, Ma-
 giæque extendissent efficaciam. Sed cum
 magnis viris id commune habuit, ut præoc-
 cupatione animo veritatem aliquando præ-
 erierit, ut jam supra notavimus. Pulcrum
 autem videre est, quanta sit simplicis Veri-
 tatis vis, quando ejus mens a præoccupatione
 liberior in *Iobi* historiam commentatur, id-
 que super ea profert, quod Ecclesia credidit,
 quod nos cum illa, ingenue semper fassi su-
 mus; ut mox constitit.

OBIECTIO IX.

Auctoritas inclyti Historiographi, *Claudio Fleury*, Magiam negantis, quemadmo-
 dum ex ejus verbis in *Partis II. Cap. I. No. 8.* relatis, constat, nonne multum nos
 pro-

promoveat oportet? nonne ingens pondus eorum adjicit, qui cum illo Magiam negant, argumentis?

RESPONSIO.

Imo nullum opinor. Si contra opinionem quamcumque universalem unus alterve insurgat, num ideo illam hic labefaciat? Si hoc esset, quidnam certi haberemus unquam? Etenim nulla fere non dicam opinio, sed perspicuis rationibus fulcita sententia est, quæ impugnatorem, e primoribus etiam Viris, experta non sit? Si igitur Magiæ affirmatio firmo fundamento innititur, ejusmodi sententia contraria vim nullam habet: ut ille, sic opinari viginti alii possunt, inconcussa manente Veritate. Attamen primum, an Magiam *Fleuryus* negaverit, examinandum est. Fortis est, fateor, duraque, quam laudato mox loco profert, sententia, Magiæque negatrix. Adde, sicut *Part. I. Cap. I. Sect. III.* retuli, eum *Apollonii Thyanæi*, Magi famosi, pleraque prodigia, a multis miracula vocata, per causas naturales explicare conatum esse. Quid quod postquam *Libr. I. Hist.* narrasset Neronis ad discendam Magiam fervorem, attamen, inquit, vera nunquam invenit promissa Magorum, ita ut ex hoc Neronis exemplo fortissimum nascatur de hujus artis falsitate argumentum?

Atque hæc quidem *Claudius Fleury*: & palmarium id ejus videri argumentum potest, quod homines præ physices ignorantia plura

na-

aturæ opera naturales excedere vires, quæ
 am minime excederent, arbitrati, ejusmodi
 tem daëmoniacam existere crediderint. *Hinc*
ppositâ, inquit, citra examen Magia ut ve-
ars, certæque regulæ creditæ, & ad secre-
nonnulla detegenda, & ad mala quædam
mittenda, idque Dæmonum ope: ac si Deus
on semper potuisset ad hæc efficiunda aut per-
mittere, aut prohibere Dæmonem, & ac si
acta cum malignis Spiritibus rata habuisset.

Quod Physices ignorantia hic quid possit,
 aud est cur dubitemus: Magnetis, Electri-
 tatis, Chemicarumque Operationum com-
 urium portenta, ideam Magiæ facile inge-
 erare Physices ignaris possunt: Sed nullas
 Physices regulas nosco, secundum quas ex-
 ficare possem, cur cælo sereno, mox ad ho-
 minis imperium, pluvia aut grando cadat in
 eterminatum locum sic, ut extra eundem
 adat nihil? Constitit tamen hanc verissimam
 istoriam esse. Nullas regulas physicas ca-
 io, secundum quas, ad nodum in linteo
 nodatum, summam tranquillitatem mox &
 agnus, & secundus ventus excipiat, qui
 uæsitus fuerat, idque repetito. Exempli
 amen certissimi res est, historiasque verissi-
 as, bene multas, multoque mirabiliores,
 fferre hic possem, nisi, quemadmodum ad
 nem Cap. III. Part. I. monui, me metus
 lios offendendi easdem suppressere coegisset.
 Et igitur ejusmodi enumerandis pluribus ex-
 mplis supersedeam, an non in vitium plane
 ppositum ruimus, si omnia phænomena, quæ
 in

94 DE MAGIA
in mundo observantur, Legibus exponere Naturæ contendamus; nec verum quid agnoscere, nisi quod per has Leges explicetur, velimus? Ut absurda ex uno extremo, longe absurdiora ex altero extremo prodibunt. Eiusmodi in rebus.

Dum tamen plures sententias & animadversiones incomparabilis nostri Historiographi attente prosequor, vix eo induci possum, ut illum Magiam penitus negasse credam. *Simonem magum* Libr. I. §. XXIV. „tantam sibi „admiracionem operationibus magicis conciliasse scribit, ut ipsi, veluti Deo, statuaerigeretur, cum inscriptione: *Simoni Deo Sancto.*“ Et Libr. II. §. XXXIII. „Volaturum se, cælumque petiturum cum promississet, in altum vere sublimavit se, *Dæmonibus vectus,*“ orantibus autem, & I. C. invocantibus *Petro, Pauloque, dæmones perterriti* aufugerunt, & cadens Magus, crus fregit utrumque. Commentatus in Magi *Apollonii Thyanæi* potestatem *Dæmoniacum* liberandi, *si commercium cum Dæmonibus haberet,* inquit, *cujus vel ipsi eum accusabant Pagani,* facile credi potest *Dæmones cum eo, in hominem intrando, exeundoque ex homine, collusisse, quo ei auctoritatem conciliarent, ad obscuranda Christianorum, dæmones quotidie fugantium, miracula vera.*

Postquam prodigium *Apollonii*, a *Domitiano* & Senatu invisibiliter disparendi, & elabendi, causis naturalibus explicare conatus esset,

Tet, *Quod vero nunc sequitur*, inquit, *possibile citra Dæmonis opem non videtur*. Scilicet *Apollonii* transpositio inter meridiem acesperam *Roma Puteolos*, itinere proinde quinquaginta leucarum. Occasione autem querarum *Apollonii* de lassitudine post hoc iter, *tiam hoc affirmatur*, ait, *loco a Diabolo moris extraordinariam superesse debilitatem*.

Hinc, ut quæ de Magia egregius hic Vir ensuerit, aperiam, videtur mihi in Magiæ historia pervolvenda mortalium ignorantiam, credulitatem, calliditatem, vafritiemque, expertus, & hisce vitiis, ut Veritatem obnuilantibus, indignatus, tam severum instituisse hujus Artis examen, ut quod reapse verum esset, ipsi tamen dubium ingereret, meumque incuteret, ne si qua impostura forte subesset, eamque admisisset, veritatem, præcipuum Historiæ ornamentum, offenderet: ita tamen ut si Facti cujusquam veritas numeris omnibus absoluta ipsi appareret, hoc inter vera candidus adscriberet; ut in *Apollonii*, & magis in Historia *Simonis Samaritani*, clare patet. Hinc inter Magiæ inficiatores injuste numeratur.

OBIECTIO X.

Ad stabiliendam artem Magicam frustra S. S. Patrum *Hieronymi* & *Augustini* adhibetur autoritas; siquidem ambo id, quod ad eam stabiliendam scripserant, revocaverunt. Et quidem prior in Epistola ad *Nepotianum*, alter autem in *Libr. II. Cap. XXX, Retract.*

RE,

RESPONSIO.

Respondeo utrumque falsum esse. Imo quia B. *Hieronymus* juvenilem suum stylum minime vero sensum Epistolæ, carpit. Cum ergo solum stylum suum condemnat, prætereaque nihil, qua tandem fronte Magiam retractasse scribitur Adversarius? 2do Ipsi Adversarii indicant S. Patrem in sua ad *Nepotianum* Epistola retractasse ea, quæ ad Magiam stabiliendam quondam scripserat; ipse autem *Hieronymus* ostendit se revocare nihil, nisi juvenilem stylum in Epistola ad Avunculum suum S. *Heliodorum*, dominantem, in quo de Magia nihil. Quod enim proprie de Magia scripsit, in Vita St. *Hilarionis* Abbatis reperiendum est. Ergo B. *Hieronymus* suam de Magia sententiam minime retractavit.

Multo minus ea S. *Aug.* retractavit, quæ de Magia scripserat. Retractasse tamen ajunt loco mox laudato. Sed quod huc pertinet nihilum quidem ibidem reperimus. En totum. *Per idem tempus accidit mihi ex quadam disputatione necessitas, ut de Divinatione Dæmonum Libellum scriberem, cujus titulus iste ipse est. In ejus autem loco quodam, ubi dixi: Dæmones aliquando & hominum dispositiones, non solum voce prolatas, verum etiam cogitatione conceptas, cum signa quædam ex animo exprimuntur in corpore, tota facilitate perdiscere, rem dixi occultissimam audaciore asseveratione, quam debui: nam pervenire ista ad notitiam dæmonum, per nonnulla etiam*

iam experimenta compertum est : sed utrum
 quædam dentur, ex corpore cogitantium
 is sensibilia, nos autem latentia ; an alia vi,
 ea spiritali, ista cognoscant, aut difficillime
 test ab hominibus, aut omnino non potest,
 veniri.

Itaque toto hoc textu *St. Aug.* modum quo
 explicuerat, leviter taxat, rem vero ipsam
 nime, imo per experientiam hanc denuo
 nfirmat. Hoc cine retractare vocatur ? Quæ-
 nus ejus *Retractionis Libros* ad illa scripta,
 quibus de Magia ex professo egit, num in
 circa Magiam se retractavit ? An in *Libr.*
Cap. I. Retract. revocavit ea quæ de *Mago*
Pythaginensi in *Libr. contra Academicos* scri-
 rat ? Numquid in *Libro II. Retr. Cap.*
LIII. illa revocavit, quæ de Magia tam sol-
 niter in *Libris de Civ. D.* affirmaverat ?
 um retractavit unquam *Sermonem XC?* An
bro de Trinitate? An *Librum de Doct.*
ristiana? Hi tamen erant, qui *Artem Ma-*
am aperte profitentes, revocandi aut sal-
 n castigandi fuissent, si Sanctus Pater mu-
 us sententia fuisset, quo tempore suas ede-
 Retractiones.

OBIECTIO XI.

Magiæ omnis si quis Patrum unquam,
 versor *B. Chrysostomus* fuit, *Homil. VIII.*
in Coloss. Serm. XLIII. in Matth. & XXII.
in Genesin ; quibus in eos invehitur, qui
Dæmonum cum hominibus concubitum cre-
Hæn. de Mag. G dunt,

dunt, qui ad certas intentiones Phylacteria, etiam ipsum Evangelium, gestant, &c.

RESPONSIO.

Resp. primo. Hominum Dæmonumque mutuum Concubitus alii verum, alii Magorum, Sagarumque, phantasia, a Dæmone excitata, imaginarium modo esse crediderunt: quæ sententiarum explicatio duplex, etiam duplex est in quæstione de nocturnis Sagarum per aera itineribus: in diversa ergo circa hasce pluresque alias quæstiones, abeuntes Scriptores, Magiam ipsam admittunt, nec in *Chrysostomi* textibus quidquam contrarium adparet. Non negant Magiam, sed ex ea excipiunt vel concubitus cum Dæmone, vel nocturnas per aera in diffusa transpositiones, vel utrumque; quod aut negant, aut dubitante admittunt; inconcussa interim Magiæ certitudine. Phylacteria autem, *S. Chrysostomus* intelligit vel ipsas res sacras, ut puta *S. Evangelii* verba, vel characteres, vel fructus, alias res, quas superstitione quadam, ac si aut peius, quod minus malum, aut cum Angelorum pravorum auxilio, quod omnium pessimum efficaces esse homines autumabant, ob idque ad Collum aliasque corporis partes, admovebant.

Et quidem ultimo modo pessimo si non omnes, saltem plures, hæc externa corpori adplicuisse illi videntur, quos Beatus hic Pater corripuit. Sic enim & *Van Espen* videtur

tu

er credidisse Tom. IV. Part. III. No. 32. *Et sanctus Ioannes Chrysostomus*, inquit hic Doctor, *Homil. 43. in Matth. Cap. XXIII. in-*
ebitur in eos, qui sua ætate Phylacteria sua
Collum suum appendebant, vel partem ali-
am Evangelii scriptam, quasi virtus Evan-
gelii in Literarum figuris sita fuisset. Neque
abitat idem S. Doctor Hom. 8. in Epist. ad
Coloss. comparare aliquatenus Martyrio con-
temptum harum vanitatum, quasi vitam potius
mittere, quam has superstitiosas vanitates
abhibere malint. Si enim nullam Magiæ effi-
ciam esse credidisset S. Pater, æqua ejusdem
on fuisset contemptum Magiæ inter, Marty-
umque, comparatio. Martyr mortem eva-
dit sacrificando Idolis; certo, ni sacrificet,
oriturus. Christianus si non mortem, sal-
em mortis periculum evadit superstitione
magica usus; ni utatur, periturus. Vt nunc
ui negat adolere Simulacro, Martyrii coro-
am obtinet, sic ille qui potius mori, quam
magiam invocare malit, præmium meretur
Martyrii. Ergo credidit Chrysostomus hæc
phylacteria magica esse; & morbi curam a
magicis ceremoniis, sacris quidem, ut in hisce
epe fit, verbis conceptis, diabolico tamen
uxilio peractis, expectari, & Deo permit-
ente, aliquando obtineri. Sic constat ejus
comparatio: si enim in Propositione prima
ixisset: Martyr mortem evadit, sacrificando
Idolis, ni sacrificet, occidendus. Et in alte-
a: Christianus evadere mortem nunquam pot-
est ejusmodi ceremoniis, nunquam enim Deus

permittit Diabolo curandi morbos potestatem unde sive Magicis ceremoniis usus fuerit, ve non fuerit, nec plus nec minus aut morietur aut servabitur. Ergo qui maluit mori potius quam fœdari per Magiam, palmam Martyrii meruit; quis non videt conclusionis absurditatem? Conclusio iusta non est, nisi supponatur diabolicam existere artem, qua, Deo iusto suo iudicio id permittente, morbis eximantur nonnunquam ægrotantes. Huic, quandoque efficaci, qui renunciaret, qui mori malit, quam sua in Diabolum fiducia Omnipotentem offendere, is vere dignus corona Martyrii est.

Cum autem hic de Phylacteriis, & Amuletis, sermo fiat, erunt hæc parumper explicanda. Vel collo appendunt, vel gestant in pera, vel certis apponunt corporis plagis homines multi, sive Schedulas inscriptas aut sacris verbis, aut impiis, aut ignotis characteribus; sive insecta, & animalia, Bufonem Ranam, Anguillæ partem; Pannos varie coloratos, maxime quos rubros tinxit Cochinellæ succus; Ungulam alces; Medicamenta ut Camphoram, Radicem Ninzing Asiaticam, Chelidonium minus, Semen Agni Casti, Castanea Sylvestria, Saponem Venetum &c. Porro apponendi gestandique intentio examinanda est. Qui hisce utuntur, spemque utilitatis aut curationis habent, eo quod per res ejusmodi Magos curare morbos credant vehementer in Deum peccant, a quo sola expectanda cura morborum: qui verò vel d

rect

Et vel indirecte opem Diaboli, Magorum
 & amuleta ministerio, hic expectant, hor-
 ribile peccatum comittunt : qui vero cre-
 dent ea, quæ ex Vegetabilium, Fossilium,
 animaliumque regno, petuntur, vi quadam
 naturali per inspirationem, aut inhalationem,
 vel per alium quemcunque naturalem modum
 solida fluidaque corporis humani agere, mu-
 rare, & ex statu morbofo in sanum conver-
 tere posse; hos, quamvis forsitan longe plus
 naturæ viribus adscribant, quam in hisce re-
 bus inest, non video plus peccare, quam si
 res similes vel per os ingererent, vel ope Cly-
 sterum, Injectionumque, per alia corporis
 ca admitterent.

Et sic demum reperio totum hoc negotium
 a B. Augustino intellectum, & explicatum
 habere, *Libro de Doctr. Christ.* ubi de Amule-
 ti sermo est, sic ajente : *Aliud est dicere :*
vitam istam herbam, si biberis, venter non
dolebit ; & aliud est dicere : Istam herbam
collo si suspenderis, venter non dolebit. Ibi
 nim probatur contemperatio salubris, hic si-
 gnificatio superstitiosa damnatur. Quamquam
 et præcantationes, & invocationes, & ca-
 racteres non sunt, plerumque dubium est, utrum
 res, quæ alligatur, aut quoquo modo adjungi-
 tur sanando corpori, vi naturæ valeat :
 quod libere adhibendum est ; an signi-
 ficativa quadam obligatione proveniat :
 quod tanto prudentius oportet cavere Chri-
 stianum quanto efficacius prodesse vi-
 detur. Sed ubi latet qua causa quid valeat,

quo animo quisque utatur intervehuntaxat, in sanandis vel temperandis corporibus, sive in Medicina sive in Agricultura
Atque hæc de Phylacteriis & Amuletis.

OBIECTIO XII.

Magiæ falsitatem omnis, qui præoccupatæ mentis non est, clare perspicit in ludicum testimoniis, Magorumque Confessionibus: ita ut sapientes Iudices nonnisi deliramenta horum in examine detegerent. Sagas in Lecto tota nocte custodibus servantes, easdem mane asseverare audirent se ea nocte longo itinere a Diabolo latas in conventum Magorum Sagarumque fuisse eos, qui simul convenissent nomine singulos ludicibus appellasse; cum interim hos quos nominabant, noctem in lecto tranquillos transegisse, æque quam priores, compertissimum esset: iussos a Iudice Magos ut vere Magicum specimen ederent, fortunc ut carcere demitterentur, nunquam id potuisse: tandem horum complures confessos fuisse sola intentione ostentationis terroris, gaudii, & omnium maxime lucrisse & Diaboli commercium, & initum cum illo pactum, & mirabilia a se ideo patrata de industria finxisse, & jactasse.

RESPONSIO.

Respondeo per antithesin: Magiæ efficaciam numero longe plures iudices testati sunt.

o ea, quæ ipsis Magi Sagæque affirmarent;
o ea quæ singuli seorsim primum examinati,
emum vero omnes simul collecti, alii de aliis
firmarent, & vel facta magica, vel itinera
octurna, singuli singulorum sic confirmarent,
e primum privato in examine singuli & de se,
de aliis, confessi essent. Magos aliquando
ssos Magiam veram sic exercuisse, ut judi-
es, Principesque qui adessent, de Magiæ
rtute stupenda convicti essent, ut in præ-
dentibus manifesto constitit: Magos com-
ures mortem subiisse, qui ad rogam usque
huc sperassent, fore ut Diaboli auxilio eri-
erentur, Magiamque nunquam negarent.
n argumentum, contra argumentum: quale
m autem alterum refutet, responsa ad seq.
bjectiones pendent.

OBIECTIO XIII.

Magorum ac Sagarum plerique vix Reli-
gionis principia a limine salutarunt; ab in-
digentibus parentibus, ignorantibusque,
pessime educati, egestateque confecti, dum
a suorum similibus divitias per Magiam com-
parare se posse, Diabolumque hic Deo
præstare audiunt, facile in hoc facinus al-
liciuntur. Adde quod, præ crassa Sacræ
Religionis ignorantia, eorum plerosque
tam parum futuræ felicitatis tangat deside-
rium, ut in prosperitate terrena spem omnem
locent felicitatis, & quidquid ad eandem ob-
tinendam aptum arbitrentur, id unice am-
ple-

plectentur. Adde hos homines passim hypochondriacos esse, atrabiliarios, quibus tetraë ideæ versari præ oculis solent, & quibus præprimis tanta vis imaginationis est, ut iterato facta seu a Dæmone, seu a sceleratis hominibus, repræsentatio, totam animam indelebiliter sæpe occupet. Quanta autem Vis imaginationis sit ab uno homine in imaginationem alterius, viceque versa; imo quantam vim habeant exhalationes, seu transpirationes, per vividissimam imaginationem motæ, corpore expulsa, perque atmosphæram in corpus ac cerebrum alius hominis immissa, atque accepta, ex eo solo concludi potest, quod *Verulamius*, *Paracelsus*, & *Andreas* eam vim solam abunde sufficere ad omnia miranda Magorum per causas plane naturales exponenda crederent, & Magiam, qua Magiam, qua Artem diabolicam ex mundo proscriberent. Quippe vera sic credere, vera esse jurare Magos, & Sagas, quæ unice debeantur imaginationi: posse enim eos in somno sic a Diabolo disponi, ut inconcussa ea credant esse, quæ somno tali vividissimo, atque protracto, videre sibi visisint. Incredibilem præterea esse vim imaginationis, & determinatæ in vafris hominibus nocendi voluntatis potestatem: enormen quoque Spirituum, exhalantium de corpore hominum malevolorum, tam in propinquos vel homines, vel res, quibus nocere in animo habent; stupendamque virtu-

virtutem Spirituum irritatorum & exhalantium de hisce vel rebus, vel hominibus, quibus Malefici nocuerant, atque in ipsa Maleficorum corpora retrogradorum, idque haud in vicinia duntaxat, verum etiam ad plurimum, imo ad 100. Milliarium distantiam: Ita ut ridiculi esse videantur illi, qui Naturæ legum in Maleficorum Operationibus ignari, virtutem pravorum Angelorum ad easdem explicandas convocant.

RESPONSIO.

Resp. 1ma. Facile concedimus de plebis, ecclesiæque fæce, Sagas multas & Magos esse; conditione tamen ut ejusmodi, si non nostra, saltem Avorum memoria, in Principum, Eruditorum, in Nobilium ordine, extitisse concedant, qui hoc obijciunt. Sed sint cuncti geni, stupidi, fide moribusque corrupti. Nos profecto hostis generis humani tanto facilius suum in rete capiet.

Resp. 2da. Gratis asseritur omnem hanc omnensam turbam Magorum, & Sagarum, rabiliariam esse: atra bile, seu Melancholia correptos, plures fuisse ex historia quidem patet, maxime cum diuturnos Carceres, Sævasque Torturas, iterato sustinuisent; qui- bus vel jocosissimi mortalium atram sibi bilem consciscerent; sed simul audaces homines, a Melancholia remotissimos, per omnes actus suos, responsionesque Historia Magiæ nobis præbet abunde.

G 5

Resp.

Resp. 3^{tia}. Imaginationis miram ac stupendam, nec raro delendam vim esse, nemo non novit, nemo aliquando non dolet: verum tantæ virtutis, extensionis, amplificationis, quæ eandem esse, ut vi imaginationis in lædendum hominem, pecus, atque frumentum determinatæ, humores corporis moveantur: ut nata exinde transpiratio characterem vivæ hujus imaginationis sibi impressum, secum intime commistum, gerat; ut hic stupendus Character absolute præpediat, ne, quæ alias transpiratio mox ab Atmosphæra absorbetur & annihilatur, jam spirituali imaginationis motæ impressione integra in absorbente Atmosphæra conservetur, integra per Atmosphæram, vento quantumcumque adverso, deferatur a motu semel ab imaginatione hominis nocituri immisso, in distans plurium passuum, multarum orgyiarum, imo non unius, sed centum miliarium; quis adeo demens ut hæc gratis afferentibus gratis concedat? An, qui Magiam negaturi, ejusmodi titivilitia gravi apparatu proferre audent, bonorum argumentorum non ostendunt penuriam? An non miserandum eorum est, qui ut rem captu difficilem, veram tamen, explodant, aliud quid tam sibi, quam nobis, captu impossibile, obtrudere fatagunt?

Profecto si omnis incantatio vera, non per diabolicam Magiam, sed per explicitam mox vim imaginationis unice peragatur, oportet eam inexhaustam, immensamque esse. Mota imaginatio Magorum Ægyptiacorum, Ranas sibi

bi repræsentantium, emanavit cum transpiratione raniformi non in *Pharaonem* Ægyptiæ Principes solos, sed in Urbis *Taneos*, ac cæsti Regni incolas omnes; & quidem sic, ut neque puer aut senex, neque Vir aut mulier, in tota *Ægypto* esset, qui non ubicumque locorum Ranarum Legiones cerneret, easdem die noctuque audiret coaxantes, atque insistentes in se & sentiret, & videret; dum inprimis nulla in Regno Rana adesset, nisi coniecto ante hanc plagam more. Nonne ad nequendum quod supra naturam in Magia inveniunt, imaginationem suam, inconstantem illam, errabundamque corruptæ naturæ nostræ cultatem, adeo supra naturam extollunt, ut longe plus difficultatis in Magia explicanda sibi consciscant, quam nobis ejusdem per auxilium Diaboli patratae expositio pariat?

Cum jam tertia vice Argumentorum ordo se iis respondere jubeat, qui a Magorum, præsertim autem Ægyptiacorum, operationibus Satanam plane excludentes, totum eandem opus ad causas naturales referre contendunt; adnectere hic debeo ipsam Textus libri *Exodi* de Magis *Pharaonis* expositionem Rev. *Mesenguy*. quem, ut S. S. Bibliorum haud minus doctissimum, quam piissimum Commentatorem, Eruditi existimant. Est in *Tom. II. Cap. V.*

„Hoc, atque similia relata a S. Scriptura Facta, an Operationes magicæ dentur, dubitare non permittunt. Veri Magi dantur; „Homi-

„Homines scilicet, commercium habentes
„cum Dæmonibus, horumque ope res nonnul-
„las efficientes, quæ naturalem hominum su-
„perant potestatem. Id quidem negari non
„potest, quod quidam effectus Magiæ adscri-
„bantur, qui vel extra Imaginationem incen-
„sam, vel extra nefandam mentitorum Ma-
„gorum imposturam, vel extra errorem at-
„que ignorantiam illorum, qui quidquid limi-
„tationis sui intellectus cancellos excedit, cau-
„sis supernaturalibus tribuere solent, nullibi
„plane existunt. Verum enim vero intelle-
„ctus perperam superioris dicti, ac periculo-
„sæ admodum incredulitatis indicium foret,
„id omne aut imaginationi, aut imposturæ,
„aut ignorantiae, aut alteri cuicumque natu-
„rali causæ, adscribere velle, quod Sacra Bi-
„blia ad Magiam, Dæmonisque operationem,
„indubitanter referunt. Sin enim auctoritates
„adeo manifestas explicationibus violentis, &
„Traditioni ignotis, eludere fas esset, licen-
„tia opinandi effræna fieret; neque vel unica,
„quam S. Scriptura refert, Veritas existeret,
„quam temeraria Philosophia suis argutiis, seu
„sophismatibus, non labefactaret. . . . Suffi-
„ciat id nobis probe nosse, quod Deo pla-
„cuerit permittere, ut ii, qui Ministri & In-
„strumenta Dæmonis erant, divina *Moyſis* mi-
„racula ad certum quendam terminum imita-
„rentur; quodque Dæmonis artificio atque
„potestate hæc efficerent.“

OBIECTIO XIV.

Falso tribuitur Magia virtuti diabolicæ, eo quod opera Magorum dicuntur homines evomere Ranas, Bufones, Scorpiones, Anguillas Clavos, Cultros, Gladium ences portiones, Linum, Stuppam, Aciculas, Offa integra, Ligna, Lapides, &c. non semel modo, sed pluries, imo per menses annosque.

Nam imo hæc omnia plebis debentur incitiæ & credulitati, qua astuti Magi Sægæque abutantur, ut dum ejusmodi animalia corporaque, supponere, mira sua astutia, atque dexteritate norunt, ignarum vulgus eosdem virtute naturam superante polere existimet. Hujus facinorosæ suppositionis rerum exemplis Historia scatet, eventusque quotidiani confirmant.

Sed 2do, si admitteremus omnes hæc Historias verissimas esse, ne minimum quidem Magiam diabolicam esse probarent. Bibliothecam Historiæ & naturalis & medicæ pervolvendo & hæc, & longe alia Animalium Insectorumque genera, ferum, æs, plumbum, cultrorum, gladium, sagittarum, vitri fracti, frusta haud exigua, acus, aciculas, &c. vel vomitu vel alvo, vel utero, vel pulmone, vel vesica urinaria ejecisse, legimus, quas ejectiones Philosophi & Medici non nisi naturalibus ascripsere causis: ita quidem ut insecta & animalia ex semine exilissimo, ignoranter seu

seu inspirato, seu deglutito, & per fortun
nutrimentumque domicilii nutrito, exclusa
excretaque fuerint, & metallorum ligno
rumque frustra a pueris, ab amentibus, imo
ab hominibus vaftris ad pecunias colligen
das deglutita, naturali modo e corpore
eliminenter.

RESPONSIO.

Resp. ad 1mam Solutionem. Astutiam at
que dexteritatem Præstigiatorum frequente
miremur oportet, eamque haud raro ad stu
pendos ejusmodi vomitus alvosque exhiben
dos admotam fuisse, ex verissimis novimus ex
perimentis. Verum quoque indubitatissimis
experimentis novimus, corpora ejusmodi mi
rifica multo majora, quam ab homine deglu
tiri potuissent, & adeo dum evomerentur, i
viarum angustis hærentia, ut ab adstantibu
Medicis digito extrahenda essent, certo cer
tius humano de corpore prodiisse, ut Part
1. Cap. 1. constitit. Non concludamus pro
inde ex fictis vera non dari, sed vera extare
quia fingitur. Suum non negat Pantomimu
exemplar. Neque astuta Virtutis simulatio
nulla mortalium pectora vera virtute orna
docet; imo potius simulatio prototypi ver
tatem demonstrat.

Resp. ad 2dam Solutionem. Clari Viri qu
vel legerunt, vel ipsi viderunt, per varia
corporis vias heterogenea corpora, in obj
ctione enumerata, eliminari, idque modo p
niti

tus naturali; nimium concludunt, si ejectionem similibus omnem soli tribuant naturæ. Idem cum ipsis, ab infantibus puerisque de-
glutita, & vomitu denuo reddita ligna, ossa
animalium, nummos; glomeres ferici, pan-
es; ut profecto aut deglutiri, aut vomitu
non possent, præ mole, rigiditate, aspredineque,
obstuisse mirarer. Minime vero inde confe-
ssum id, quod quæcumque similia horum
reprehenduntur, modo æque naturali contige-
re. Hoc tamen ut nobis persuadeant Au-
res nonnulli, mirifice se torquent. Con-
stat in morborum historiis multa *primum*
credulitate pro veris dari, quæ arte præ-
giatrice naturali prodierint: *Secundo* multa
vera esse quæ de deglutitis, ejectionisque enu-
meratis rebus enarrantur. Ipse dedi historiam
militis, cui cum suis combibonibus id moris
esset, ut ad noctem omnes ebrii sua singuli
ocula vitrea dentibus ruditer commolirent,
deglutirent. Vide *Tom. XV. Rat. Med.*
cap. III. Alius militis, qui Nummorum au-
rum bonam copiam, ne eam sibi furaren-
tur hostes, deglutierat, diu retinuerat & tan-
tum artificiose valde vomitu, denuo expule-
rat, *Tom. I. Rat. Med. cont. Part. II. Cap.*
II. Infantis demum magnum nummum de-
glutientis, ac post 63. dies alvo reddentis.
id. Tertio. Sponte quoque fatemur infe-
riorum, etiam majorum, ovula ignoranter
posse deglutiri, & ubi exclusa fotaque creve-
runt, per Superiora aut Inferiora eliminari.
Sed ut quidquid naturali modo explicari pos-
sit,

fit, ad supernaturalem minime referamus. Laudamusque vehementer omnes, qui, quoad ejus fieri possit, nihil omnino ad supernaturales causas referant, quod explicari intelligique per naturales possit.

Verum enim vero post centenos sic expositos casus, id minime consequitur, ut non contigerint, quos legibus naturæ non explices. Provoco ad Historias a me *Partis I. Cap. III. §. III.* enarratas. Si, qui has prodiderunt Autores, testes fuerint autopti; si iidem sapientia, eruditione, judicioque eminuerint; multam merentur a nobis fidem: Si similia phænomena observata sint instrumentis, atque characteribus, in lecto inventis, & ablatis iisdem mox cessaverint; si apud alios omnia symptomata, per menses continuata, mox si-luerint, ex quo Maleficus, multa pecunia il-lectus, magia magiam ad lectum solverit; si post educationem acutorum, vulnerantiumque corporum, mox salus citra incommoda vulne-raque redierit; utique fateamur necesse est, quemadmodum in multis imposturam, sic quo-que in non paucis inconcussam prædominari veritatem. Atqui ita se res habet, ut histo-riæ verissimæ, loco mox laudato enarratæ, fi-dem faciunt. Ergo non omnium negatio, sed prudens fictorum a veris requiritur distinctio.

Exemplum hujus egregium dedit nobis anno 1755. Clar. Vir *Paulus Valcarengbi*, in *Dis-sert. epistolari ad Episc. Veronensem de Juven-cula Veronensi, quæ Saxa, lapides, variæ mo-lis*

PARS II. CAPVT III. 113

s & figuræ, frusta vitrea, & ferrea, acus, atenas ferreas, &c. jam XIII. annis, per superiora & inferiora eliminabat. Sic enim naturalem hanc omnem operationem esse ro- ris unguibusque defendit, ut tandem finem hoc modo imponat: *Nollem tamen quempiamquam inde fortasse deducere me ideo, quod in latis circumstantiis naturales solas sufficere rufas, opinor, nulloque modo Dæmonis hiectionem admitto, id semper, & in aliis quiscumque casibus, sentire velle. Dementis im & scelesti hominis hoc esset, sacrisque aginis e diametro oppositum: quod ideo a me alienum est, atque, favente Deo, in postem quoque futurum semper confido. Et quia regii Mercklini sententiam tam apposite hic ferat Valcarengbius, nequeo quin eandem e inferam.* „Credulitate laborant, inquit Mercklinus, & in excessu peccare videntur: quidem inter morbos nullum prorsus ad in- tantationem accersere decet, etiam si abstru- ssimis, & insolentissimis symptomatibus sti- gatus; nisi eum ex naturalibus, vel po- ius præternaturalibus causis deducere nul- o modo licuerit, adeoque omnem natura- um causarum potestatem transgredi ac su- erare deprehendimus; tunc enim de super- aturalibus, seu transnaturalibus cogitan- um: alias socordis & simplicis ingenii indi- ium esset ad supernaturalia confugere velle, bi naturalia suppetunt.“

Hic quoque Viri, neque creduli, neque eoccupati, magni Hoffmanni, modus di- Haen de Mag. H judi-

judicandi erat , *Tom. IV. Diff. de potenti Diaboli in corpora.* Pro fundamento dicendorum *Plinii Historici* hanc ponit sententiam „Quemadmodum multa fieri non posse, prius „quam facta sunt, judicantur; ita multa quæ „que, quæ antiquitus facta, quia nos ea non „vidimus, neque ratione assequimur, ex iis „esse, quæ fieri non potuerunt, judicamus „quæ summa insipientia est.“ Applicat deinde hanc *Plinii* sententiam ad disputationem de Magia, & æque eos damnat qui nimium *Diabolo* & incantationibus *Sagarum* tribuunt eaque, quæ ex mere necessariis & physicis causis fluunt, hisce adscribunt; cum alii contra plane nihil potentiae *Diaboli* concedant, imo operationes ejus in corpora penitus negent. . Certe in rebus Facti sola autoritate est nitendum. . . Iam autem num majori unquam auctoritate historia Factorum firmata, & robata sit, quam ea, quæ docet varios effectus *Diaboli in corpora naturalia*, & hominibus merito anceps hæreo. Gravis hæc gravis *Autoris* sententia est.

OBIECTIO XV.

Si quid veri Magia haberet, si Magorum constarent cum Dæmonibus pacta, an non cerneremus Sagas, Magosque, divites quod Deo, summo bono renunciante Angelo prævaricatori, principi potentissimo, se totos dent; divinosque deferant honores? E re infernalis hujus Principis esset, eos divitiis cumulare, quo & fides

PARS II. CAPVT III. 115

les ipsi manerent, & exemplo verboque multos alios a Deo apostatas, qui sibi, superbissimo Spiritui, cultum divinum præstarent, redderent. Interim an pauperior, an egestate pressior, an miseriis cumulatior, gens tellure geritur, quam ea Sagarum Magorumque? Vix videtur inanitatis Magiæ clarior esse, validiorque Demonstratio.

RESPONSIO.

Resp. Ima. Si Magiæ existentis demonstrationem omnia hucusque dicta dederunt, non videntur oppositæ sententiæ demonstrationes.

Resp. Ilda. Noruntne, qui hoc obijciunt his, sic omnes Maleficos, ut non nisi egestatem totam hanc plebem esse tuto asseverent? Nos profecto, illosque illorum pars plurima videt, cum suo tenebrarum Principe tenebras regens, quo certius, diutiusque, noceat. Cæcum Historia nos docet Viros principes, homines sapientia, divitiis, summisque dignitatibus inclytos, Magiam excoluisse.

Resp. Iltia. Etsi verum sit eorum, qui iustum in manus incidunt, plures multa premestitate, minime hoc ad artem negandam fallax Spiritus suos fallacia pascit, captosque in rete tenet. Lucro pauculo spem facit honoris. Spe semper allecti, alacriter sua immitate pergunt. Exempla hoc aliis in rebus confirmant. An nostra Alchemistica gente superiorem noris? An dilapidatis cum probris, tum divitum, quorum crumenas emun-

xerint , pecuniis , eo ardentiores in Lapide philosophico quærendo, obstinatioresque, non videris ? Simulatum quandoque lucri tantillum summas in spes erigit animos ; cum autem spes longa corpora ad longævitatē disponat, longam Alchemistarum vitam magnus *Boerhaave* hinc explicabat. Interim egeni vivunt, pauperes moriuntur. Si in Arte fallaci atque impossibili, spes sic obcæcat hominem, quid in Magia non debet facere, quando subinde quid lucri miseris suis afferat cultoribus ? Ipsaque hac spe Diabolus illos sibi arctius devincit, ut impietate in Deum, injustitia odioque in proximum, eo securius pergant.

OBIECTIO XVI.

Abunde constitit per ea, quæ *Partis I. Cap. I.* fusè dicta sunt, Magiam maximam originis partem præjudiciis cum Vulgi, turpitudinem, ipsorumque *Inquisitorum fidei* debere ; constitit millenos homines Magia reos habitos esse, qui, quid Magia esset, ne unquam quidem audivissent : constitit Iudicum sæpe avaritiem insatiabilem criminationes, a præjudicio & ignorantia natas multiplicasse : constitit denique accusatorum confessiones, astutia, & horrenda, inauditaque crudelitate, extortas, ab iisdem tamen, suam innocentiam per omnia sacramentis, centies revocatas fuisse. Itaque ut ne umbra quidem Magiæ post hæc omnia supersit, soliusque & ignorantiae, & barbariei, & auri sacræ famis, figmentum sit.

RE

RESPONSIO.

Resp. Ima. Historia Magiæ ista, a Magiam
gantibus tradita, Hyperbolam in eo sapit,
od vera quædam exaggerando, & necessa-
tacendo, falsam nobis rerum exhibeat ef-
iem. Quando temporum illorum calamita-
n lugent, cur complurium cum Ecclesiasti-
rum, tum civilium Iudicum, eruditionem
n attendant? non laudent æquitatem? non
ansuetudinem, integritatemque extollant?
ar confessiones citra blandimenta minasque,
ra torturam aut crudelitatem omnem factas,
que Maleficorum sive obduratorum, sive re-
iscentiam, testimonio ipso confirmatas, cal-
iuscule reticent?

Resp. Ilda. Neque si exaggeratio Iudicum
porantiæ, crudelitatis, avaritiæque, nulla
e peccaret, an probaret id, quod Objectio
ofert, argumentum? Qui hoc modo ratio-
nantur, videant, quo præcipitent sese. Quan-
anno 64. *Romam* flammis in sui oblecta-
entum *Nero* Imperator consumserat, ac in-
ndii culpam in Christianos, jam undique
iosos, conjiciens, numerosissimos illorum,
quam incendiarios, crudelissimæ morti
posuerat; an Romani, qui innocentia Chri-
anorum convicti erant, bene conclusissent
c extare, nec extitisse unquam, incendii
men? Si *Verres*, si *Mezentius*, si *Nero*,
Domitianus, & id genus centeni alii, homi-
s quos odio habebant, quorumve inhia-
nt possessionibus, furti, cædis, proditio-

nis crimine accusaverint, mortique tradiderint, qui omnes tamen fuere innocentes; an qui hanc gentem innocentem plorabant, si nullum unquam furtum, nullum læsæ Majestatis crimen, nullum homicidium extitisse conclusissent, nonne risissemus illos? Et ut aliquid proximius in rem dicam; Non sine animi dolore & moerore fatemur tempora extitisse, quibus hominum haud sane pauci Hæresos accusarentur, Inquisitorum ignorantia crudelitate, auri cupiditate, ad falsam sui accusationem adigerentur, & vel morti, vel bonorum confiscationi, vel exilio adjudicarentur, atque ad sententiæ executionem usque integræ suæ fidei Deum testem invocarent. Numquid ergo secundum hoc fuerit principium, & jure quidem, conficiant Hæresin nullam vel extare, vel extitisse unquam ut igitur cum tanta Orthodoxorum falsa hæreseos accusatione, & damnatione, Hæresis tamen extitit semper, ita similis conclusio & de Magia erit.

OBIECTIO XVII.

Ipsa Historia Magica nihil apertius docet, quam quod mera impostura, ridicula jactantia, arsque plane præstigiatrix sit. Et Sacraë Paginæ hoc ipsis hisce verbis testantur hoc credidit Ecclesia vetus, hoc multoties asseruerunt Ecclesiæ Patres, Doctores, Historiographi; quemadmodum toties contra Adversarios nostros, quidquid reclamaverint hi, demonstratum fecimus. Opus ta

me

men est novis hoc confirmare demonstrationibus, ut convictus quisque sit auguria, incantationesque individuas Idololatriæ comites esse, & ut olim, ita adhuc apud idololatrias gentes, ut ut ridiculas perpetuo exerceri.

Primo consulendus hic *Kæmpferus* est, tam in *Historia Iaponiæ*, quam in *Amœnitatibus exoticis*. In *Hist. Iap. Lib. III. Cap. V.* ordinem religiosum *Iammabos* Sacerdotum montanorum describit, se morbos magice curare contendentium, idque pilulis confectis ex charta, in qua Monachus ad enarrationem ægrotantis inscribit characteres, hanc in idoli locat altari, miris gesticulationibus sacram facit, confectasque ex eadem pilulas, *Goof* dictas, cum aqua de flumine, aut fonte, non minore superstitione hausta, porrigit ægro. Quam inanem atque fallacem hanc prætensam Magiam ipsi ducant *Iaponenses*, vel ex eo liquet, quod suum *Goof* non sumant, nisi quando irrita consueta Patriæ Medicina, morbus in desperationem tendit. Quantum ad cæteras decantatæ *Iaponensium* Magiæ partes attinet, in revelandis Arcanis, in Accusatorum culpa innocentiaque detegenda, in corporibus adversus arma & ignem armandis, nullam unquam demonstrationem deprehendit.

In *Amœnitatibus exoticis politico-physico-Medicis Fasciculo III. Obs. XV. idem Kæmpferus*
H 4

pferus exhibet nobis *Persarum*, & *ulterioris Asiae Indorum* Magiam, in qua p. 65 *Indi* Dei *Wisthnu* festum, cui cum variis Europæis adititit, describit. In hoc festo *Malabarico* Vestales virgines, huic festo peculiariter sacras, Sacerdotes populo primum proferunt modestas, reverenterque, quem admodum ad sacra decet, incedentes: mox dein genios pravos in easdem, ut ajunt, immittunt, sic ut nullæ hic desint Dæmoniacorum gesticulationes. Tandem quo Idolæ Majestatem potestatemque plebs relciat adoretque, Vestales horæ spatio in Templo præsentem neminem, morantur, elapsaque hora has æque quam principio, modestas, compositas, reverentesque, exhibent populo Sacerdotes.

Verum *Kæmpfero*, cæterisque *Europæi*. visum hoc probabile fuit, Electuarium ex herbis insaniam, convulsionemque inferentibus, compositum, Vestalibus datum fuisse. unde Dæmoniacarum consimiles redditæ fuerint: in Templo vero, quemadmodum *Indo-Batavi* quis per ostii foramen vidisse se putat, porrectum Virginibus Antidotum fuisse. Et *Obs. XVI.* totus est hic Itinerator doctus in Ligatura, sive conjugalis copulæ impedimento *Indorum*, ac potissimum *Macassarorum*, describundo; notatque Christianis Orientalibus, iisque ditioribus, moris esse, ut Magus, vel Saga, Matrimonialibus Ceremoniis adsit ipse, vel ipsa, quæ deligare, si Maleficus quis ligasset, actutum pos-

posset: quibus Ceremoniis ipsum se interfuisse asseverat quidem, at vero vanas modo gesticulationes, falsas suppositiones, merasque imposturas esse, cunctas hasce ceremonias arbitratur.

Vidit itidem *Kæmpferus* commune illud spectaculum *Indorum* in *Deæ Rauni* honorem, quæ ipsa olim Heroïna, non nisi fuso cruore, ludisque palæstricis, solere delectari dicitur. Septem igitur nobiles Athletæ a machina peralta duabus uncis ferreis, per musculos dorsi adactis, suspendebantur, alter post alterum, una manu gladio, altera ingenti clypeo, muniti. Tribus continuis vicibus templum hac mobili machina circumvecti, fortiter arma Lanistarum more vibrabant; tum etiam Caput, Axillas, & Crura histrionum lepore, veluti per aera natantes, motabant, ne minimum quidem ex suis actionibus, & ex crudeli cruentaque suspensione doloris indicium præbentes. Clarus autor totum valido narcotico, ne-tiquam vero causis supernaturalibus ullis, tribuit.

Secundo. De Nigritarum Magia plures testes a Magiæ Defensoribus laudantur. Verum invenimus testes haud sane paucos, qui & longitudine temporis, quod apud ipsos triverint, & commercio, quod continuo cum iisdem habuerint, autoritateque, qua iisdem complures annos præfuerint, majorem ceteris fidem merentur. Porro rident

hi cunctam illorum Magiam, tanquam mera idololatrorum Sacerdotum præstigia, licet hæc vero cum Dæmone commercio fieri censeat plebs credula.

Sic *Wilhelmus Bosmann*, qui longa annorum serie, *Batavæ Societatis Indiæ occidentalis* autoritate, præfuit Nigritis ad *aureum*, ut vocant, *littus in Guinea*, *Epistola X.* longe lateque describit nobis rudis hujus *Africani* populi Auguria; false autem ridet sacerdotum, aut Magorum calliditatem, quod in fictis suis sive auguriis, sive auspiciis, mille adhibeant imponendi artes, ne fucum plebs subolfaciat. Vt *Bosmannus*, sic *Ioannes Morgan*, Anglicus scriptor, *Historiæ Barbariæ Tom. 1. Cap. V.* relata infelici expeditione *Africana* Imperatoris *Caroli V.*, ejusdem ita infortunatæ in causas indagavit, cum ipso in loco esset, idque eo attentius examinavit, quod *Classis* navalis imperatoriæ clades Maleficio tribueretur. Historiam hanc ex Gallico Autore *Laugier de Tassy*, atque ex *Algerinorum* relatione, Diabolo adscriptam traditurus, in antecessum nos præmonet anilibus fabulis, quam veritati, similia cuncta esse, quæ perhibent illi.

Doctus Vir *Ioannes Egede*, in Libro de ea *Americæ* septentrionalis parte, quæ *Vetus Grænlandia*, seu *Fretum Davis*, vel *Davidis*, appellatur, *Cap. XVII. De Religione*, seu potius superstitione, *hujus populi*,

puli, apud quem *Daniæ* Regis jussu Missionarii munere XV. annorum spatio sanctus est, multa nobis retulit eorum, quæ Incolæ de suis & Magis, & Exorcistis, secum communicaverant, hosque didicit ab illis esse distinguendos in Viros spectabiles, cum Spiritibus cælestibus conversantes, momentoque temporis ex ædibus in summos cælos raptos, ubi a Viris sapientibus, prædecessoribus suis, instruuntur de agendis; & in Magos, ac maxime in Sagas, quæ sua Magica arte hominibus nocere in vita bonisque contendunt; priores multo honore donisque gaudere, posteriores vilipendi, imo quandoque, ut societatis humanæ pestes, morte plecti. Porro utriusque generis artificia Autor, post XV. annorum experientiam, non nisi mimica, & lucrificabilia esse, arbitratur.

RESPONSIO.

Resp. ima. ad singulas Objectionis partes mul. Qui retulere has observationes Autores, se Magiæ negatores declarare minime ventur, adeoque testimonia pauxillum suspensa reddunt. Concessis vero, quæ volunt, omnibus, consequitur id, ut vera Magia haud æquo apud singulas idololatrias gentes exerceatur; utque sint, apud quas plane præstigia vix duntaxat sit; sicuti ex prioribus constitit esse, quæ veram eandem possideant, colantque. Verum vix admittere negantem ipsorum sententiam possumus, propter ea ipsa, quæ

quæ ipsis inter narrandum hinc inde elapsa sint. Quæ ordine hic enarrare operæ pretium erit.

Ac *primo* quidem *Kæmpferus* in sua prima historia relegendus est. Eo quod *Iaponenses* suas sacras pilulas non fumant, nisi in summo moriendi periculo, credit nullarum virium esse, cum alias maturius easdem adhibitori essent. Non video conclusionem justam esse; nam videtur hoc medicamentum magicum non nisi supremo morbi discrimini reservari, hincque maturius non assumi: quia vero tunc assunt *Iaponenses*, idque perpetuo; an non inde juvamen sæpe habere videntur? Profecto usus obsolevisset, si sacerdotum ars mere ludicra foret.

In *altera* historia idem Itinerator, ac Medicus, censet *Vestalibus Virginibus* Electuarium ex herbis, convulsionem fatuitatemque generantibus, porrectum fuisse, ut insanirent: & quod Dæmoniacarum more insanientes, inque Adytum Templi reductæ, intra horam sapientes modestæque in populum remitterentur, dato adscribit Antidoto. Quo utroque & insaniam, & sanam mentem faciente Medicamine, sacerdotes credit fucum populo facere, ac si ipsi Genios pravos in Vestales immisissent, & *Dei Wistbnu* potentia tanta esset, ut fugatis Dæmonibus sana cuique mens rediisset. Ad confirmandam autem suppositionem suam, quam mirificæ ad cerebrum corpusque turbandum sint potiones *Malabarorum* expertum se narrat in se ipso, sociisque suis fuisse,

PARS II. CAPVT III. 125

isse, dum ab illa gente convivio excepti, dicrum omnino exhiberent spectaculum.

Nullam ergo Magiam diabolicam dari ratus *Tempferus*, cum videret *Vestales juvenculas* & seriis modestisque mox dæmoniace furibundas, audissetque hoc a sacerdotum coetu acodæmonibus, a se in easdem missis, adtribi, quod ipse fieri negabat posse, maluit lectuarius insanum pro causa suspicari; cuius suspicionis nullam vel minimam rationem habebat, nisi quod cæterum tam subito, inque singulis, natam insaniam, tamque subito oppressam, capere non posset. Quod vero biennium in *Iaponia*, hemipolis fere Regni, transigens, nunquam suam sine ullo fundamento captam suspicionem vel minutissimo experimento potuerit probare, est profecto quod miremur; quodque gentis in eodem cultu, cum eisdem terrificis, stupendisque ceremoniis, perseverantiam & fidem expertus, nec ad falsitatem demonstrandam tanto tempore aptus, mentem non mutaverit, est quod capere nequeamus.

Verum *Puellas Vestales*, infanientes antiprato dato, relipuisse *Vir Indo-Batavus* videtur: ergo per vim antidoti intelligitur antea infaniens venenum exhibitum fuisse, sufficienterque probatur.

Nisi me animus fallit, non video hoc exade contequi. *Indo-Batavus* ille narravit antidotum datum *Vestalibus* in Adyto Templi: Adytum autem hunc adeo spatiosum fuisse, ut

ut universi templi tertiam amplitudinis partem coæquaret: in tam vasto ædificio unicam modo lampadem splenduisse: ac tandem se non potuisse nisi per ostii foraminulum quid videre. Conclusionem relinquo Lectoribus.

In *tertia* historia, ubi negat copulæ conjugalis ligaturam, nullam suæ negationis rationem afferens, mero ratiocinio se rem conficisse putavit.

Sed in *quarta Kämpferi* historia quid memorabile se offert nobis. Vidimus enim clarum hunc Autorem eam Opii adscribere Virtuti, quod an credibile videamus. *Primum* notandum est Athletas illos septem a peralta Machina pendere, duobus unicus ferreis, in dorsi musculos infixis. *Secundo* eos sic suspensos una manu Clypeum, altera gladium, vibrare fortiter debere, ita ut unci in dorsi musculos infixi, & eosdem, & tendines, & nervos, convellere lacerareque, ac varias & sæpe notabiles hæmorrhagias, vehementesque convulsiones, creare debuerint. *Tertio* Athletas in horrendum hunc modum pendulos, circum integrum Templum circumvehi *ter* solere: sic ut motus ille continuus, atque diuturnus, avellere & dilacerare dictas partes vehementer debuerit, corpusque totum in enormes agitare convulsiones. *Quarto*. In terna hac circum Templum circumductione eosdem caput, axillas, cruraque motitare, ac lepore Histrionum veluti per aera natare debere; unde dolores, convulsiones, dilacerationes, vehe-

ehementer augeantur oportuit. Nihilornias Athletarum horum nemo vel signum datat molestiæ, aut convulsionis, aut doloris, aut deficientis cruoris; nemo vel in ipso imani Sacrificio hoc, vel postea, Vulneribus, convulsionibusque, periit.

Causisne igitur naturalibus miranda hæc Phænomena, an supernaturalibus, tribuenda sint? æritur.

Naturalibus *Kæmpferus* censet: *In circum,* quit, *qui suspendendos stringebat, me con-*nuo intrudens, *video a Brachmene pro-*nari ex nucis Cocos putamine haustum ali-*am, procul dubio narcoticum, qui* dolores sopiret, *quos a Deo, templi præside,*holeri credebat *populus. Interroganti mihi*responderebat *sacerdos: Succum esse Lansjes,*em adversus sitim & deliquium propinarent. *Lansjes est Nux Cocos immatura, liquorem*alcem continens, *qui successu temporis coagu-*tur in nucleum.

Credit ergo *Kæmpferus* non verum succum Cocos, sed narcoticum, propinatum fuisse suspendendis. Condonarem Medicinæ ignaro hanc suppositionem: qui vero condonabo eam Medico, qui virium simplicium apprime gnatis, nosse debuisset Narcoticum esse non potuisse, quo crudelissimi, continuo post Narcoticum assumptum millies renovati, & non erendi mortalibus, dolores ita sopirentur, ut *minimum quidem, sicut ipse scribit, ex actio-*bus & cruenta suspensione, præberent *dolo-*ris

ris indicium? An ejusmodi existat in rerum natura Narcoticum, seu Opiatum, quod crudelissimos dolores consopiat, causa dolorum atrocissimorum & continua, & assiduo renovata? Experimento novimus quam parum formidanda narcoticorum dosis dolores cancrofos, v. g. Vteri, aut sopiat, aut saltem leniat, quia perseverat causa doloris. Vt ne a granis LXXII. Opii quidem, pluribus consequentibus noctibus datis, utero cancrofam mulierem ne vel minimum oculis somnum vidisse viderim. Ast, inquires, Narcotici vis aucta adeo fuit, adeoque liberalis data ejus dosis, ut debuerit soporare dolorem. Igitur ne hæc enormis Opii copia sopivit dolores, ut ne renovata quidem assiduo causa, vel minimum perciperentur; & interea non affecit vel hilum Cerebrum, cum nobiles Athletæ toto ceremoniarum tempore Clypeum, gladiumque vibrarent, atque corpus, singulosque artus, histrionico more perpetuo agitent, corporisque proprii pondere magis magisque transfixos musculos dilacerarent? Igitur Autor noster, qui optime novit a Narcoticis id, quod prætendit, præstari non posse, hoc superfluum unice ideo quæsisse videtur, ne in hac idololatriæ pompa diabolicam agnosceret operam. Tutius credidisset, fide sacerdotis, esse Nucis *Cocos* succum, qui copiosus, lacteus, dulcis, blanditie fatuus, sitis retinguens ardorem est, ut pluries gustavi, & expertus sum.

Immo

Immo vero, inquies, ipse *Kämpferus* testatur se, pluresque sociorum, convivio apud *enjanos* exceptos, tali narcotico potionatos fuisse, ut omnes fatui, in Cachinnos soluti, rubeas & irides vehi sibi visi essent, donec æternam crapulam edormivissent. Demus hoc: an illustris noster Itinerator cum sociis crudelissima tortura cum Athletis vexatus erit, ut putet se effectus ejusmodi, atque illi considerant, edidisse? An Athletæ in Cachinnos continuos durantibus istis Ceremoniis solerentur, ut illi? Nihil ergo simile inter hosce illos fuit.

Sed crudelissima hæc idololatriæ ceremonia & magis communis apud gentem hanc est, aliis comitata exercitiis, quam quidem *Kämpferus* notat. *Dapper in Asiæ descriptio* pag. 160. nobis Religionem *Brabminorum* narrat, ac omnia vota, ac pœnitentias, quas pro peccatis suis, seu sacerdos, seu ipsi sibi, imponunt, etiam eleganti tabula repræsentat, hanc nobis, ut frequentem pœnitentiam, ut votum, effigie monstrat. Hic nulla mentio alicujus aut potus, aut medicamenti: hic pœnitens longo tempore ab uncis, dorso carnes penetrantibus, suspensus, aera scuto gladioque verberat, in Deorum laudem hymnos cantat, & *Sclopetum* sæpius onerat, & exploret. Et feminæ, æque quam Viri, hoc sive voti, sive resipiscentiæ, exercitium subeunt:roxque una cunctorum est, nihil aut percipi de doloris, aut prava symptomata sequi.

Haen de Mag.

I

Merito

Merito igitur jure concludo, non posse causis ullis naturalibus hoc idololatricum exercitium adscribi, sed Diabolicum opitulari auxilium. Atque hæc sat superque de *Kæmpfero*.

Objectionem petitam ex *Bosmanno*, & *Morgan*, paucis expediam. Per omnia constat utrisque animum esse omne negandi magicum. Forte jure etiam negarunt, cum tot imposturis sæpe Magia simuletur. Hoc nunc quo modo probaverint, audiamus. Historias suas enarrant, & nulla data ratione imposturas vocant, affatim rident, & ad alia transeunt. Ergo quod ex hisce objicitur nobis, profecto nullius est ponderis.

Tandem ad Objectionem, ex *Missionario Egede*, petitam, dico eum ita negasse Magiam, ut vel in dubium vocare eam, vel admittere aliquando visus sit. Quid enim aliud, postquam negare Magiam visus esset, hæc ejus animadversio significet? *Quamvis hæc omnia asseverant Incolæ, ait, haud facile inducor ut credam in hisce seu Vaticiniis, seu Exorcismis, aliquod verum intercurrere cum Diabolo commercium. Quantum enim mihi apparet videtur mihi & Circulatoria eorum Ars esse & præstigiatrix, & mendax, qua apud illos callidissimi, cum laute solvi ipsis soleat, abutuntur. Negari tamen penitus non potest, quin Diabolus cum iisdem cooperetur. Præstigatorumque princeps sit, quo miserandas hasce Gentes sibi captivas teneat, neve Deum*

ve

PARS II. CAPVT III. 131

rum agnoscant, prohibeat. Qui igitur ne-
 t Magiam & non negat, is contra veræ Ma-
 e sententiam laudari, neque opponi, nobis
 bet. Dicit tamen, inquires, haud facile in-
 ci se, ut Diaboli credat intercurrere com-
 ercium. Hoc dicit vel quia rationes habet,
 el quia magiam veram non dari fere credat.
 ulla autem rationem dat cur Diabolum ad
 agiam *Grænlandorum* non admittat; nul-
 nque rationem, ob quam vel facta ipsa ne-
 t, vel per causas naturales explicet: Ergo
 entis præoccupatione videtur fere negare
 aboli ad Magos concursum, sic tamen ut
 sua opinione dubitare valde nonnunquam
 deatur.

OBIECTIO XVIII.

Nunquam magis dæmoniaca Magia radi-
 citus evulsa est, quam Viri doctissimi *de la*
Chapelle eleganti Tractatu. Scatet quippe
 historiis antiquorum, recentiumque dierum,
 quibus evincitur solius naturæ opus & ex-
 ercitium esse omne *Ventriloquorum* porten-
 tum. Sic quidem, ut, cum extiterint, ex-
 tentque Ventriloqui, quorum mentem, non
 detestanda cum *Principe & Rectore tenebra-*
rum harum conventio, sed verus Religio-
 nis, verus *Patris luminum* cultus & amor,
 explebat, error nullo modo condonandus
 sit velle gastriloquos Dæmonis opera agi.
 Si itaque nullo modo Dæmonum, sed sin-
 gulare naturæ opus sit, an secundum sæcu-
 lorum elapsorum ignorantiam illos, quos

1 2

Pytho.

Pythones natura fecit, vivis ultra licet comburere flammis? An una non cadit omnis de vera Magia error, eo quod, sicut Pythoneum, ita Magorum, Augurumque omnium artificium deprehendatur esse πολυδυναμῆς Naturæ opus?

RESPONSIO.

Laudamus eruditi Viri *de la Chapelle* opus, cujus Epitomen lubens dedissem, ni argumentorum historiarumque vim infirmasset Extractum: unde potius ad opus ipsum mitto Lectorem. Gratias ipsi referre Ecclesiastici, Politici, Iurisconsulti, Medici, ac Physici, debemus, eo quod, quidquid de hac materie utile, & necessarium scitu erat, ex tenebris eruerit, & in tam clara luce collocaverit, ut haud parum inde didicisse ultro fateamur. At vero cum non in omnibus cum illustri Auctoritate convenire, neque inde id, quod ille, per omnia concludere possimus, licebit nobis earum rationes proferre, quæ, ne hucusque assentimur, præpediant.

Operis enim Conclusio ea est, ut cum Pythone omnis omnino Magia diabolica e rerum natura exulet, neque ullus in posterum aut Magus, aut Saga, aut Incantator, morte puniendus sit. Huic vero Conclusioni quænam fundamenta substraverit Auctor, inquirere operæ pretium est. Porro argumentum suum sic format.

Ve

Ventriloquos creditum fuit non naturæ, sed Satanæ auxilio, tales esse, ob idque mortis supplicio dignos.

Atqui Ventriloqui non Satanæ, sed Naturæ viribus, ventriloquium exercent.

Ergo per omnia Sæcula perperam creditum est eos & Diabolo agitari, & morte dignos esse. Huc ejus redit totum opusculum.

Singulas ponderemus propositiones. Majorem censeo sic esse distinguendam: Ventriloqui, qui hac sua arte neminem unquam aut ducere, aut lædere contenderunt, neque quod naturæ vires superet unquam aut fecerunt, aut facere tentaverunt, crediti sunt & Diaboli potestate agere, & mortis rei esse: ego Majorem. Ventriloqui, quia hac sua potestate alios lædere, alios ad impietatem ducere conati sunt, quique prodigia viribus humanis certo certius superiora ediderunt, Diabolica potestate egere, necisque digni, habiti sunt: concedo Majorem.

Ad Minorem respondeo quoque distinguendum: Qui non a Dæmone, sed natura & industria, Ventriloqui dicebantur, extiterunt semper, sed numero paucissimi: concedo. Ventriloqui omnes ab orbe condito, in dies usque nostros, non Dæmonis, sed propriæ Naturæ viribus, exercuerunt ventriloquium: ego minorem. Et pariter distinguo Consequentiam.

Distinctionis autem rationes hæc dabo.

I. Leges in *Pythonas* latae ideo hos morti supplicio plectunt, quod sua arte vel ad Idololatriam, vel ad Dæmonum cultum, homines seducere studeant; vel quod simul perficere ea conentur, ac reapse perficiant, quam nemini mortalium per naturæ vires perficere datum est. Evidentum hoc prima mei Operis parte fuit.

II. *Pythones* appellantur in Legibus omnes Magi, & Sagæ, Auguresque; ita ut nunc hoc, nunc alio horum nomine, recenseantur Idem & in prima hujus parte probavi.

III. Doctus & sagax Autor per omnes suos labores non potuit, in universa trium Sæculorum totius *Europæ* historia, ultra 12. aut 13. homines, natura industriaque *Pythonas* detegere: qui profecto ad eandem conclusionem de *Pythorum* omnis mundi ætatis Myriadibus formandam, nihil prorsum faciunt. Rectene ab his paucis concludat ad omnes?

Ponamus Regnum quoddam vastissimum adulterina Moneta infame esse: ponamus præterea in eodem Regno, post sedulam inquisitionem, genuinas Monetas numero duodecim inventas esse: justone concluderem nec esse ibidem, nec fuisse unquam, ne vel unicam quidem adulterinam Monetam?

Si contingeret me apud gentem populosissimam esse, quam aut otiosam, aut ebriosam, aut proditoriam, aut maledicam, vetus fama veraque ferret; ego autem in Historia gentis a ter centum retroactis annis duodecim homi-

nes

s detegerem, qui vel laboriosi, vel sobrii, vel sinceri, vel veridici fuissent; an jure considerem falsam esse, quæ huic Nationi iniusta sit, infamiam?

Imo si longe numerosiores invenissem, qui infirmo gentis charactere vacarent, intempera mea Conclusio foret. Per solas suas naturæ astutiæque vires, addiscunt multi vafri homines tam vividum referre *Epilepsiæ* simulacrum, ut Epileptici revera esse bene multis videantur: quorum multa exempla in *Rat. Med. Tomo V. & XV.* cum publico communicavi. Igiturne, detecta toties fraude, facillime concludam neque veram existere, neque unquam extitisse, Epilepsiam? An quod ab antiquo retro tempore, hodie dumque, tot sint homines Dæmone ficto obsessi, rite confecero nulli vere obsessos unquam fuisse? Vide quid *ibid. XV.* de Dæmoniacis notavi.

Igitur egregius Autor duodecim suos, quos Pythonas vocat, per naturam industriamque pervenisse, ut possent, si vellent, multis hominibus species imponere; posse quoque ad pravas conclusiones ea, qua pollent, facultate abuti, non potest concludere, multosque forte horum similes ante 1000. 2000. 3000. annos extitisse, hominibusque imposuisse, conjectare quidem inculte potest: ultra vero nihil: quod enim ultra conficere ex iisdem contendit, minime inconsequitur.

IV. Nimius est ad ceteros Magos omnes assensus Pythonibus saltus. Si egregius scriptor

revera probasset, non modo suos duodecim
trium Sæculorum omnis orbis notos Pytho-
nas, verum etiam quotquot ab origine mundi
per universi Orbis plagas ejusmodi extitissent
a natura duntaxat, neutiquam vero ab Ange-
lo pravo, hac pollere facultate; si hoc, in-
quam, jam probasset, jus inde nullum, nul-
lam causam habuisset, cur idem, sine ullo præ-
vio argumento, & demonstratione, de Magi
affirmaret. Multo autem minus nunc, cum
nihil, nisi suos duodecim nihil commune cum
Cacodæmone habere, unice probaverit. Hun-
igitur hiatum supplere tentabo.

Potuisset utique probare facile Magos mul-
tos vocari, naturæque excedere vires dici, quod
nihilominus solis agant naturæ facultatibus
imo & illorum, qui Magorum affectarent no-
men, falsos tandem fuisse id, quod tanto cur
hominum stupore perpetrassent, soli suæ astu-
tiæ, calliditati, atque intrepiditati, debere.
Potuisset nobis mirificas enarrare Momorum
actiones, qui lusu Chartarum, qui certa Char-
tarum electione, distributione, confusione
collectione, attonitos reddunt adstantes; qui
tam callide norunt manum dirigere adstantis
ut hic per omnia juret, se, quod manu tene-
ret, extra fenestram projecisset, dum interim
ille id, quod alterius manus continebat, mi-
randa dexteritate sua clam sic prehenderit
ut fucum subolfacere ne attentissimi quidem
spectatorum potuerint. Hoc enim candido
fatendum est, quamvis apud Æruscatores &

Præ

ræstigiatores Diaboli concursum perpetuo cludere nollem ; eosdem tamen tam portentosa propria calliditate edere, ut vel prudentissimi viri remove ab animo supernaturalis concursus suspicionem vix possint.

Hiscæ, similibusque exemplis, millenos alio pro Magis aut haberi, aut habitos fuisse, probare liquido potuisset Autor noster, quemadmodum idem de suis probaverit Pythonibus. At vero, hoc probato, superesset illi, ut idem de omnium ævorum per universam Orbem Magis, ac Sagis, probaret: quod tanto laborioso absoluto, legitime tandem fieri quid conclusisset. Sed nullo argumento contra Magiam prævio, ex suis duodecim, quos ita vocat, Ventriloquis, ad Ventriloquos omnes concludere; quin, ac si levissimi res negotii esset, omnem Magiam sub eadem conclusione comprehendere, nescio an sit severioris Logices præceptis consentaneum.

V. Haud exiguus nodus Autori solvendus manet, injusta plane morte plexos Pythonas pronuntianti, quos non Ecclesiasticæ, Civilesque Leges duntaxat, verum ipsa Lex divina, mortis addixit supplicio. Miror ab ipso difficultatem hanc, quam saltem indicare debuisset, fuisse prorsus dissimulatam. Cum enim suis duodecim numero Ventriloquis, omnis ævi Ventriloquos similes esse censeat, & Ventriloquos morte plectendos esse Deus iubeat, difficultatem hanc agnoscere, &, si potis fuisset, solvere, debuisset.

VI. Quid si in toto suo Opere nihil probaverit ? Hoc ego demonstrari liquido posse reor. Titulus Operis de *Ventriloquis* est : Opus ipsum ne hilum quidem de *Ventriloquis*, unice vero de *Bissonis* agit. Aliud quippe est loqui, ut vox ipso de Ventre videatur oriri Auditoribus ; aliud iterum est & vocem naturalem edere, & mox vocem simulare, quam vel ex valde sublimi, vel de profundo, vel utrovis latere, 20. 50. 100. abinde passibus edi putes. Hanc duplicem, adeo diversam loquendi facultatem *Vir doctus de la Chapelle* in omnibus suis ; hanc Scriptorum nulli memorarunt in Pythonibus, nec Sacri, nec Profani. Ipse Deus nobis *Isaiæ XXIX. v. 4.* verum descripsit, quo loquuntur Pythones, modum. *Humiliaberis, de terra loqueris, & de humo audietur eloquium tuum : & erit quasi Pythonis de terra vox tua, & de humo eloquium tuum missitabit.* *Εγασειμυτος*, inquit *Scapula* „quasi „diceretur *Ventriloquus*, sic vocatur qui, vel „quæ, in Ventre Dæmonem habet, responsa „interrogantibus dantem : Magus, & Ariolus, apud Græcorum Bibliorum Interpretes. „*Galenus* vult apud *Hippocratem* ita appellari „eum, qui clauso ore loquitur, quasi ventre „loqui videatur.“ Cum & *Scapula* nos ad *Hippocratem* remittat, & *Ds. de la Chapelle* hac occasione quoque laudet *Hippocratem*, hicque revera negotio haud parum lucis afferat, ipsum audiamus æquum est.

Epidemicorum Libr. V. & iisdem pene verbis *Libr. VII.* sic habet ille: *Polemarchi Conjugi,*

ugi, per hyemem Angina laboranti, guttur
 ptumuit cum multa febre, & sanguis missus
 t, faucium suffocatio defuit, febris persevera-
 it. Sub quintum diem tumor ad lævum genu
 um dolore subortus est, eique ad præcordia quid-
 am concervari videbatur: καὶ κατὰ τὴν καρδίην
 δόκει τι συλλέγεσθαι, αὐτῇ. & veluti aquæ im-
 versi respirant, ipsa respiravit, καὶ ἀνέπνεεν ὡς
 καὶ τὰ βεβαπλισθαι ἀναπνέουσιν, καὶ ἐκ τῆς σήθους
 πεψόφεν, ὥσπερ αἱ ἐγγαστριμυτοὶ λεγόμενοι, τοιοῦτό
 ξυνέβαινε. & ex pectore levem strepitum so-
 rorum edebat, quemadmodum Ventriloquæ di-
 ctæ edere solent; simile quid contingebat.

Consulens interpretes, Galenum, Hollerium,
 Duretum, Prosperum Martialem, Foësum,
 Charterium, aut nihil, aut parum admodum
 nveni, quod textum hunc clariore in luce,
 quam per se est, collocaret. Charterius, ma-
 gisque eo Foësius, delectarunt se textum, non
 ut ego, verbotenus in Latium transferendo,
 sed paraphrasi ad sensum magicum referendo;
 sic ut qui græcum textum aut ignorant, aut
 non consulunt, concludere debeant Hippo-
 cratem suas Ventriloquas dixisse fatidicas mu-
 lieres, quæ Pythone afflatæ, ventre oracula
 fundunt. Galenus qui in suo Exemplari non
 Ventriloquas, sed Ventriloquos legit, simpli-
 citer eos sic vocari scribit, qui ore concluso
 loquantur, eo quod videantur ventre sonum
 edere, & loqui. Inclytus Haller in suo Hip-
 pocrate, ut Galenus, ventriloquos, non ven-
 triloquas reddidit, ceterum textum simpliciter
 tradidit. Foësius, Charterius, pulcrum meum
 Aldi-

Aldinum exemplar, in græco *ventriloquas* habent.

His vero missis, ad textum interpretibus non egemus, quem practicæ observationes mihi clare explicuerunt. Duo *Hippocrates* dixit: primo *Polemarchi* conjugem respirasse velut illi, qui in aquam demersi sunt, respirare solent: Secundo eam ex pectore levem strepitum sonorum edidisse, quemadmodum *Ventriloquæ* dictæ edere solent.

Porro causam utriusque hujus phænomeni claram *Hippocrates* reddidit. Angina hæc mulier hyeme laborans, ante quintum morbi diem faucibus liberatur; haud bona tamen crisi, sed crudæ atque morbosæ materiei intra humores resorptu; unde & notat febrim acutam continuasse. Errabunda hæc in humoribus materia, primum ad genu sinistrum metastasin, seu transmigrationem, meditatur, moliturque: at vero, sive ineptitudine loci ad recipiendum, sive abundantia materiæ loci superantis capacitatem, sedem demum figit in Pulmonibus sic, ut vox fere suffocetur. In hoc autem, consimilibusque casibus, dum ægri volunt loqui, vocem audivit *Hippocrates*, vocem & nos aliquando audivimus, veluti imo de ventre prodeuntem, qualem & ille, & ego, & mecum multi, ab hominibus, post submersionem loquentibus, edi deprehendimus. Quantum ego judicare & concludere in hominibus submersis potui, haud ipso in ventre, sed in pulmone formatur tunc sonus; quando scilicet

et aër, siue inter copiosam materiem, quæ
e oppresso pulmone continuo in ejus cavum
aëreum transfudat, siue cum aqua, quæ sub
cavum aëreum Pulmonis, sic irretitur, com-
miscetur, comprimitur, laxatur, ut sonorus
eat, editoque expirationis ad loquendum mo-
u, vox iam in pectore formari incepta, cum
exiguo laryngis, orisque adminiculo, profun-
dum ingratumque sonitum edat.

Quod hic aquam in Demersorum Pulmones
admittam, multos offendere potest, qui ean-
dem subire Pulmonem demergentium negent.
Puto vero hoc extra omnem dubitationis
aleam me posuisse; per multa mea *Tomo XV.*
Rat. Med. communicata cum publico ex-
perimenta.

Sed aliud quid hic notandum est. In im-
pedita valde Respiratione per aquam, pus,
mucum, cavum aëreum opplentem, conatus
eger vocem edere, edere quandoque obser-
vatur illam *in inspiratione*. Optime hanc lo-
quendi per inspirationem facultatem notavit Vir
Illustis, *Hallerus. Tom. III. El. pb. Lib. IX.*
Sect. III. §. 1. cum in singultu, in Tussi per-
tinaciore, ac præcipue in Ventriloquis, hoc
manifestum aliquando esse scribat. Male igitur
negatur vocis per inspirationem possibili-
tas. Si memet exercere in hac arte vellem,
ventriloquus fierem; edere enim vocem inspi-
rando intelligibilem, debiliorem tamen ea,
quam expirando, possum, eamque raucam
valde, cito defatigantem, multoque profun-
dior

diores origine auditui meo apparentem. Ita ut plures concurrere causæ ventriloquii in Demersis, Ægrotisque, possint.

Hoc porro totum est, quod de Ventriloquis *Hippocrates* habet, & quod *nostri Auctoris* sententiam minime probat. Intellexit Medicinæ Parens Vocem in hoc phænomeno ex profundis, veluti de imo ventre exaudiri, & quotquot in ejus *Libros Epidemicorum* commentati sunt, sic intellexerunt. Sic quoque judicarunt qui de *Pythia Delphica* scripserunt, quæ Tripodi diductis cruribus insidens, ventre fatidicum Spiritum hauriebat, quo mente incitata, ac furens, oracula edebat. Vide *Ciceronem Libr. II. de Div.* Hæc denique mens Lexicographorum in vocem ἐγγαστριμυτῆς est, S. S. Patrum quoque, & illustriorum in Sacra Biblia Commentatorum.

Meretur hic legi *Spicilegii Biblici Tomus II. Alexii Symmachi Mazochii, Metrop. Eccl. Neap. Canonici, & in Regio Gymnasio Neap. Sac. Scripturarum Interpretis.* Habetur ibi dissertatio secunda ad illud *Isaiæ Cap. 38. Sicut pullus hirudinis si clamabo, meditabor ut Columba.* Caput IV. hujus Dissertationis dicatum totum *Ventriloquii* explicationi est, quod haud alio modo explicari posse, quam nunc explicitum a nobis fuit, ex Sacris probat, profanisque Scriptoribus.

Ergo per omnia constitit *eruditi Abbatis de la Chapelle* Observationes per se & pulcras, & ad Historiam naturalem, atque politicam, uti-

tilissimas & necessarias esse, ob idque gratias nos ipsi multas debere; at vero nihil ea quaestionem de Pythone pertinere: cum exhibeat nobis homines biglossos, qui non entre, aut imo pectore, sed per peculiarem naturæ aptitudinem, artificiose excultam, iam, præter communem, vocem, veluti longinquo, & a 20. 50. 100. pluribusque inde passibus oriri visam, fingere queant. Historia quippe tam Sacra, quam profana, de omnibus iis unice agit, quibus artificioseloquentibus, nemo unquam testatus est se ex lata ædiū, templorumque parte, sive ex vicinis montibus, nemoribusque, vocem percipere, sed imo de corpore prodeuntem. Si igitur evictum est nihil ad Pythonas hanc Dissertationem facere, multo minus ad Divinos, Ariolos, Magosque, eam facere, ponte consequitur.

OBIECTIO XIX.

Magiæ diabolicæ assertio damnanda ob id est, quod Sacratissimæ Religionis fundamenta penitus subvertat. Et sane nihil probatu facilius. Miracula volo. Hæc a Deo fiunt, eoque solo, sive per se ipsum, sive per Sanctos Angelos suos, sive per pios homines, ad sui Evangelii divinitatem, evangelizantiumque missionem, tum postmodum ad veritatem doctrinæ orthodoxæ adversus heterodoxam demonstrandam, Sanctorumque suorum innocentiam præstantiam.

tiamque manifestandam. Porro miraculorum ruit omnis autoritas, si, quemadmodum tota Pars hujus Operis prima ponit, & Satan ea facit, & cooperatores ministrique ejus Incantatores. Iam enim Miracula æque Idololatriam, quam verum Dei cultum; æque impietatem, quam Religionem; æque flagitia, quam virtutes; æque impiorum, quam piorum; falsorumque Prophetarum, quam verorum, autoritatem missionemque confirmant.

RESPONSIO.

Palmarium argumentum prima fronte videri posset, sed propius inspectum facile ruit. Dico itaque *primo*: Si verissima, si demonstratissima ea sunt, quæ Magiam admittere nos coëgerunt, falsa eadem reddere ne validissimæ quidem Objectiones possunt. Quod semel verum undique constitit, verum æternum manebit. Igitur qui validissimam putant se confecisse objectionem, sponte coguntur in hac quæstione idem præstare, quod in non paucis aliis quæstionibus, cum Sacris, tum profanis, laudabilissima humilitate præstant, admittendo veritatem, licet haud ea, qua optassent, perspicuitate, ac facilitate, argumenta contraria resolvere possint.

Secundo. Objectio verum quidem narrat, sed non omne verum, quod narrandum erat; reticet enim veri partem. Agnoscimus Dei, miracula dicto modo edentis, hanc esse voluntatem

tem intentionemque; sed una novimus, per
 alta Scripturæ Patrumque testimonia, Deum
 iudicio vel misericordiæ, vel iustitiæ, præ-
 ricatoribus Angelis permittere, ut prodi-
 edant, quæ non Angelicas, sed humanas
 berent vires. Porro est hæc potentia stu-
 nda Angelorum, ut toties eandem jam mi-
 bundi conspeximus in Divinis *Ægyptiis*, in
 cisione exercitus *Affyriorum* Regis, in
 ristis tentatione, in Historia *Simonis*,
pollonii, aliorumque Magorum: quæ cum
 res humanas multis superent parasangis,
 iracula audiunt. Anne *Antichristus* Matth.
 XIV. ejusmodi editurus Miracula est, ut
 am Electi, si fieri posset, ducerentur in er-
 rem? Quam stupenda Miracula non præ-
 tit B. Ioannes in *Apocalypsi* ab eodem Fi-
 iniquitatis, ejusque Pseudo-prophetis
 petranda, ut in errorem Orbem ducant
 iversum!

Tertio. Non Miracula sola veritatem Evan-
 ii demonstrant, sed & ipsius Evangelicæ
 etrinæ admirabilitas, atque præstantia, præ-
 ilosophorum vel æstumatissimorum placi-
 ; & Vita sincera, divinaque, non unius,
 acorumve, sed millenorum Christianorum
 mi ævi in Regionibus singulis, Urbibusque,
 ec omnia sic præmuniverant Christianorum
 mos, contra Pseudoprophetarum miracula,
 Angelo de Coelo aliud Evangelium forte,
 per impossibile, annuntianti, anathema
 tissent omnes. *Epist. ad Gal. Cap. I.* Qui
 mum in Ecclesia ætate grandiore Miracula
Haen. de Mag. K vide-

videbant, eo magis in vera fide confirmabatur ; cum præter hæc, quæ Miraculis ponderatè addidisse mox diximus, etiam hæc Miracula in ea Fidelium societate fieri viderent, quæ Miraculis condita, Miraculis aucta esset.

Vt autem totum hoc negotium breviter expeditam, Duces sequar cum *Guillielmum Estium Duacensis* Vniversitatis Sæculo XVI. Cancellarium, virum maxima profecto ob doctrinam pietatemque, in Rebus Theologicis autoritatem pollentem ; quem sibi sequendum quoque *Sennertus* noster in hac quæstione proponbat : tum *Petrum Mariam Gazzaniga*, Prædicatorum Ordine, S. S. Theologiæ *Viennensi* Vniversitate Professore Cæsarearum regium, ejusdemque Vniversitatis verum lumen, atque ornamentum, in Tractatu *de Fide, Spe, & Caritate, Parte I. de Fide. Disput. I. Cap. IV. V. & VI.*

Miracula igitur dividam in ea, quæ contra naturam ; in ea, quæ supra naturam ; & in ea, quæ præter naturam fiunt. Miracula, quæ *contra naturam* sunt, vocantur illa, quæ naturæ legibus opponuntur, ut est statio in medio suo cursu, regressusque, solis, *Iosue* *Ezechiæ* temporibus : Futurorum notitia atque prædictio. Miracula *supra naturam* illa appellantur, quæ non opposita quidem naturæ legibus sunt, ejusdem vires tamen superant, ut exsuscitatio Mortuorum est. Si natura per se, aut Medici, adstantesve, hominem a Syncope jam mortem vultu, frigore, pul-

e referentem, exsuscitant, non superant
 turæ leges; sin vero verum mortuum ex-
 citent, has leges superant: nulla natura
 ere hic amplius potest. Tandem Miracula
æter naturam dicuntur, quæ differunt mo-
 vel tempore agendi. Si Medici curant ho-
 nem a febre continua putrida dierum XIV.
 atio, agunt secundum consuetas naturæ le-
 s; sin autem ictu citius, curatio hæc præ-
 naturam est. Hominem deferri a loco in
 cum, hominum, jumentorum, navium, ar-
 cioforum ac mechanice constructorum cur-
 am, ope, secundum leges naturæ omnino
 ; eundem vero in decima diei parte itinere
 ltorum dierum transferri, præter naturam
 iuxta Naturæ leges homines multam fa-
 nt Atmosphæræ mutationem, in eandem-
 e operationem, purificando eam a miasmate
 lifero, quo artificio pestem *Hippocrates* a
 Patria samovit, rogis ingentibus in mon-
 m hiatu, quo pestifer aër in *Græciam* trans-
 ni potuisset, accensis: quo iterum artificio
 etricitatis gnari fulmina in ædes convocare,
 isdemque amovere sciunt. Hæc, inquam, &
 tena similia horum, secundum naturam fa-
 nt; minime vero secundum Naturam agunt,
 ad determinatum tempus, in determina-
 m locum, ad determinatam quantitatem,
 ventos, inque pluvias, grandinesve, At-
 sphæram disponant, ut per tot exempla
 amæ fidei Autores demonstrarunt, quorum
 ne *Partis I. Cap. III.* memini; quorum-
 testimonia communicassem, si, ut ibidem

monui, eadem jussis de causis non fu-
pressissem.

Primum Miraculorum genus nulla neque hu-
mana, neque angelica potestas, edere pote-
Non enim *Iosuaë*, sed ad hujus vota Deu-
sistebat solem. Futura solus Deus nov-
prædicitque. Vnde & hoc contra Naturæ l-
ges. Ita *Isaias XLI.* zelosus sui honoris Deu-
alloquitur falsos prophetas, Idola, & per il-
loquentem Satanam, veluti cum illis cora-
Iudice quopiam litigans: *Prope facite judiciu-*
vestrum dicit Dominus; afferte, si quid for-
habetis, dixit Rex Iacob. Accedant & nu-
cient nobis quæcumque ventura sunt: prius
quæ fuerunt nunciate, & ponemus cor nostrum
& sciemus novissima eorum, & quæ ventura
sunt, indicate nobis. Annunciate quæ ve-
tura sunt, & sciemus quia Dii estis vos: be-
quoque aut male, si potestis, facite, & loqui-
mur, & videamus simul. Soli itaque De-
futura patent, & creatorum Entium si cuiqua-
pateant, contra eorum naturam est, eo unico
ipsi revelante, qui solus novit.

Revelavit autem futura Deus, primo sa-
ctis suis per omnia sæcula Prophetis, Apost-
lis, nonnullis ex primis Christianis, & qu-
busdam posteriorum Sæculorum Sanctis. S-
cundo, revelare futura ipsi placuit etiam h-
minibus de quibus verine fuerint, an falsi Pr-
phetæ dubium est, ut avaritia ducto *Balaam*
& ut illis, de quibus *Matth. VII. Multi mi-*
dicent in illa die: Domine, Domine, nonne

*mine tuo prophetavimus? & in no-
me tuo Dæmonia ejecimus? & in nomine
multas virtutes fecimus? Et tunc confi-
or illis: Quia nunquam novi vos: discedite
ne, qui operamini iniquitatem. Tertio,
n etiam indubitatissimis exemplis constet
abolum per Magos futura prædixisse, &
n futura nemo nisi Deus noscat, conclu-
e inde oportet Deo in adorandis judiciis
placuisse, ut nonnunquam futura Spiriti-
s immundis revelaret. In secunda Mira-
orum specie Resurrectio Mortuorum Dei
ius est opus: unde quæritur an, quæ le-
ur a Magis facta Mortuorum exfuscitatio,
quoque, ut futurorum notio, a Deo, in
es ipsi soli notos, Dæmoniis concessa?*

Potuisse Deum hoc facere certum est;
ius autem fecisse ex magica historia con-
do. Quando *P. I. Cap. III. §. II.* Histo-
m *Apollonii Thyanæi* agitabam, & mortis
ellæ, quam suscitasse dicebatur hic Magus,
pium hærentem *Fleuryum* considerabam,
quod vaporem de corpore exhalasse, an-
uam ad id accederet *Apollonius*, nonnulli
narentur; quæ ratio cum non videbatur
ere, promisi me in hac ipsa *Parte II.* ca-
a repetiturum. Promissis stabo. Ne vero
ongius sermo protrahatur, Lectores meos
o, ut, quæ in *Rat. Med. Tomo XIII.* sub
em experimenta collegi, adeant, ibidem-
e videant quoties contigerit, ut homines
horas, per integrum, imo per alterum,

tertiumque diem, vere mortui visi, postliminio vixerint: ut proinde evictum id esse videatur, quod vita per tantum temporis spatium penitus evanida, extinctaque appareat ac nihilominus & adsit, & resuscitetur. Igitur callidissimus Dæmon, Angelico suo intellectu, eum hominum immense superante, videri potuit eo in corpore relictas superstiti vitæ scintillas, & cum movendis humoribus, eosdem in motum duxisse, quo tempore adduceret *Apollonium*; ut eo veluti miraculorum vim miraculorum, quæ in Sanctissimæ Religionis augmentum Christiani, Dei virtutis faciebant, obscuraret, enervaretque. Si omnia Gentilium, Hæreticorum, ac Magorum, hujus generis miracula dicta explicari posse censeo, ut necesse fere nunquam sit, illis eam supra omnem naturæ potestatem Deo peculiariter concessam, concedere.

Vt igitur quod de hoc secundo Miraculorum genere censendum si paucis dicamus, Deum mortuos in vitam exsuscitavit solus; ut in novissimo die omnes, a mundo condito, eoque mortuos, exsuscitaturus est; & quemadmodum Unigenitum suum, nostri amore mortuum, die tertio resuscitavit. Hanc tamen potestatem per Prophetas, Apostolos, Virosque Sanctos, exercuit aliquando. Raro vero constitit Deum eam virtutem Dæmonibus concessisse: *Raro* dico, cum Textu *Deuteron. XVIII. & I. Samuelis, sive Regum Cap. XXVIII.* hanc potestatem a Deo ipsi

al

quando concessam fuisse, Eruditorum non
e paucis fere persuaferint. Vide quæ hæc
re scripsi *Part. I. Cap. I. §. IV. & V.*

De tertio Miraculorum genere sufficienter
ora dixi. Dubium autem sæpe fit, utrum
od præter naturam fieri dicitur, non sit
oque supra eandem; veluti ea, quæ de ven-
, tempestatibusque excitandis, ibidem re-
a sunt?

Vnde forte Miracula commode dividi in ea
sse videntur, quæ vel humanas vires ex-
berent, haud vero angelicas: vel quæ hu-
nam superent angelicamque potestatem.
tima ergo hæc contra omnes naturæ Leges
eo fiunt, qui hæc Naturæ Leges condi-
fic, ut, cum infinitus sit, easdem pro vo-
tate mille mutare modis possit: ita ut hæc
racula contra eas Naturæ leges sint, quas
usque Deus, quandiu illas conservatas
lebat, in creatarum rerum ordine atque
nservatione observabat. Quæ supra natu-
m humanam, non vero supra angelicam po-
tatem miracula sunt, hæc aut per se, aut
r homines, aut per res creatas quascunque
ngeli patrant. Quæ per præternaturalem
testatem homines faciunt, ea vel bonorum
lorumve Angelorum adjumento faciunt,
l independenter ab utrisque, sola Dei vo-
tate, ac virtute. Quocumque vero modo
rpertrat Miraculum homo, non perpetrat
, nisi vel Deo citra ministerium Angelo-
m, quorumcumque hoc per illum edente,

vel per Angelos bonos id per eum efficiente,
vel per Angelos pravos id in eo permittente.
Vnde consequitur id, ut Magi & Sagæ per se
nihil, unice vero id efficere queant, quod vo-
care Miraculum solemus, si Deus justo suo
judicio id aut concedat, aut permittat. Ita
quidem ut miraculosum ab illis fiat nihil, si
Deus neque illis potestatem hanc dederit, ne-
que Diabolo, ut hæc per illos edat, concesserit.

Causam sic capimus, cur Sagæ toties confessi
in Carcere fuerint sibi aliquando contigisse, ut
ex viginti vicibus vix bis terve promissis Sa-
tanæ steterit: hoc autem, cum ipsis sæpius
ex ejus fallacia contingat, quo eas sibi ad-
dictiores reddat, atque ad nefanda magis fla-
gitia prius cogat, sæpius tamen fieri videtur,
eo quod summus noster protector ho-
stem illum nostrum, ne nobis, nostrisque aut
familiis, aut facultatibus, noceat, plane im-
pediat, humillimis maxime precibus invoca-
tus; quemadmodum hæc omnia *Psalmo XC.*
nobis promisit. Facit tunc Omnipotens
id, quod sponderat alia occasione *Isaiæ*
XCIV. v. 25. Irrita faciens Signa divino-
rum, & ariolos in furorem vertens, quod
sua Signa frustra posuerint.

P A R S I I I.

C A P. I.

Ilucidatio quorundam, quæ I. & II. Parte dicta sunt: unde quid, audita utraque parte, tuto credendum sit, sponte patet.

Longa fuit argumentorum utriusque dissentientium circa Magiam partis discussio, difficultatumque explicatio: verum merebatur tanti momenti res, ut plena in luce collocaretur, atque neganda, an admittenda, Ars magica esset, Medicis de eadem consultis constaret.

Hunc in finem *Pars prima* in suo primo *Capite* dabat textuum Sacrorum Bibliorum examen, qui ex *Vulgata Editione* prolati, & cum fontibus cum *Hebraicis* tum *Græcis* collati, Magiam ut artem, præceptore Angelo præparatore edoctam, eodemque promotore cultam, & provectam, clare proponere videbantur. *Caput II.* examinabat Historiam Ecclesiasticam, Ecclesiæ consuetudinem & ritum, Sanctorumque Patrum, ac Summorum Theologorum doctrinam; quæ itidem nos Magiam, qua talem, ab universa Ecclesia perpetuo habitam fuisse, convicit.

Duo hæc, quamvis sufficere ad omnem aut errantem, aut hæsitantem animam, illustrandam,

dam, firmandamque viderentur, ne quid tamen necessariæ Demonstrationi deesset, *Caput III.* indubia experimenta collegit, quæ vel incredulissimos convincant Magiam Diabolicam re vera extare, demonstrarique talem, qualem & Scripturarum infallibilitas, & Ecclesiæ huic infallibilitati innixa doctrina consuetudoque, nos docuerant.

Confectum itaque negotium prima fronte videbatur; propius tamen consideratum, necdum confectum erat: non quod sufficienter necdum inclaruisset, quod ejusmodi validis superstructum fundamentis esset, ut his innixi, in nullis difficultatibus hæsitemus; verum quod negantium Magiam argumenta tantum pondus multis habere viderentur, ut quæ nos in prima parte demonstrata censueramus, hoc illi vel alio modo explicandum, vel dubium, vel denique falsum esse, arbitrarentur.

Benene hi? Non opinor. Vel constabat ex Sacra Scriptura, & Traditione, Magiam veram dari, vel non constabat. Si non constabat, jus illis erat plenum negandi: si constabat, debuissent hic agnoscere, quod aliis in rebus sponte facere consueverunt, difficultates in rem semel demonstratam minime ejusdem tollere veritatem. Accuratius ergo erat illis, difficultatum suarum pondere permotis, doctrina biblica, & ecclesiastica examinanda, ut, num tanta autoritas, totque experimenta, suis non præponderarent difficultatibus, intelligerent? Hac vero in parte de-

efuerunt. Obruti objectionum suarum ponere, earum verisimilitudine obfuscati, reque stupendæ veluti impossibilitate moti, Sententias S. Scripturæ, S. S. Patrum, Ecclesiæque, modificandas esse, limitandasque, crediderunt, per nonnullos eorundem ipsorum extus, qui obscuriores in se, aliam Scripturæ, Traditionisque mentem fuisse, videbantur innuere. Idque magis, quod imposturas adeo nefarias, adeo etiam enodatione difficiles, easque numerosissimas, detexissent, ut Magiam omnem negandam cuique Physico esse decernerent.

Iam vero quid de S. S. Scripturarum irrefragabili testimonio? Alii, ut mox monui, ratiociniis nonnullis, & textibus minus claris, hæc testimonia debilitarunt: alii hoc & impermissum, & impossibile rati, Magiam usque ad natum Servatorem admiscere, eo vero nato negare illam se tuto posse crediderunt. Patuit hoc in Historia Magiæ, paucis ab hinc annis agitæ in *Italia*.

Erratum vero ab utraque parte fuit. Qui Magiam veram admittunt ad usque tempora Christi, a Magiam omnem negantibus facile refutantur: cum, si eandem olim existentem concedant, nullum habeant argumentum negandi præsentem. Quidquid enim de Sacra Scriptura, veluti cum æra christiana omnem Magiam terminante, protulerint, v. g. ex B. Ioannis Epist. I. Cap. III. *In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera Diaboli*: Ex B. Pauli

Pauli Epist. ad Colos. Cap. II. v. 15. *Expos-
lians principatus & potestates, traduxit con-
fidenter, palam triumphans illos in semetipso:*
Ad Corinthios Ep. I. Cap. XV. *Cum tradi-
derit Regnum Deo & Patri, cum evacuaverit
omnem principatum, & potestatem, & vir-
tutem: Et Ioan. XII. v. 31. Nunc princeps
hujus mundi ejicietur foras.* Quidquid, in-
quam, hi ex ejusmodi textibus, ut Magiam
ante natum Servatorem quidem existen-
tem, ab ejusdem vero ortu extinctam, ar-
guunt, quandoquidem Ecclesia hosce textus
& de Gratia Novi Testamenti animas a Dia-
boli tyranide liberante, & de tradito Regno
Deo Patri post generalem Resurrectionem sem-
per intellexit, minus æque eosdem secundum
suum Systema explicuerunt. Vnde cum sin-
gula hæc Scripturæ verba nihil de Magia, tan-
quam ad novum Testamentum extincta, testen-
tur, Magiæ inficiatores recte concludunt il-
los, qui ante Christum natum Magiam agnos-
cunt, nullo argumento eandem post Christum
natum negare posse.

E contrario qui nunquam eam extitisse vo-
lunt, impingunt undique in Sacras Paginas;
a qua difficultate expedire sese conabantur
priores. Quum itaque adversum hos univer-
sa Biblia Sacra pugnent, cum Ecclesiæ ritus,
cum Patres antiquissimi, *Iustinus, Tertullia-
nus, Chrysostomus, Hieronymus, Augustinus,*
&c. veram Magiam dari docuerint, quo de-
mum pacto defendere hi suam cogitent opi-
nionem?

In-

Indignum quidem Deo esse arbitrantur, qui per se gubernat omnia, suosque in fines dirigit, hominum animas, corporaque, ventos, pluvias, grandines, tonitru, fulgur, telluris pecorumque sive sterilitatem sive fecunditatem; quod Ille ad voluntatem suam, suaque judicia perficiunda, Diaboli opera uti vellet. *Quæ enim participatio iustitiæ, cum iniquitate? Aut quæ Societas lucis ad tenebras? Quæ autem convenientia Christi ad Belial? II. Cor. VI.*

Respondemus Deum omnipotentem, omnium quæ fiunt in Cælo & in Terra Autorem, & Arbitrum, ad exequenda adoranda sua judicia nullius indigentem auxilio, velle tamen sæpe Angelorum hominumque ope uti; quemadmodum id tota Scriptura sacra centenis in locis ostendit. Potuerat Omnipotens sola sua voluntate delere exercitum *Regis Assyriorum*; uti voluit Angeli ope. Potuerat solus servare in tempus a sua adoranda providentia præfinitum, omnia Regna; placuit ipsi iis singulis, ut apud *Danielem* legimus, Angelum præficere custodem. Potuerat universum Orbem Evangelio per se subjicere, fidem infundendo in corda hominum; placuit vero illi interiori divini hujus doni distributionem exteriori Apostolorum, Apostolicorumque Virorum ministerio, ut ita dicam, alligare. Nihil Deo indignum hic video.

Saltem Deo indignum foret, ajunt, si ad voluntates suas exequendas Diabolorum & ini-

iniquorum hominum opera uteretur. Vfus est *Iuda proditore*, veluti *Petro*, *Andræa*, *Iacobo*, ad prædicandum Regnum Dei civitatibus *Iudæ*, faciendaque miracula: Iniquissimo *Balaam*, & Pontifice *Caipha*, usus est, ut *Elia*, *Elifæo*, *Isaia*, *Daniele*, ad summa arcana, & myſteria Redemptionis, hominibus revelanda. Et ut de Diabolo exempla afferam, cur Ille, qui per ſe *Spiritum principibus aufert*, qui per ſe *Achitophelis* conſilium, petentem *Davide*, infatuavit, Diaboli tamen opera uti voluit, ut hic *III. Reg. Cap. XXII.* ore Pſeudo-prophetarum *Achab*, Regem *Iſraëlis* ad pugnam incitaret. Præterea numquid Deus, oſtenſurus nihil unquam poſſe hominem a virtute dimovere, quem ipſe ſuo potenti brachio protegat, uti non voluit prava Satanae voluntate, permittens illi ut totis viribus tentaret, ac variis, violentisque modis excruciaſet S. Virum *Iobum*, cujus tamen admirabilem patientiam, Ipſemet, ſi voluiſſet, potuiſſet iisdem calamitatibus, ſolo nutu voluntatis ſuæ in eum immiſſis, probare, ac notam omnibus facere?

Ex *Iobi* autem Libro parum probari poſſe contendunt, utpote ſic myſtico, & parabolico, ut nunquam extitiſſe *Iobum* credibile ſit.

Novi, mirorque, inter Chriſtianos eſſe, quibus hoc quorundam *Rabbinorum* commentum placeat. Et vetus Teſtamentum, & Novum, temerarium ac mendax hoc oſtendit. Apud *Ezechielem Cap. XIV. v. 14.* Deus dicit:

dicit: *Si fuerint tres Viri isti in medio ejus, Noë, Daniel & Iob: ipsi iustitia sua liberabunt animas suas. v. 16. Tres viri isti si fuerint in ea, vivo ego dicit Dominus! quia nec filios nec filias liberabunt, sed ipsi soli liberabuntur. idem v. 18. repetit. iterum v. 20. Et si Noë, Daniel, & Iob, fuerint in medio ejus, &c. Ergo Iob extitit: alioqui eodem iure dicere quis posset Librum Geneseos, Prophetias Ezechielis, ac Danielis, mysticos ac parabolicos Libros esse, quorum Heroes nunquam extitissent. Maxime vero huc facit textus ex Epist. B. Iacobi Cap. V. v. 10. & II. Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, & patientiæ, Prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, & finem Domini vidistis. Extitit ergo Iob, Vir tolerantia malorum inclytus, sicuti extitere Prophetæ, sicuti extitit ipse Christus.*

Quid jam respondendum Magiæ negantibus possibilitatem?

Potestates, Virtutes, Principatus, Dominationes, Throni, Angeli, & Archangeli, vocantur in Sacris Angeli haud boni duntaxat, sed pravi, ut mox ex Epist. ad Coloss. patuit, & ut Paulus Eph. VI. repetit: Induite vos, inquit, armaturam Dei, ut possitis stare adversus insidias Diaboli: quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem, & sanguinem, sed adversus Principes & potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, gr. πρὸς τὰς

Kοσ-

Κοσμοκράτορας τῷ σκότεις τῷ αἰῶνος τῷ τῷ. Titulus summorum Imperatorum. *Contra summos Imperatores tenebricosi hujus mundi, contra Spiritualia nequitiae in caelestibus*, πρὸς τὰ πνευματικά τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπεραινίσις, in caelestibus, vel in supracaelestibus. Sunt ergo Angeli praevaricatores principes, summique imperatores hujus corrupti & excæcati mundi, contra quos Divina armatura, jubente Apostolo, induenda est. Nequeo quin hic Autorem laudem, qui S. S. Patrum in hunc textum Commentarium paucis verbis comprehendit, sapientissimum ac maxime pium *Du Guet, Libr. de I. C. crucif. Part. II. Cap. VI.* „Peccatum haud penitus dejecit spirituales „Apostatae angeli naturam: in malum tantummodo convertit suas, quibus donatus fuerat, naturales qualitates; scilicet intellectum, penetrationem, activitatem, mediorum cum notitiam, tum usum; & in artificia, imposturas, illusiones lædendo homini aptas, lumen ac sapientiam naturalem, usu, fineque, convertit.“ Meretur legi integrum hujus Autoris *Caput VI.* quod optime totam hanc veritatem illustrat.

Profecto quam potens Angelus, qui una nocte *Affyriorum* 185000. unus interfecit! Quantam potestatem possidet ille summus Imperator tenebricosi hujus sæculi, in *Historia Iobi*, ad Latrones raptosque colligendos, ad evocandum e cælo ignem, ad ventos in ædium hominumque ruinam a regione deserti convocandos, horrendosque morbos humano

eneri inferendos ! Frustrane Κοσμοκράτορες
 appellavit Dæmones Apostolus?

Vt ergo rem paucis dicam, duo scopuli
 vitandi hic nobis sunt: primo ne Satanae aut
 modicam, nullamve; secundo, ne illi nimiam
 tribuamus potestatem. *Erroneum* utrumque
 & *periculosum* est. Erramus enim ejus negan-
 do potestatem, quam Sacra Biblia nobis adeo
 formidabilem describunt: & conjicimus nos
 si in periculum magnum a Sancta fide nau-
 agandi. Appello hic ad laudatum mox Au-
 ctorem *Du Guet*, qui postquam illos, qui na-
 turalibus potius causis, quam dæmoni, dæ-
 moniacorum phænomena adscribere malint,
 corripuisset, in hæc verba erumpit: „Ejus-
 modi errores, si eo fervore propugnarentur,
 ut converterentur in dogma, sique in extre-
 mas consequentias promoverentur, parum
 a manifesta infidelitate differrent. Licet ve-
 ro malim eosdem tanquam nubes, & dubia,
 fidem obnubilantes, considerare, quam ut
 fidei adversas hæreses, abessetamen nequeo,
 quin eosdem reputem veluti Servatoris no-
 stri reportatæ de Diabolo victoriæ injuric-
 fos, &c.“

Quando e contrario ampliaverit quis ejus
 dominium ac potentiam, pariter ille in erro-
 rem & periculum, alio prorsum modo, quam
 prior, conjicit se. A regula fidei æque sece-
 ditur tum quando minus, tum quando plus,
 quam illa proponit, creditur. Intellectus li-
 mitatissimus noster non facit, non creat Fi-
Haen de Mag. L dem,

dem, sed Fides intellectum captivat, imponens ratiocinio cuicumque silentium. Fide novimus Spiritus immundos magna quidem potestate pollere, verum a Deo limitata. Ut mari, ut Creaturis reliquis, ita pravo Angelo dixit: *Hucusque pervenies*. Non potuit erga *Iobum* vel minimum gressum, Deo non permittente, facere; omnemque plagarum ac tentationum progressum, non nisi Deo singulum permittente, facere potuit. Hinc per Dei invocationem toties ejus retusam malitiam in Historia sacra legimus. In omnibus fere *Psalms* ejusmodi invocationes precesque invenimus; præcipue autem in *Psalmo XC.* qui apud *Hebræos XCI.* est.

Sed dixi errorem *periculosum* esse, si quis, diabolica potestate ex Sacris intellecta, eo inducatur ad majorem a Satana formidinem, quam ad debitam in Deum fiduciam. Nihil cogitari potest Deo injuriosius. Periculorum nos circumdantium certiores Deus nos voluit, ut in majorem erga se fidem fiduciamque erigeret, in ardentiorum ipsius amorem, qui inter tanta pericula, quæ nobis peccatum conscivit, salvos ad cælestia ducit. Qui bene de eo convictus est, quod laudatus mox *XC.* *Psalms* docet, fidenter, cum Servatore dicit: *Venit princeps mundi hujus, & in me, quem Deus protegit, non habet quidquam.* Qui sibi metuunt, videant num causam forte habeant metuendi, consulantque Angelum *Raphaelem Tobiae Cap. VI.* juniori Tobiae, occidi

idi a diabolo, ut jam septem Iuuenibus ante
e contigerat, metuenti, respondentem: *Au-*
di me, & ostendam tibi, qui sunt, quibus præ-
ualere potest Dæmonium. Erimus contra eum
muniti per *armaturam Dei*, ex Epistolæ *Pauli*
ad Ephesios Cap. VI. Panoplia quærendam.
Verbo nihil superest nisi ut Deum precemur
ratiam implendi præcepti, quod nobis calamo
B. Petri dedit: *Fratres sobrii estote, & vi-*
gilate, quia adversarius vester Diabolus, tan-
quam Leo rugiens, circuit quærens quem de-
vorret: cui resistite fortes in fide; scientes ean-
dem passionem ei, quæ in mundo est, vestræ
fraternitati fieri, 1. Pet. Cap. V.

Finem huic Capiti imponat Vir incompara-
bilis *J. B. Bossuet*, cujus Autoritas in rebus,
quæ ad Religionem pertinent, eo major esse
debet, quo diligentior ab ipso operam po-
nitam fuisse, cum in perscrutando tum in ex-
ponendo Ecclesiæ sensu, non privati solum
Theologi, sed ipsimet præcipui Ecclesiæ An-
tistites, in suis Pastoralibus Institutionibus lu-
culentissime testantur. Is igitur in Libro, cui
Titulus *Elevations a Dieu sur les mysteres Tom.*
II. Sem. XXIII. Elev. V. cui Titulus: *De*
Dæmonis in genus humanum potestate, osten-
dit Deum „Angelos creando, quemadmo-
„dum eos sui intellectus participes fecerat,
„eos quoque suæ compotes fecisse potestatis.
„Deus subjiciens illos suæ voluntati, decre-
„vit, ad servandum in mundo ordinem, ut
„Naturæ corporeæ atque inferiores, iis spiri-

„tuum subjicerentur, juxta præscriptos his ab
 „illo terminos. Suo proinde modo Mundus
 „sensualis Mundo spirituali, atque intellectuali,
 „subjectus fuit, pactumque hoc Deus cum
 „corporea natura fecit, ut voluntate Ange-
 „lorum moveretur, quantum hæc Angelorum
 „voluntas, in hoc cum voluntate Dei con-
 „formis, eandem ad certos effectus finesve
 „determinaret.

„Statuamus igitur Deum, omnis corpo-
 „reæ naturæ motorem supremum, sive mo-
 „vere illam, sive determinato in spatio con-
 „tinere, ad Angelorum voluntatem. Spiri-
 „tuum beatorum nonnulli *Virtutes* appellan-
 „tur, de quibus legitur: *Benedicite Domino*
 „*omnes Angeli ejus, potentes virtute, facien-*
 „*tes verbum illius, ad audiendam vocem ser-*
 „*monum ejus.* Benedicite Domino omnes
 „vos, quos *virtutes* suas sive *potestates* ap-
 „pellat. *Pf. CII.* Et: *Laudate eum omnes*
 „*Angeli ejus, laudate eum omnes Virtutes ejus.*
 „*Pf. CXLVIII.* De his *Virtutibus* vel *Pote-*
 „*statibus* forte sermo est, dum *Iobi Cap. IX.*
 „dicitur: *Deus, sub quo curvantur, qui por-*
 „*tant Orbem.* Quidquid demum sit, per omnia
 „hæc quandam potestatis speciem Naturæ
 „spiritualis supra corpoream Naturam agno-
 „scimus.

„Quantopere autem virtus Angelorum vir-
 „tuti hominum belluarumque præstet, quan-
 „tumque ipsis dominari Dei ordinatione pos-
 „sit, ostendit Deus quando vel unius Ange-
 „lus

plus cunctos hominum atque animalium primogenitos in universa *Ægypto* occideret, *Exod. XI. XII.* & quando unicus Angelus tantam stragem una nocte in Regis *Sennacherib*, Ierusalem obsidentis, exercitu ederet. *IV. Reg. XIX.*

„Quæri hic posset an prævaricatoribus, damnatisque Angelis eandem Deus conservet, quam fidelibus beatisque Angelis, potestatem? Quæstionem decedit Apostolus, qui Christianos ad resistendum tentationibus adhortaturus, eosdem monet *non esse colluctandum cum carne & sanguine, sed adversus Principes & Potestates*; quas, ratione originis, adhuc *Virtutes cælestes*, de Cælo licet jam præcipitatas, appellat; ut ostendat Angelos damnatos adhuc dum æque potestatem, quam nomen, quibus a natura gaudebant, possidere. Nec miretur hoc quisquam: quandoquidem Deus, qui cunctis, quas a natura possidebant, prærogativis privare illos potuisset, id præstare iudicavit, ut, conservatis his, ostenderet omnem Naturæ prærogativam his, qui contra Deum iisdem abutantur, in supplicium verti.

„Servatus itaque illis intellectus est, æque, quam olim, penetrans, sublimisque: eandemque ob causam mansit vis eadem movendorum corporum voluntatis, veluti reliquæ horrendi ipsorum Naufragii.

„Si interim quis regerat id haud ita videri, cum vis voluntatis pravorum Angelorum

„olim inde orta fuisset, quod voluntas illo-
 „rum esset cum voluntate Dei plane con-
 „formis, jam vero illi adversa: hic oblivisci
 „videtur Deum iisdem adhuc uti, ut justitiæ
 „suæ ministris, velle: in eoque conformis
 „perpetuo eorum erit cum Divina voluntate
 „voluntas; quia prava sua voluntate idem ef-
 „ficient, quod bona semper voluntate efficit
 „Deus.

„Prævaricatoribus itaque Angelis præroga-
 „tivæ naturales conservantur in supplicium.
 „Deus ipsis omne in mala vertit. Et cum
 „naturalis illorum nobilitas in fastum verta-
 „tur, intellectus in astutiam, atque volun-
 „tas in calliditatem ac zelotypiam, simul & su-
 „perbi facti sunt, impostores, invidi, & hac
 „sua conditione miserabili ad lugubre tentan-
 „dorum hominum officium redacti. Sic ut
 „post eam, qua olim fideles fruebantur, feli-
 „citatem, illis nihil superfit, quam latens id
 „malitiosumque gaudium, quo flagitiosi in fa-
 „ciundis complicibus, quo infortunati in com-
 „parandis sibi infortunii fociis, exultare so-
 „lent. Voluit porro Deus ut hinc discere-
 „mus, quousque facultatem naturæ, & facul-
 „tates penetrantis ingenii potestatisque, exi-
 „stimare debeamus: facultates, inquam, quæ
 „dæmonibus superstites, nihil minus infelices
 „odiososque eosdem reddunt.

„Potestas autem illorum post lapsum ho-
 „minem, qui sic in illorum mancipium reda-
 „ctus est, aucta potius, quam imminuta fuit.

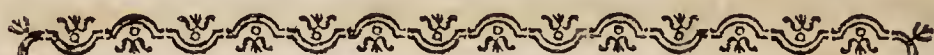
Prin

Principio homines reddiderat Deus Angelis nonnihil subjectos : *Minuisti eum paulo minus ab Angelis Ps. VIII.* Diabolus autem hominis lapsus, quo vicit illum, ejusdem factus tyrannus est, nosque, ut *Ioan. VIII.* Servator ait, Diaboli filii, venditique huic tyranno servi: sic ut nos ab ejus servitute non modo nos liberare non possimus, verum etiam ne quidem ex nostris solis viribus vel tantillum conari, quo ex hac servitute liberemur; Ita ut I. C. Dæmonem principem hujus mundi appellaverit, *Ioan. XII. v. 14. 16.*“

Explicat deinde *Bossuetus* potentiam Diaboli in tentatione ipsius Filii Dei, in positione sanctissimi ejus corporis in pinnaculo Templi, inque montis fastigium: potestatem deinde in tentandis hominibus, quos merito monet cautos esse oportere, ne suggestum ab illo peccatum in delectationem, inulto minus in consensum abeat; „cum, inquit, si Diabolus potest, ut potuit, corpora movere, si jam, ad delectationem, Corporis moveat humores, in quam horrendam tunc non conjicimur tempestatem!“ Denique omnes Christianos erigit in spem superandi Satanam per ipsa eadem arma, quæ & tentatus Servator, & tentati Apostoli, Virique Sancti, suggererunt. Qui ampliore Explicationem de Dæmonum natura, lapsu, ac potestate, desiderant, legant *Bossueti Serm. I. & II. in Dom. I. Quadrag. ag. 81. Vol. V. edit. novæ Oper. Paris 1772. n. 4.* Atque iisdem pene verbis, quo *Bossue-*

tus, explicuit totam hanc Quæstionem *Estius* in *Libr. II. Sent. Distinct. VII. §. XVI.*

Paucis itaque concludam, & verius esse nihil dicam, quam quod vera Magia detur, eo quod omnis Sacra & Profana Hiltoria, omnis divina & humana autoritas, tandem experimenta indubia, quavis aut exceptione, aut dubitatione majora, me existentem hanc diabolicam artem docent, & demonstrant sic, ut jure negare eandem nequeam.

TERTIÆ PARTIS

CAP. II.

Quam prudenter & circumspecte, audito Magiæ rumore, incedere oporteat: & an signa dentur quibus Magiam veram a supposita internoscere possimus? Sapientissima Estii Monita. Spei Declamatio de judicum furore in homines de Magia, falso plerumque, accusatos.

Quemadmodum Tomo XV. Rat. med. per omnem Autoritatem demonstrata hominum a dæmone obsessione, cavendum esse monui, ne quidquid eo nomine perhibetur, mox vere tale esse credamus, eo quod longe plures falso, quam vere, obsessi haberent.

rentur; idem a me moneri mei Lectores procul dubio hic expectabunt. Vtinam æque certa & conspicua, utinam æque felicia forent, Magiam veram a falsa distinguendi signa, quam ea, quæ tradidi ex propria experientia veram a falsa obsessione discriminandi! Quidquid tamen in difficili obscuroque hoc negotio aut certitudine, aut verisimilitudine, nosse hic possimus, diligenter enumerabo.

Antequam vero ad hanc Regularum recensionem me accingam, nonnulla ex laudato jam sæpius in hoc Opusculo *Van Espen*, tanquam dicendorum fundamentum, præmittam, in Libro ante citato §. LIII.

„Indubitatum est summa prudentia & cir-
„cumspeditione hic procedendum esse, cum
„certum sit multa frequenter magicis & dia-
„bolicis artibus adscribi, atque ex commer-
„cio diabolico perpetrari existimari, quæ na-
„turales causas habent, aut certe non nisi
„phantastica & illusoria sunt hominum fig-
„menta.

„Imo nonnunquam Dæmon suis præstigiis
„homines, præsertim Mulierculas, ita move-
„re, aut earum Phantasiâ turbare potest, ut
„revera credant se, nescio quæ, cum Dæmo-
„ne commercia habere; atque de his interro-
„gatæ etiam fateantur, & ex ordine etiam
„cum quadam certitudine, ut ipsis apparet,
„deponant mira sibi obvenisse, atque cum Dæ-
„mone tractasse, quorum tamen nihil subest:
L 5 quam

„quam in rem videre licet, *Canon. 12. caus.*
 „26. *Quæst. 5.* Videri etiam possunt, quæ
 „habent *Abulensis in Cap. 13. Genes. Quæst.*
 „354. & *Cajetanus in 2. 2. Quæst. 95. Art.*
 „3. apparebitque quod non raro fallantur mu-
 „lieres, quæ credunt, & pro indubitato asse-
 „runt, se ope Dæmonum ad certum conven-
 „tum Sagarum translatas fuisse, atque mira-
 „cum Dæmone gessisse, & locutas fuisse. Quin-
 „& admodum verosimile est translationes istas
 „ad Sagarum conventus esse meras Dæmonis
 „illusiones, & muliercularum vehementer
 „imaginationes: neque iis fidem esse adhiben-
 „dam nisi de earum veritate ex cete-
 „ris argumentis constiterit.

„A pluribus jam pridem observatum, &
 „notatum fuit, quod illis in locis, ubi Sagæ
 „aliquo numero trahuntur ad judicia, & ve-
 „luti tales condemnantur, ordinarie plures
 „aliæ Mulieres sibi persuadeant quod & ipsæ
 „sint Sagæ; forti nimirum imaginatione ex
 „illis, quæ de Sagis audiunt, cerebrum suum
 „ita occupant, ut sibi persuadeant se quoque
 „illa aut fecisse, aut passas esse, de quibus
 „priores fuerant accusatæ. Et hinc fit, ut
 „per ejusmodi inquisitionem, Sagarum, ut
 „creduntur, numerus mire multiplicetur; &
 „ex adverso, ubi de Sagis non fit per ludices
 „inquisitio, pauciores inveniantur de hoc
 „crimine suspectæ.“

Idem *Van Espen §. LVI.* ubi antea osten-
 derat Magica quandoque sacris, ac piis Cere-
 mo-

noniis peragi, & sic imponere hominibus, prosequitur sic: „Præcipue autem attendere debent Pastores, & allaborandum erit circa observantias, e quibus populus non tantum sperat conservationem, aut recuperationem rerum temporalium, aut vitæ humanæ, sed etiam emolumentum aliquod in Ecclesiasticos, aut eorum Ecclesias, vel Communitates, ex iis redundat. Incredibile enim quam facile similes Observantiæ, etiam evidenter superstitiosæ, invalescant, & cum invaluerint, quam difficulter aboleri queant.

„Dum similium observantiarum abolitio tentatur, immo vel in quæstionem ducitur, mox clamores in populo excitantur, quasi ipse Sanctorum, vel Imaginum, aut Reliquiarum cultus, aut probatus ab Ecclesia, ritus abolendi essent, nihilque nisi Zelus avitæ Religionis retinendæ auditur, & auribus popularibus inclamatur; quibus excitatus populus clamat non secus, ac clamabat *Asiæ* populus: Magna Diana Ephesiorum, excitatus a *Demetrio* & Sociis ejus, specie venerationis in Dianam, ejusve Templum, sed reipsa quia *Demetrius Argentarius*, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat Artificibus non modicum quæstum: quos convocans, ait sacer textus, & eos, qui erant ejusmodi opifices, dixit: *Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio.*“

Atque hæc necessario præmittenda erant, utpote ab Autore prolata, qui etsi veram Magiam

giam admittat, doceatque hanc esse ab Ecclesia creditam & admissam, deesse tamen non potuit, quin ingenue indicaret ludicibus, quid sæpe simplicitas, imaginatio, avaritia, malitiaque, interponant ad fallendum; & quin eosdem admoneat ne fidem adhibeant clamoribus, rumoribus, & accusationibus, *nisi de earum veritate ex certis argumentis constiterit.*

Profecto animus meminisse horret illi, qui ad vagas tales accusationes, ex malitia sæpe & invidia natas, mox Torturam adhiberi in Processuum historia legit. Quos olim hæc, nunc saltem repressa, invaserit rabies, ne in eandem relabantur, revocent sibi in mentem, quam Part. II. Cap. I. descripsi, horrendam *Atrebatum* historiam: legant tandem attente mei toties laudati Patris *Spei* Declamationem in *Resp. ad Argum. IX. Dub. XLIX.* „Quod „denunciatae pleræque vere Sagæ fuerint, ait, „non satis ex secuta carum confessione convincitur. Quam enim parum tuta sit fides „a Tortura quæsitæ, aliunde liquet. . . Stulta autem est, ut dixi, quæcumque delata „ream se non fateatur: cogetur enim tot tormentis, ut tandem succumbat; & si non „succumbat, comburetur viva, ut obstinata. „Repete quæ hinc inde supra dicta sunt.

„Nesciunt sane omnes ii quid virium in tormentis insit, qui vel commentari lucubrationes suas in quiete atque otio solent; vel „immiti animo ac feroce, quis poenarum sit sen-

sensus, experti unquam non sunt. Quos ego non ex ulla malevola voluntate, sed affectu optimo ac Christiano, ad majus ipsorum bonum, & maiorem conscientię cautelam, præcarer, ut vel ad dimidium quadrantem Equulii aliquem gustum sumere, & velut prius ipsi prælibare velle, in animum inducerent, quam accederent ad odiosas has Reorum causas, in Equuleo tractandas.“

Legant deinde eundem Autorem in *Rat. XVI. ad Dub. XX.* ubi inducit Amicum suum, Virum ornatissimum, sic alloquentem Magistratus: „Quid, inquit, tam sollicitè Maleficos quærimus? Heus Iudices! ostendam ex templo ubi sint. Agite, rapite Capucinos, Iesuitas, Religiosos omnes, & torquete; fatebuntur. Si qui negant, repetite ter, quater; fatebuntur. Si adhuc obstinati sint, exorcizate, detondete. Utuntur maleficio, obdurat eos Dæmon; vos procedite: tandem dabunt manus. Tum si plures vultis, rapite Ecclesię Prælatos, Canonicos, Doctores; fatebuntur: nam quid miseri illi, & delicati, qui subsistent? Quod si adhuc plures vultis, vos ipsos ego torsero, & me vos deinde. Non diffitebor quod vos fassii eritis. Sic omnes Magi sumus.

Addant denique quod in *Documento ad Dub. XXX.* idem *Speus* scribat. „Dicam aliquid, quod audire cupiam, quicumque aures audiendi habent, maxime vero Sacratiss. Imperatorem, Principes, eorumque „Con-

„Confiliarios: Fingatur enim de industria atrocissimum aliquod *exceptum* crimen, quo noceri sibi Vulgus apprehendat; atque ejus deinde dispersa fama, in id Inquisitores sese accingant iisdem viis, quibus nunc in Maleficia. Ajo sane: Si in *Germania* paulo post pauciores erunt ejus criminis, quam nunc Magiæ; sistam me summo Magistratui, & in flammis vivus injiciar.“

Audacter sane hic: sed cui totum Mysterium iniquitatis patebat, cur ille molliter idem testeque describeret? Quantas non debeat Deo *Germania* laudes, quod Mariæ Theresiæ prudentia, sollicitudine, ac sagacitate, uti mox Facta demonstrabunt, huic furori immanitatisque tale frænum injectum sit, ut in innocentium vitas sævire haud facile possit!

Atque hæc de necessario *Estii* ac *Spei* monitu satis. Prætereo rudiores hinc inde, ac jactabundum Posterioris Sermonem: prætereo corruptam ejus Doctrinam moralem de *Suicidio*, ac *Mendacio*; siquidem *Tacito*, Christianorum hosti, plus fidei, quam Christianis autoribus adhibens, palam edisserit & bene eos facere, qui injuste accusati, mox se reos ad primam Torturam fateantur, ne ante Rogum torqueantur pluries; & Ecclesiam Martyrum Choro eos Christianos adscripsisse, qui a *Nerone* de Urbis incendio falso accusati, Torturarum evitandarum causa fereos declarassent: hæc, inquam, similiaque, eo quod privatæ

Au-

Autoris opiniones hæ ejusdem observationes
 lemonstrationesque neutiquam infirment,
 omnino prætereo, redeoque ad quæstionem,
 quæ hujus digressionis causa erat; scilicet si-
 quidem ex Factis evictum est Magicos morbos
 variore casu dari, an certa signa dentur, qui-
 bus Medicus a morbis naturalibus eosdem
 discriminet?

TERTIÆ PARTIS

CAP. III.

*Evictum cum sit quamvis varius, nonnun-
 quam tamen, morbos magicos dari, an
 eosdem Medicus certis signis a morbis
 naturalibus discriminet? De triplici eo-
 rundem curatione discussio.*

Morbi Magici vel naturalibus morbis con-
 similes, vel dissimiles sunt. Primum de
 prioribus agamus. Morbi naturalibus similes,
 quos Magia generavit, se eodem modo a prin-
 cipio habent, ut ii, quos naturali modo homi-
 nes incurrunt. An Magici morbi non carent
 passim causis præparantibus & excitantibus,
 quas Medicus in morbo naturali inquirere, in-
 venireque, & ut veras morbi causas declarare
 solet? Si ubique & semper Medicus has cau-
 sas inveniret, ita ut nunquam morbus natu-
 ralis extaret, quin una ejus causæ paterentur,
 ali-

aliquod fundamentum haberemus, deficientibus omnino hisce causis, Magiam suspicandi: verum cum in morbis naturalibus vel patientissimo, accuratissimoque examine, nullæ prorsus causæ non raro detegantur, regula ex causarum defectu nulla cudi potest.

Quoad morbi decursum, morbi naturales in felici aut infelici cura quid habent, quod Naturæ vel temperatæ, vel fortiori, vel debiliori, vel prostratæ, nihilque cum selectissima medendi methodo cooperanti, naturaliter tribuere passim solemus omnes.

Quamdiu omnia in pejus meliusve, pro consuetudine curabilium, incurabiliumque morborum, peraguntur, non est quod quis quid magici suspicetur. Imo neque tunc, quando præter assimilis morbi morem insoliti quid contigerit. Vel enim a Medico ignaro rerum, vel ab Empirico, vel a Vetula medicatrice, medicina porrecta fuit, quæ vel maximam spem vitæ convertat in triste letum. Vel communi morbo solitum in modum progressu, latitans alicubi in corpore causa aut epileptica, aut apoplectica, aut podagrica, aut venerea, per morbum excitata, &c. symptomata, in hoc morbo naturali tam varia, impetuosa, & extraordinaria excitat, ut credulus eadem miratus, mox causas supranaturales inepte suspicetur. Vomica Pulmonis, æque aliquando ingentes, Medicos ægrotosque latentes, ut exempla docuerunt, homini forte insunt: communis eumprehendit, mitis, facilis, neminem occi-

ccidens febris: pus in vomica calore febrili
 corrumpitur, liquefcit, putrefactum intra hu-
 mores reforbetur, generat symptomata ejus-
 modi in hoc morbo nunquam vifa, numerosa,
 horrenda, letifera. Invenire homines est Na-
 uræ adeo novercalis, ut cæterorum more
 nunquam ægrotent, & attonitos reddant igna-
 ros hujus Medicos. Dantur morbi vere na-
 urales, fed tam portentosi, ut & in omni-
 bus, quos invadunt, incomprehenfibles fint,
 & fi viginti homines una prehendant, singu-
 lares in fingulis producant effectus. *Catalepsis*,
 & *Epilepsia*, testes funto! Infantum, puero-
 rumque morbi; aliquando cum veris nos la-
 tentibus caufis adeo mirifici funt, ut certi quid
 in illis, fi cauti agamus, non audeamus deter-
 minare; præcipue, quando caufas, in vita la-
 tentes, in Cadaveribus rimati, nullam ali-
 quando, cui morbus adfcribatur, inveniamus.
 Non ad Magiam, fed ad miranda corpora tunc
 confugimus, ad Nervos, dico; quorum fabri-
 cam aliquatenus, quorum ufum a posteriore,
 quorum agendi patiendique modum, crassa
 quadam conjectura in nostris Musæis egregie,
 in contemplandis morbis ipsis imperfectissime
 affequimur. Quin & in multis Aduktorum
 egritudinibus, plane inexplicabilibus, idem
 nobis afylum patet. Sic ut nihil unquam ma-
 gici hic fufpicemur.

Quid plura? Ipsa non raro imperfcrutabilis
 est natura rerum, ut in medicis, ita & in re-
 liquis rebus creatis; ut vel ideo ad caufas fu-

Haen de Mag.

M

pra-

pranaturales confugere curtæ suæ suppellectilis gnaris non liceat. Dehortanturque nos ab hac temeritate experimenta rerum, quæ olim habebantur longe superantes naturam, jam autem demonstrantur & in gremio naturæ sitæ esse, & ejus solius potentia perfectæ.

Nulla ergo ratio in omnibus enarratis casibus extat ad Magiam refugiendi.

Addamus ad hæc omnia hominum vafritiem malitiamque, quam, qui decipi nolit, nunquam ex mente deponat. Quotiesne contingit, pudet me referre, ut unica, eaque contemptibilis, puella, Parentes, Magistratus, Medicos, longa dierum, mensium, annorumve serie, turpissime decipiat, antequam infandum detegatur facinus! Hæc in *Parte II.* enarrata sunt. Studeamus ergo astutiores in fuco detegendo versatioresque fieri, quam illi vafri homines in eodem celando sunt. Dolus sæpe patescit cunctando.

Cautos præterea nos esse oportet, dum, etsi non ægri ipsi, alii vero, ægros incantatos esse, & eo quidem incantatore, eave incantatrice, publice, turmatimque clament. Pronum vulgus est si v. 9. puer quis ægrotare ceperit, ex quo difformis, horrida, ac edentula Mulier, aut in ædibus, aut iisdem vicina fuerit, ut eandem Sagam habeant, deferantque ad ludicem: morbo autem aut pejorante, aut insuetius decurrente, ut in carcerem Vetula trudatur, tormentorum ferocitate se fateatur incantatricem esse, & imeri-

PARS III. CAPVT III. 179

meritum rogum conscendat. Contigit, ut femina, cujus infans ægrotabat, feminam vicinam, quacum habebat similitudines, ut Sagam, uæ infantem suum incantasset, ad Iudicem deferret; hæc vero in carcerem conjecta, torurisque victa, se Magiæ ream fateretur, & Mortis damnaretur supplicio. Et hanc feminam, & duas alias rogo destinatas, anno 1758. mense Octobri, *Augustissima Imperatrix & Regina nostra, vera innocentium Protectrix, & universæ Patriæ Mater*, jusserrat, executione suspensa, ex Regno *Croatiaë Viennam*, &que in meum Nosocomium, transferri: Lento processu, & infortunatis hisce barbariæneficam an ignorantiaë Victimis, interprete *Croato*, rigoroſe examinatis, *Ill. Baro Van Swieten*, egoque, a morte immerita omnes liberavimus, ad nostram relationem sententiam Mortis rescindente *Augusta**).

M 2

Nihilo-

*) Dudum erat, quod partim in ipsas Ceremonias Magicas, partim in falsos Magiæ rumores, partim etiam in præmaturam Magorum ac Sagarum sententiam capitalem, sapientissima Decreta dederat *Augusta*. Primum dedit anno 1753. contra nefandas *Christophori & Coronæ* preces, ad quas orandas, ut Decretum habet, male feriat homines bonorum Civium crumenas exhauriunt, quibus persuadere conantur ejusmodi precibus, exorcismis. expulsionibusque Spirituum, absconditos Thesauros efodi: quæ omnia S. M. declarat divinis, politicisque legibus, mortis punita supplicio aliquando fuisse.

Alte-

Nihilominus morbi dantur, qui nullam Magiæ post se relinquunt dubitationem. Si in quopiam morbo, eoque extraordinario potissimum, in Lecto, in Pulvinaribus, in Crinibus, plumisve, Lectorum, in Palea, in Conclavi ægri, ejusdemve ad lacunar, ostia, liminave, inveniuntur Characteres, imagines, ossa, crines, Semina radicesve plantarum, & quidquid ejusmodi Quisquiliarum plus est; Si deinde his ablatis, aliudve in Cubiculum, aut ædes, translato ægro, redeat repentina salus; ut *prima Parte Cap. III.* exempla monstrarunt; haud est quod de Magia dubitemus. Vti neque dubitabimus, si vel æger, vel ejus familiares, eo impietatis devenerint, ut quemad-

mo-

Alterum anno 1755. contra *Magiam posthumam*, ac si Cadavera in Cœmiteriis pravo Spiritu agitantur, quæ ob id Ecclesiasticorum mandato igne cremabantur. Porro jussit Augusta si in posterum ejusmodi rumor denuo spargeretur, negotium Iudici Politico tradendum esse, ut experto Phycico ille adjutus, illud accurate examinaret.

Tertium anno 1756. contra sententiam Mortis in *Ioannem Po in Capite superstitionis & respective Magiæ* latam, & illatas ejusmodi hominibus Torturas. Iussit Imperatrix Augustissima a peculiari Iudice loci Processum ad Iustitiam superiorem, ab hac autem ad supremum Iustitiæ Tribunal in posterum mitti, ut ipsa deinde posset in dato casu suam promovere voluntatem. Edicta hæc tria reperire est in laudato *de Magicis cultibus tractatu* Viri consultissimi *De Cauz* ad finem operis.

modum in exemplis habuimus, Magum in
 pem vocent, quo agente, morbus citra alia
 auxilia mox fatiscat. Vel etiam si insecta, &
 animalia, quæ de corpore humano prodire
 non soleant; si Lapides omnis generis, si me-
 alla, acuta vitri ramenta, cultri, contorti
 rines, piceæ massæ, ossa majora ea & mole,
 & figura vario e corporis loco ejiciantur, abs-
 que summa partium, per quas transeunt, di-
 laceratione, & destructione, hoc supra natu-
 ram, magicumque esse, sponte fatebimur:
 modo prius, experimentis edocti, probe con-
 sideraverimus quantum, & quousque, partes
 variæ humani Corporis sese ampliari citra vel
 ullam, vel notabilem dilacerationem, finant;
 exploratumque diligenter fuerit num fraudi
 ulli, artificioque, nullus subsit locus.

Quæri potest an Morbi Magici soleant per-
 petuo modo extraordinario infligi, sic, ut
 nunquam pares iis sint, quos gignere causæ
 naturales consueverunt? Hoc omnino negat
Daniel Sennertus Libr. VI. Part. IX. Cap. V.
 Nec, cur quis affirmet, ratio adparet; cum
 ille callidus, & tam vasti ingenii spiritus, cor-
 poris naturæ proprietatumque gnarus, probe
 intelligat quis nasci morbus hisce, quis aliis
 causis naturalibus positus, debeat. Maxime
 si, ut supra, cum *Illmo Bossueto* statuamus
 Diabolum, qui corpus integrum movere
 potest, etiam ejusdem humores vario modo
 in motum agitare posse. Sed neque hoc in

Curatione aliquam difficultatem importat , vt mox videmus.

Magico itaque morbo cognito, quid Medico, si sponte non cesset, agendum? Quænam ejus curatio? Curatio prima *divina* est, altera *naturalis*: quod autem *Magica*, ut tertia, hic a nonnullis adjungatur, doleo, horreoque, & utrum illam insalutatam præteream, an refutem, dubius hæreo. Præcipuus ejus Autor impius *Paracelsus* est, Magicus ipse, ut concludere debemus ex *Tom. II. Oper. ejus in Libro de Philosophia Sagaci majoris & minoris mundi, a p. 522. ad 644. & in Astronomia magna a pag. 647. ad 718.* Sequor hic Editionem meam, scil. *Genevensis anni 1658. in Tom. III. in Fol.* Infidus & periculosus Scriptor, qui impietates suas religiosa larva textit: Vir, qui non aliud elogium meretur, quam quo ejus veluti funebrem orationem terminavit summus *Boerhaave in Parte I. Chem.* ubi narraverat *Paracelsum* suis dictasse Auditoribus, si Deus juvare nollet, se consulere Diabolum velle; quin opem suam ægro recusasse, quod ad cælestem Medicum in Sacra Synaxi confugisset: „cæterum *Paracelsus*, inquit, dein linguam latinam oblitus, vagus, semper, nusquam constans, assidue temulentus, nec vestes mutans, ne lecto quidem utens, *Salisburgi* tandem in diversorio publico, post morbum aliquot dierum, viribus deficiens, mente bona, moritur, anno 1541. ætatis 47. quum solo *Elixere proprietatis* annos sibi *Methusalemi* promississet.“

Patien-

Patientiam habuit egregius *Sennertus* ejus refutandi impietatem in cura magica præscribenda; cui lubet, is hunc adeat, mihi autem condonet quod, cum *Sennertus* sufficienter hoc præstitit, animas timoratas nefandorum recensione non offendam. Satis abundeque refutatus est cumulo argumentorum, quæ S. S. Biblia, Doctrina Ecclesiæ, ac S. S. Patrum, Doctorum, Interpretumque sententiæ, nobis suppeditarunt.

Curatio naturalis permissa, imo debita est, qua Medicus symptomata, per Magiam excitata, iis remediis, quæ iisdem naturali modo exortis, proficua esse deprehenduntur, minuere ac tollere satagat. Hic neminem, quos consului, Autorum contradicentem inveni: neque in Verbo Dei, Ecclesiæ Doctrina, Patrumque sententia, quod obstaret, reperi. Tuto ergo Medicus naturalem suam methodum præternaturali morbo accommodet.

Verum cum Medicorum sit in Morborum causas agere, easque, si possint, tollere, quæritur num ipsis familiæque, liceat inquirere signa, characteresque Magorum, *eosdem autem inventos, tanquam veras morbi causas, tollere ac delere?*

Primo intuitu nihil difficultatis aut habere, aut habere posse hanc quæstionem diceremus; siquidem id ad officium Medici omnino pertinere videtur, ut hic idem faciat, quod in morbis aliis eum facere jubent Artis præcepta suæ. Atque aliquos non ignobiles Theologiæ Professo-

fessores hoc non modo approbare, sed jubere, apud *Estium* video: *Cajetanum*, *Henricum a Gandavo*, *Scotum*, *Navarrum*.

At vero haud ita visum omnibus est. Deterruerunt multos ab hac opinione Viri Sancti *Hilarion* Abbas, & Ecclesiæ pater *Hieronymus*. Hic enim in Vitæ illius historia narrat adductam ad illum fuisse, quam Dæmon obsedebat, puellam; Dæmonemque aperte declarasse, quod non nisi vi Maleficiorum coactus hanc puellam obsedisset, quodque recedere ab eadem non posset, ni prius, quæ locata sub ædium limine signa erant, tollerentur: porro vetuisse *Hillarionem* ne in illa quis inquireret, solis autem fufis ad Deum precibus dæmonem expulisse: „ne, inquit, B. „*Hieronymus*, aut solitis incantationibus recessisse Dæmon videretur, aut ipsi sermoni ejus accommodasse fidem.“ Vnde *Estius*: „igitur tam *Hilarionis*, quam *Hieronymi* sententia, perquirere & tollere signum, ut cesset nocumentum, ad incantationem pertinet. „Et certe non ad miraculum divinum recte confugisset *Hilarion*, sed remedium facile ac promptum de signis amovendis, si licitum erat, præscribere debuisset, ne Deum tentare videretur; præsertim cum signa jam sponte indicata essent. Nam, ut ait *Augustinus*, *Libro XXII. contra Faust. Cap. XXXVI.* pertinet ad sanam doctrinam non tentare Deum, quando habet homo, quod faciat. Postremo apud *Gratianum* 33. Quæst.

Quæst. I. Cap. Si per sortiarias, ubi enumerantur legitima remedia maleficii, nulla fit mentio requirendi ac destruendi signi: nec quisquam alius veterum Ecclesiæ Patrum invenitur, qui de remedio hoc, tanquam licito, loquatur.“

At vero sunt, qui putent Sanctos Viros in hujusmodi casibus modo plane extraordinario agentes, non dare semper regulam agendi: non omnia eorum facta nobis, ut imitanda, proponi: vel necessariæ scientiæ defectu, vel Zelo imprudenti, aliquando non nulla dixisse, fecisseque, quæ imitati peccaremus: adeoque videri sanctum Anachoretam contra regulam, mox allatam *Augustini*, omnino peccasse.

Licet hanc sententiam, si cum modestia & reverentia proponatur, rejicere non possumus, ne tamen eam Beato *Hilarioni* accommode-
mus, nos impedit miraculum expulsionis diaboli, quod Deus, Sancto orante, fecit. An non approbavit sic modum agendi *Hilarionis*? An alias ejus preces exaudivisset?

Hinc *Estius*, & ex *Estio Sennertus*, ut quæstionem rite caperemus: „Nulla quæstio est, „inquit, quin in contemptum, ac detestatio-
nem Magicæ superstitionis, ipsiusque dia-
boli, liceat maleficii signa tollere, destruere,
atque abolere. . . Sed in quæstionem ver-
titur an ejusmodi signa destruere, vel amo-
vere liceat hac spe, & intentione, ut dæmon
nocere desinat, atque omne nocumentum
cesset.“

Si nunc attente perpendamus *Estii* argumenta affirmantia & negantia, quæ pro suo candore utrinque profert: Si deinde *Sennertum*, Virum certe ex doctissimis Medicis, qui unquam scripserunt, unde haud immerito *Vratislaviensium*, quin universæ *Germaniæ Galenus* audiebat, diligenter evolvamus, in *Prax. Lib. VI. Part. IX. Cap. VII. & VIII.* fere convincimur de periculo probabili, ne in hisce signis auferendis major minorve Communicatio cum Magia ac Dæmone insit; quidquid argumenta secus opinantium quantum cumque plausibilia, in contrariam statuere annitantur. Ita ut exemplum B. *Hilarionis*, de eoque S. *Hieronymi* sententia, tutiorem proponere partem multis visa sint, transierintque apud eosdem in normam agendi.

Ergone judicabimus rem decisam esse? Si liceat, imo oporteat, juxta Medicinæ leges tollere morborum magicorum effectus, cur minus licebit oportebitque tollere causas? Ajunt vix videri quempiam posse eas causas, signa nimirum, tollere, quin sese intermitteat pacto, quod cum Diabolo Maleficus iniit: „quod pactum, ait *Estius*, est hujusmodi, ut „signo posito, nocere Diabolus incipiat; manente, nocere pergat; ablato, desinat: ergo „societate quadam Diabolo conjungitur, in „pactis & Sacramentis ab eo institutis.“ Ita & *Sennertus*.

Verum enim vero, inflictus a Mago morbus sui cum Diabolo pacti præcipua pars est:
citra

itra hunc morbum , pactum nihil est ; est
 unicus pacti scopus. Hanc pacti præcipuam
 partem , intentionemque , si auferre mihi li-
 ceat , videtur omnino mihi licere , idque a for-
 tiore , primam tollere pacti partem , signa sci-
 licet & characteres , quorum vi cetera sequun-
 tur , & quibus ablatis morbus aut protinus ,
 aut felicius saltem curabitur.

Equidem suadent nobis , idque sapienter
 prudenterque , ad Deum ut potius confu-
 giamus , qui se solum *irrita facere divinorum*
signa posse & velle per *Isaiam* dixit , quam ut
 signa ea spe tollendo , ut nocere Diabolus ces-
 set , nos in periculum communicationis , &
 veluti erga eum submissionis , atque venera-
 tionis , ut nocere cesset , conjiciamus. Ve-
 rum enim vero , sancti Reges Iudæ *Ezechias*
 & *Iofias* , Idololatriæ , operis Diaboli , funda-
 menta eruturi , *prior* excelsa , lucos , ipsum
 æneum serpentem , qui jam idololatræ cultu
 coli videbatur , *IV. Reg. Cap. XVIII. poste-*
rior omnes *Babali* statuas , & nemora , qui-
 bus Dæmon , veluti signis pacti sui cum Sacer-
 dotibus , falsisque Prophetis , utebatur , *IV.*
Reg. Cap. XXIII. destruxerunt combusserunt-
 que. Si religiosus Paterfamilias , qui in re-
 cens emta cum uuiversa suppellectili domo ,
 mox a se , suaque numerosa familia inhabitan-
 da , statuas & picturas , impudicitate infames ,
 reperit , hasce omnes , tanquam signa , & in-
 strumenta , & characteres , quibus Diabolus
 innocentes alioqui intuentium animas occidit ,
 exilitmans , aufert , destruitque ; juxta senten-
 tiam

tiam *Eftii*, & *Sennerti*, peccavit hic Paterfamilias religiosissimus, peccarunt magis Sancti duo Reges, quod non præmonito populo, ne hisce signis seduci se sineret, se totos in preces effuderint, uti, Is, qui *signa Dæmonis irrita facit*, sua gratia efficeret, ne unquam intuentium quis in idololatriam, impudicitiamve, præcipitaretur. Tantum autem abest ab hac illorum opinione, ut potius hi *Judæ* Reges ipso Spiritus Sancti elogio celebrati fuerint; & ut nemo sit, quin ejusmodi Religionis virtutisque amantem Patrem summis laudibus efferat, ceterisque proponat exemplo.

Itaque si ego tollo signa Magorum, æque parum de venerando Diabolo, cum eoque communicando, cogito, quam aut Reges illi, aut hic Paterfamilias; idemque quod illi hisce destruendis in salutem Animarum fecerunt, ego in salutem corporum facio, Deum per omnia veneratus, nihilque de Diabolo sollicitus.

Ad hoc argumentum respondeo, esse magnam in harum Historiarum cum Magia comparatione differentiam, ob idque eandem minus stringere, ac probare. Idola, Serpens æneus, Lucus idololatrici, Statuæ Picturæque impudicæ, quibuscunque sæculis perstitissent, perpetua fuissent Angeli prævaricatoris ad mortalium perniciem instrumenta. Faba vero, Officium, Crinis, mirifica Litterarum dispositio, transpositioque, & quidquid ejusmodi nugarum plus est, nihil ex se, quo noceant, possident. Et, si etiam concederetur quod vim

vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta essent, hanc pacto finito amitterent, forentque, quæ olim, indeterminatæ res, innocuæ, peccandique nemini causæ. Iniqua ergo, quæ horum cum illis fit, comparatio est.

At vero dixi mox : *Si etiam concederetur, quod vim nonnullam vi facti cum Dæmone pacti nacta essent* : velim hoc unice a me dictum esse credi, ut ad momentum urgerem argumentum. Quippe vi tali omnino privata hæc corpora esse, & eadem ne per Diabolum quidem donari, minime dubius assero. Laudatos enim toties Viros, *Estium*, *Sennertum*, ceterosque de hac re Scriptores, si consulamus, unam omnium sententiam deprehendimus esse; Primo : Characteres & signa hæc ex sese facere nihil : Dæmonem unice uti, ut seducat Maleficos, magis irretiat, arctius sibi devinciat, perpetuoque suspensos, atque a se dependentes, reddat. Secundo. Spiritum hunc fraudulentum malitiam suam, amotis etiam hisce signis, Mago mirante & obstupente, perfecisse. Tertio. Eundem sæpe Maleficos suos fallere sic, ut signis ex pacto positis, hi efficiant nihil ; & ut quemadmodum Part. II. Cap. III. licuit, ex viginti pactis vix duo triave expleat. Id quod vel Deo Diabolum in opere nonnunquam impediante, vel Diabolo Magos ob diffidentiam puniente, contingere arbitrantur.

Quæ cum ita se habeant, si *hinc* periculum intueor, quod incurro Deum gravissime

vissime offendendi, Proximumque *scandalizandi*, ubi spe melioris Morborum curæ signa magica abstulero; *illinc* autem de eorundem signorum vanitate convictus sum; tuto concludo me & signis suo loco relictis nihil perdere, & nullum cum peccati erga Deum, tum offensionis erga proximum, incurrere periculum.

Ex omnibus hisce sponte consequitur, ut, si aliquando plebs ignara magici quid suspicari in morbo videretur, Medicus omni industria & attentione cavere debeat, ne suspicio in assertionem, & in assertionis abire consequentias possit. Sin vero tale quid vel ipse suspicaretur, cautus sit ne vel verbis, vel gestis, id indicet plebi. Cum enim hoc in casu non nisi cura *naturalis*, & cura *divina* supersint, signa autem tollere inutile, imo nefas, ratio nulla est populum suspicionis indicatione inquietandi. Eo enim certius nihil, quam quod Medicorum vel negligentia in populi suspicione refutanda, vel imprudentia in sua suspicione ipsi pandenda, in furias agere integrum pagum, oppidumque, possit.

De Tertia curatione curandorum magicorum, si qui forte darentur, morborum, divina scilicet, potius nihil, quam non fat digna, dicam. Nihil opportunius, nihil decentius, nihil obligatius est; cum *Deus in omnibus omnia sit*; cum solus ille *opera diaboli omni ex parte destruat*; cum ille quoque,
ut

at mente corporeque valeamus, solus suffi-
ciat. Vnde Oratio assidua cum fide in ejus
potentiam, cum spe in ejusdem per Iesu
Christi merita misericordiam, tam in hac,
quam in omnibus vitæ nostræ calamitatibus,
atque negotiis, ut unica nostra occupatio
esset, quandiu degimus *in hac Lacrymarum*
valle, voluit, præcepit, exegitque a nobis.
Immola Deo sacrificium laudis, & redde Al-
tissimo vota tua : & invoca me in die tribula-
tionis ; eruam te , & honorificabis me. Ps.
XLIX. v. 14. 15.

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

[Faint, illegible handwritten text]

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>

PATROCINADO POR EL CANAL : <https://t.me/cardinglatinotg>